

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

~~N.S.28.e.36.~~
~~NF 3 e 36~~

NEVILL FORBES BEQUEST

NF. PG5683. Z4 A1. 1853

HANDRIJA ZEJLERJA

ZHROMADŹENE SPISY.

ZRJADOWAŁ A WUDAŁ

DR. ERNST MUKA.

Z NAKŁADOM

SERBSKEJE STUDOWACEJE MŁODOSĆE.

PRĚNI ZWJAZK.

MJEŃŠE BASNJE A PĚSNJE. I.

Z WOBRAZOM BASNIKA.

BUDYŠIN.
Ćišć Smolerjec knihićišćeŕnje.
1883.

LIBRARY OF THE TAYLOR INSTITUTION
UNIVERSITY
- 9 MAY. 1933
OF OXFORD

Wobsah.

Strona

I. Pěsnje a basnje z młodostnych lět. 1

1. Pěsnje w nowočasnych metrach. . 3

2. Basnje w staročasnych metrach. . 157

II. Ballady a powěsće. 171

III. Wothłosy ludowych pěsni. . . . 223

IV. Čmjeły a Wosy. 245

Přistawk. Hłosy basnika. 316

Předsłowo.

Tutón prěni zwjazk zhromadźenych spisow Handrija Zejlerja wobjima w swojej prěnjej połojcy pěsnje a basnje z młodostnych lět našeho basnika (1824—1842) a w druhej połojcy wotrjady, mjeńše ličby basni wobsahowace. Wšě smy w swojich wotrjadach po času nastaća zrjadowali a jim, hdźež bě možno, wěste datum podstajili. Wulki dźěl z nich woćišća so tu prěni króć ze zawostatych rukopisow; su to wšitke basnje a pěsnje, pod kotrychž napismom ničo přispomnjene njeje. Hewak steji spody kóždeho napisma, hdźe je baseń prěni raz ćišćana. Su-li pak do pěsnje hižo ćišćaneje jenož někotre strofy z rukopisa přistajene, smy tute z rózkatymi spinkami [ ] wuznamjenili. Kotre z nich je naš serbski hudźbnik K. A. Kocor komponował, smy wšudźe naspomnili a, je-li hłós był hižo wozjewjeny, stajnje přistajili, hdźe so hodźi namakać. Při wjacorych ćišćach a předźěłkach smy też ke kóždemu spěwej varianty přidali.

Jako přistawk k tutemu zwjazkej podawamy skónčnje nimo alfabetiskeho pokazowarja započatka jednotliwych basni wobraz basnika w Prazy do drjewa ryty a k dwanaće pěsnjam hłosy, kotrež je H. Zejleŕ sam wumyslił.

Redaktor.

Pěsnje a basnje

z młodostnych lět.

1824—1842.

Předspomnjenje.

Zejlerjowe basniske pospytki (prěni z l. 1824), z wjetša hišće njećišćane, su so zakhowałe w rukopisnej „Serbskej Nowinje“, wot Lipsčanskich serbskich studentow w kónc lěta 1826 założenej, do kotrejež naš studowacy basnik pilnje zapisowaše. A też hišće pozdźišo, jako bě so w l. 1829 do domowiny wrócił, je H. Zejleŕ swěru swoje basnje do Lipska słał, přede wšěm, zo by přez to swojich młódšich krajanow k dźěławosći zahorjał. — Wotpiski basni z Lipsčanskeje Serbskeje Nowiny wobsahuje zběrka njeboh fararja Krügarja z Poršic, Zejlerjoweho přećela ze studentskich lět. Najprěniša ćišćana baseń je drje přispěw sakskemu kralej Antonej poswjećeny: „Witamy, z wutrobu witamy“ z 19. okt. 1827 a druha žałobny spěw na smjerć towarša Rachlowca ze Zahorja z 23. febr. 1828. Potom sym spěwaj: „Sym Serbow serbske holičo“ a „Ze zady hunow w zahrodźe“ na lećacym łopjenje wokoło lěta 1830 ćišćanym namakał. Pozdźišo je jich hišće hromadka w Jordanowej Jutničcy, Tydźeńskich Nowinach, Łužičanu a Časopisu Maćicy Serbskeje wozjewjena. — Pěsnje a basnje tuteje prěnjeje periody njejsym dale po wopřijeću dźělił, ale jeno po času zrjadowane do dweju wotdźělow stajił, za tym hač su w nowočasnych abo staročasnych metrach basnjene. Wšě spěwy, při kotrychž ničo druhe přispomnjene njeje, su tu prěni króć pak z Lipsčanskeje Serbskeje Nowiny, pak (a to nimale wšě z lět 1830—1842) ze zawostajenych basnikowych rukopisow woćišćane. Podał sym tu wšitke też snadniše młodostne wutwory, zo by widźeć było, kak je so basniski duch našeho H. Zejlerja po času přeco bóle předobył a wudokonjał.

Redaktor.

I.

Pěsnje w nowočasnych metrach.

Serbskaj přećelej.

(W Budyšinje basnjene. Łužičan 1874, 6.)

Sedźeštaj dwaj přećelej,
Wutroba při wutrobje,
W khłódku w trawje kćějacej.
Zady njeju na štomje
Póčnje wołać smjertny ptak —
Stróženaj sej hladatej
Wobaj do wočow. „Słyš wšak!
Je to tebi? To mi njej'.
O hdy bych ja, jeno ja
Za tebje wšak wumrjeć móhł!“
Kóždom' kłapa wutroba,
Kóždy by tón morwy był.
Kaž pak w połnych słowach staj,
Smjerć so k nimaj přibliža:
„Dźěćatcy, što rudźitaj
Wój so? Lěpje je, zo ja
Wobej' wjedu, hdźež měr je;
Pójtaj z teho žiwjenja!“ —

„„O kak wozbožiš ty mje,
Smjerć!““ sej kóždy přiwoła,
„„Luba, o wšak pohrjebaj
Naju ćěle hromadu;
Ničo njedźěleše naj'
Hižo we tym žiwjenju!““
Słyšiš ty, mój přećelo,
Prózstwu mojej' wutroby?
Twój duch z mojim duchom dźe,
Ty ta druha duša sy! (1824.)

Serbskim přećelam na puć do Lipska.

(Časopis M. S. 1874, str. 8.)

Kaž rózow kćenja połna hłowa
So k ćopłom' słónčku wobroći,
Hdyž wone pak so wječor skhowa,
So zandźelena pokhili:

Tak přewodźujetej tej woči
Tu lubosć, kiž nětk wotsal dźe;
Wot słónca zakhadźenja wróći
Tón přećel so a zrudny je.

Za hory, hdźež dźe słónčko k rowu
Do mórskich žołmow purpura,
Zo móc by přiběrało nowu,
Kiž wodnjo płódnje wudawa,

Tam ćahnu do tych lipow khłódka
Ći lubi přećeljo a tu
Nas wostaja — o budź wšak krótka,
Ty štunda, hač was dosćěhnu!

My Budyšin jow wobydlachmy,
Tych Serbow město znajomne;
My z lubosću so wopřijachmy,
Nětk pak wy cuzbu pytaće.

Lipsk dawa wam nětk druhe města
We nowym rjanym přećelstwi,
Tym sprócnym tam je króna wěsta,
Kiž w žiwjenju česć wobradźi.

Duž ćehńće Bohu poručeni
Wot nas, wy Serbow Serbjo, tam,
Z wotkal wy w Bozy wuswjećeni
Do Serbow přińdźeće zas' k nam.

(10.|4. 1824.)

Skórźba.

(Po delnjoserbskej ludowej pěsničcy.)

Wot nizkich staršich rodźeny
Syn khudoh' bura sym;
Ja přeco sym był wjeseły,
Nětk pak też zrudźbu wěm.
Mi njeda moja wutroba
Na žanym měsće pokoja,
Wša zawjedźena je.

To wóčko brune lubozne,
To je mje zawjedło. —
Ty rjane holčo bohate,
Ty njechaš khudeho.
A do smjerće bych twoje dla
Ja tola šoł, ty najrjeńša!
Ty pak mje „za nic“ maš. (1826.)

Janej Wićazej,

podstaršemu łužiskeho prědarskeho towarstwa
w Lipsku,
při jeho woteńdźenju z Lipska.

W tej' harfy klinča dźensa zrudne hłosy,
Su zrudne, kaž ta wutroba,
Ze zrudnej myslu wutroba so nosy,
Dźens na dźělenje spomina.
Swojeho přećela přewodźeć ma,
Tón jeje wjednik ju zawostaja!

Wzmi našu dźaknosć, z krótkim słowom datu,
Za twoje lube přećelstwo,
Za twoju sprócnu starosć wšitkim znatu,
Naš přećelo a wjedniko!
Žohnujo wot tudy přewodźuje
Ze zrudźbu łužiske towarstwo će! (1826.)

Wěnc.*

Po kamuškach, přez koruški
W hajku šwórči wodźička.
Pasło holčo pola hajka,
Wodźički so napić šło.

Do trawki na kromje klaka,
Hlada do dna wodźičcy,
Z běłej ručku wodu čerpa,
Ručka ji so swěćeše.

Připłuwajo po přěrowčku
Na wodźičcy přińdźe wěnc,
Z bantom wěnc je přewjazany
Ze zelenym, ze seklu.

Žołta mjetel na nim sedźi,
Holčo wěncej zahaći,
Poča mjetelčki so prašeć:
„Z wotkal dha sej wjezeš wěnc?“

„„Ducy sym wěnc nalećiła,
Cydźiła sym z kwětkow měd —
Wodźički so dale prašej!““
Rjekny zlećo mjetelčka.

Wodźičku so holčo praša:**
„Praj mi, čeji wěnc sej wjezeš,
Z wotkal sy jón dostała?“

---

* Tutón spěw ma hłós wot basnika. Hl. na kóncu tuteho zwjazka.
** Tu w originalu rjadk pobrachuje.

„„W močidłach, hdźež z hatka přińdu,
Połoži do přěrowčka
Holčo wěnc mi zahe rano —
Boži wětřik mi jón da.

Kwětkow nětk so wjacy prašej,
Ja mam nuzno dale hić!““
Duž so holčo kwětkow praša:
„Kwětki, štó was šćipaše?“

„„Syku hólcy, łuku syku
Zady hory w močidłach,
Syno holcy rozhrabuja;
Nas tam njejsu posykli.

Z běłej ručku holčo rano
Nas na łucy šćipaše,
Přińdźe rano, zahe rano —
Do wěnca nas wiješe.

Njejsmy holčo dale znałe —
Wjac' so prašej bańćika!““
Holčo k bańćikej duž rjekny:
„Bańćiko, praj, čeji sy?

Čeji tón wěnc, praj mi, luby,
Z wodźički će wućahnu —
Wokoł' hłowčki chcu će wjazać,
Pójdu z tobu na reje.“

„„Žurec Herta wěnc je wiła
Ranko zahe na łučcy —
Łučku je wšu překhodźiła
Po tej trawje, po rosy.

Spěwajo wot najlubšeho
Pisany wěnc plećeše,
Zeleny swój bant do njeho
Připletła tym kwětkam je.““

„Komu wiła wěnc je rjany
Na tej łučcy kwětkojtej?“
„„Krupic Jank tón lubowany
Ponjese wěnc domoj sej.

Ponjese, hdyž ze syčenja
Pójdźe z łučki kwětkojtej',
Pójdźe połny zwjeselenja
Z nim na kosy na trawnej.

Wóčka pase, přewodźuje
Jankej Herta lubujo,
W wutrobje so pozraduje,
Šepce sebi pomyslo:

Wopřijeć ja, jeho lubka,
Chcu joh' z ruku moškowej,
Wukošić jom' moja hubka
Jeho dušu budźe sej.““

Holčo w hajku duž so stróži,
Zarža w swojej wutrobje,
Třepotajo w rucy dźerži
Wěnc a rozteptać jón chce.

Duž te kwětki k holču dźachu:
„„Holčo, lube holičo,
Kajku na swěće my winu
Mamy, zo nas hubić chceš?““

„Tehodla sym rozhněwana,
Tyšena mi wutroba,
Lubeho zo njeswěrneho
Wy mi činić dyrbješće.

Zawjedne ma Herta wóčko,
Zawjedny wěnc wiła je,
Jeje wjesele mje rudźi —
Lubeho mi rubić chce!“

Kwětki k holiču duž dźachu:
„„Holčo, lube holičo,
Jankej twojemu nas donjes,
Zo my njejsmy zawjedne.““

Holčo pohladny na kwětki —
Dobru radu zrozymi,
Čerwjeny swój bant tym kwětkam
Přiwjaza — wěnc wokoši.

Z lóžka stupajo kaž sorna
Dźěše z wěncom k močidłam;
Luby sej tam kosu trěje —
Posyčena łučka je.

Lubje pohlada na Janka,
Z běłej ručku majka joh',
Na kosu wěnc jemu pojsny*,
K hajkej zaso wróći so.

Hólcy šćěkaju so z Hertu —
Herta struchła domoj dźe.
Za Hanku Jank pohladuje,
Poskočiwši zaspěwa:

„Pójdu, pójdu prěnju reju
Jutře rejwać do korčmy,
A hdyž mje so wopraševeju:
‹Z čejim holčom rejwaš ty?›

Budu prajić: Wóskec Hanka
Moja najlubša to je,
Rejwa, wjerći so kaž klanka,
Zmahujo ji nóžka dźe.

Brune wóčko, Hanka moja,
Pój mi připić! zawołam;
Druzy njech so w kutach troja,
Ja sej hercam dźěłać dam.

---

* To je: powisny.

Za blidom njech sedźa hrajo
Stari, mučni, nahrabni.
Wyskać, rejwać halekajo
Młodych hólcow zwjeseli.

K rejam budźa holcy witać
Hólcy blizcy, dalocy,
A hdyž rano budźe switać,
Z rejow hakle pójdźemy.“ (1827.)

Fararjej Bróscy k jeho slubej.

(Připisk.)

Wjaju slub njerozwjazaj so:
Khiba do kraja wěčneho
Zo wobaj přišloj njebyštaj
A tak so samaj dźěliłaj. (20.|1. 1827.)

Papjera.

(Připisk.)

Wjc papjerniku podarmo
Papjera je dźěłana,
Sama njepopiše so —
Prózdna swari pisarja! (10.|2. 1827.)

Přisaha lubosće.

Při twojich módrych wóčkow njebjesach,
Ty moja lubčička,
Ja wóndano so roćach, přisahach,
Zo sy mi najlubša!

Při twojich ličkach čerwjenych, ja dźach,
A rótkom košiwym,
Hdźež wčera ći so roćach, přisahach,
Zo wěčnje swěrny sym!

Při twojim šwižnym zrósće zaroćam
Ja dźensa jónu so,
Zo, najrjeńša, hdyž jeno tebje mam,
Mi swět je podarmo!

Torhnje-li blědy raj mje wot zemje,
Mój duch ći přisaha:
Zo wěčna radosć duše mojeje
Ty budźeš, lubčička! (15./6. 1827.)

Na serbsku Łužicu.*

(Jordanowa Jutrnička 1842, str. 71.)

Rjana Łužica,
Sprawna, přećelna,
Mojich serbskich wótcow kraj,
Mojich zbóžnych sonow raj,
Swjate su mi twoje hona!

Bitwu bijachu
Horcu, železnu
Něhdy serbscy wótcojo,
Wójnske spěwy spěwajo. —
Štó mi poj'da** waše spěwy?

Zrudny syłobik
Ma nětk Hromadnik***,
Sowa suta z Prašicy,
Ma tam swoje škałoby. —
Wjele pomnitej wój horje!

---

* Tutón spěw bu najprjedy za 3 hłosy (tenoraj a basso) zestajany wot stud. theol. K. Hatasa z Łuća († 1839 jako farař w Njeswačidle) a na załoženskim swjedźenju łužiskeho přědarskeho towarstwa w Lipsku ze spěwomaj „Lubka lilija" a „Wěnc" wot serbskich sobustawow towarstwa přednošany. Pozdźišo dosta spěw wumělski hłós (hl. Fiedlerowy Towařiny Spěwnik, str. 10) wot našeho komponisty K. A. Kocora a je jako jedyn najlubowanišich serbskich wótčinskich spěwow husto čišćany.

** To je: powjeda.

*** Hromadnik, Prašica a Čorny Bóh su łužiske hory, kiž běchu póhanskim Serbam swjate města.

Boha Čorneho
Stare kralestwo
Rapak nětko wobydli;
Stary moch so zeleni
Na skale, kiž wołtař běše.

K luda nadobi
Njejsu zhódali
Tamni stari hódacy
Dostatk Serbow přichodny —
Čas nětk njeprašany wěšći.

Časo přichodny,
Zakćěješ nam ty? —
O zo bychu z twojeho
Klina wušli mužojo,
Hódni wěčnoh' wopomnika! (24./7. 1827.)

Wjesołe spěwančko.*

(Tow. Spěwnik, str. 107.)

Štóha z tych Lipsčanskich murjow won dźe?
Kak so ta črjódźička pomjenuje?
:,: Wjeseli Serbja su,
Kiž z teho města du —
Tralala lalala, Serbja to su. :,:

* Hłós k tutemu spěwej je basnik sam po znatym němskim studentskim hłosu připrawił (hl. Towaršny Spěwnik, str. 107).

Kajke to wobliča přećelniwe?
Kajka to radosć jich wobkhadźuje?
:,: To je to přećelstwo,
Kiž jim je zakćěło —
Tralala lalala, zakćěło jim. :,:

Štoha ći přećeljo zastawaja?
Štoha ta črjódka sej wuradźić ma?
:,: Woheń sej klepaja,
Trubki sej zažehla —
Tralala lalala, kurić so ma. :,:

Hdźeha tych spěšniwych wjedźe jich puć?
Što je jich zamóhło, z města so hnuć?
:,: Po próšnym pućiku
Woni na piwo du —
Tralala lalala, na piwo du. :,:

Wjesnemu korčmarjej we pincy je
Piwo kaž winko so wukhowałe;
:,: Korčmař ma swědomje,
Lubje nas witać wě —
Tralala lalala, přećelny je. :,:

Z karanow połnych su naliwali
Škleńcy ći bratřa sej radosćiwi.
:,: Přećeljo nadobni,
Pijmy sej k strowosći —
Tralala lalala, wjeselmy so! :,:

Našeho serbskeho přećelstwa slub
Khabłaj so mjenje hač w wichorach dub!
:,: Našemu přećelstwej
Porjedźmy z nowa sej —
Tralala lalala, porjedźmy sej! :,:

Wšitkom', štož kóždy za najlubše ma,
Temu budź šklenca też napjelnjena;
:,: Hłódneho, lačneho
Njejima lubosć so —
Tralala lalala, njejima so! :,:

Dajće nam wjeseli při piwje być,
Wono też chcyło nam k dobremu tyć!
:,: Žiwjenje škropawe
Piwo nam zhładkuje —
Tralala lalala, zhładkuje nam! :,:

(3.|8. 1827.)

Horda Morawjanka.*

(Přełožk.)

Wšěrym poli na podoli**
Krušej steji.
Pod krušwinu kamjeń leži,
Kamjeń leži.

* Přełožk morawskeje pěsnje, kotraž ma w stwarje a słowach podobnosć ze serbskej pěsnju: „Wšitcy panja z wójny ćahnu.“
Přisp. basnika.

** Trochu přeměnił je pěseń Jordan w Jutrničcy 1842, str. 63.

Pod kamjenjom pjeršćeń złoty
Za sto złotych.
Přez tón pjeršćeń trawa rosće,
Zeleni so.
Po tej trawje pawy khodźa,
Pjeŕka zhubja.
Stawaj, holčo, stań na ranju,
Stań na ranju.
Zběraj pjeŕka do wěnaška,
Do wěnaška!

„Přijěł je k nam z Rakus Němčik,
Hordy Němčik:
«Daj mi, holčo, daj tón wěnčik,
Daj tón wěnčik!»
Prjed' hač bych jón Němcam dała,
Němcam dała,
Radšo bych jón rozsykała,
Rozsykała,
Čornym konjom zežrać dała,
Zežrać dała.“ (3.|8. 1827.)

Spěw při winje.

(Łužičan 1865, str. 2.)

Na zemi wšo je kničomne,
Kaž kwětki wotkćěwa,
Porědko časy wjesołe
So smjertnym přibliža;

Čas wohidny duž zaćěrju
Přez kićow brěčku luboznu.

Što pomha komu bohatstwo,
Hdyž duch njej' wjeseły?
Duž porjedźmy sej spěwajo
Zabywši pjenjezy,
A stajmy mjezy w karanje
Wšej starosći a zrudobje!

Kaž sorna lěsy přejhrawa
A so tam wjeseli,
Tak zwjeselmy so žiwjenja
We młódnej žiwosći.
Preč pokhmurjene wobliča,
Kiž serbski narod wohidźa!

Ma-li štó žanoh' přećela,
Z kotrymž so překorił,
A při winje jom' njewoda,
Je naš slub zhanibił.
Preč hněwnosć wot nas kničomna,
Tu nochcemy my zerzawca!

Je-li štó świžne, zróstniwe
Hdźe widźał holičo,
A jeho módre wóčko je
So na njoh' směwało,
Dha z nami hromadźe wón pij
K jej' strowju, k jeje lubosći.

Ma-li štó što na wutrobi*
A wurjec boji so,
Hlaj, tu so khrobłosć zyboli
A pokrywa to dno.
Haj, hišće wjacy namaka,
Štóž we winje so womača! (7.|9. 1827.)

* We Łužičanu: Ma-li štó što we wutrobje
A wurjec boji so,
Hlaj, tu so khrobłosć dobudźe,
Přewinyć horjo wšo.

Přełoženčko.

(Z němskeho.)

Mi měrom, z měrom,
Ropot nječińće!
Nětk požadajmy z wutrobu
Wšom' ludu wokoł' čestnemu
Słódku, słódku,
Ćichu dobru nóc!

Dobru nóc,
Dobru nóc!
Luba Hanka, Wórša — spi,
Dobru nóc, spi derje!
Přetož tak rjanu, kaž ty sy,
Na zemi wjac' njenam'kamy.
(14.|9. 1827.)

Při winje.

Khwalmy, khwalmy,
Bratřa, Bakchusa!
Bakchus nam wino naliwa,
Kiž ze wšěm horjom wujedna.
Wino, wino
Struchłosć wožiwja!

Naliwaj, naliwaj
Wino, luby Bakchuso,
Naliwaj z nowa!
Komuž so wino zyboli,
Ma přećela wjac' na zemi.
Naliwaj, naliwaj
Wino, luby Bakchuso,
Naliwaj z nowa! (14./9. 1827.)

Lubka lilija.*

Lubka lilija,
Rjenje zakćěta!
Holčo, brune, brune wóčko, syń so ke mni,
Radosć moja sy a duša we mni.

* Tutón po cyłych Serbach derje znaty a jara husto ćišćany spěw je 27. okt. 1827 w Malešecach na farje pěsnjeny a poćahuje so na njeboh fararja Brósku a jeho mandźelsku. Też hłós (hl. na kóncu) je wot Zejlerja wumysleny a pozdźišo wot Otta w Zhorjelcu jako quintett zestajany.

Hdyž će njewidźu,
Ćerpju zrudobu.
Holčo, brune atd.

Porno jandźelam
Tebje přirunam.
Holčo, brune atd.

Horjo zacpiwam,
Hdyž će wokošam.
Holčo, brune atd.

Što mi zemja chce,
Hdyž sym bjez tebje?
Holčo, brune atd.

Bórzy wumrjeć chcył,
Njebych tebje měł.
Holčo, brune atd.

Nowemu towaršej K. B. Hatasej.

Při jeho přikhadźe do Lipska, po Michale 1827.

Witaj, witaj, pachole!
Naša lubosć koši će;
Dołho sy ty čakany,
Duž će lubje witamy;
Nam so nihdy njezhubjuj,
Naš so wěčnje pomjenuj! (8./11. 1827.)

Swjedźeński spěw.

Na 10. dźeń hodowneho měsaca 1827.

Hi teje módrej' twjerdźizny
So hwězdy zybola —
Přečo z wokom pasemy
Te běłe jehnjatka?

Brjóžki wótcnych Łužicow,
Wšě hona, zahrodki —
Što so ćišća do dušow
Dźens w mócnej žiwosći?

Što na wótcny wutroba
Kraj mysli zradujo?
Bjesada što swjedźeńska
Je, bratřa, zešła so?

Twoji Serbja, Łužica,
So zeńdu wjeseli,
Swjećić zwjazki Serbowstwa
Při hwězdnym wječori.

Z winom pjelńće keluchi,
A storčmy hromadu!
W Łužicach njech zaklinči
To k zbožu serbskemu!

Serbstwo wěčnje zeleń so,
Kaž janske łuki kćěj!
Naše Lipske towarstwo
So runja krasnje měj!

Holiča žadosć po lubym.*

Husto rjana Hanka hlada,
Hlada dołho lubje k wječoru;
Horca lubosć teho žada,
Kotremuž da swěrnu wutrobu.

Spěšnje ji krej w žiłach hraje,
Hdyž sej spěwa wot najlubšeho;
Njech też zrudnu wěčnosć traje
Čas, hač lubowany bliži so.

„Zeleń so tym lubym kwětkam,
Ty mój brjóžko, hdźež joh' wopušćich
Naše duby sčinich k swědkam,
Jako swěrnosć jemu polubich.

Wěčnje budźeš ty mój luby,
Janko, njeby ty też wrócił so;
Wumrješ pak, dha šumće duby
Smjertny kěrluš mi — preč tehd' je wšo.

* Tutón spěw ma hłós wot basnika. Hl. na kóncu.

Boloznu smjerć wójna znaje,
Njesmili so lubych žiwjenja;
Ach, štóž z wójnu kóstku hraje,
Zhubi wjele — mało namaka.

Luby, ty pak wostań žiwy —
Njech će žiwoh' jenož wohladam;
Bóh je w bitwje dobrym miły —
Přińdź dha skoro, zo će wokošam!

Što so komdźiš? Pój, mój luby!
Kwětki tón brjóžk wjacy njepyša —
Lisće zhubjuja te duby,
Hlaj! a tebje hišće njewidźa!"

Tak sej rjana Hanka spěwa,
Spěwa w dźěłošćach a we domi;
Lóžcy, spěšnje ji so dźěła,
Dokelž z duše luboh' njespušći.

(22.|12. 1827.)

Serbskim přećelam a sobubratram prědarskeho towarstwa w Lipsku k nowemu lětej 1828.

O bratřa lubi, nadobni,
Što je, štož ducha, wutrobu
We wjeselu a w zrudobi
Nam wokřewi we žiwjenju?

To je tón swěrny, wutrobny
Naš přećel, włoha žiwjenja;
Štóž přećela sej njedoby,
Je njewušny kaž sušica.

Hdyž štomy w haju pupkuja,
Hdyž hałoza so woblisći —
Dha tón, kiž nima přećela,
Skhnje w žiwjenju a serniwi.

Skhni dha, ty khudy zerzawco,
Na tebje rosa njećeče,
Kiž dawa rjane přećelstwo
A žiwjenje wšo skubłuje.

Ja přećelam pak wutrobu
Tu moju podam do duše,
Kaž rańše zerja rozpłunu
Do čistej' njebja módrosće.

Bych chcył.

Sedźo na Lubjencu
Na čole Łužicow
Na šěrym kamjenju
Chcył hladać do dołow,
Do serbskej' runiny,
Do krasnej' zahrody;

Chcył tam kralować
Na kralestwi
We radosći
Zakonje dawajo serbskemu ludu,
Zakonik ludu a sebi
Wšeho, štož skubłuje, zdebi. (23.|1. 1828.)

Bože sadleško.

Płakało Bože sadleško
Na Žmórcu šmrěkojtym,
Na wjeŕšku hory płakało
Při swětle měsačnym.

So prašała je šmrěčina
A buki pod horu,
Što sylzow winu porodźa
Božemu sadlešku.

Su škraholcy też słyšeli
Na hałzach jehłojtych
Płač zrudny, kiž jich wubudźi
Ze spanja zasparnych.

A wotmołwić to sadleško
Tam sobu słyšachu:
Sym serbske hona wobešło,
Tak šěroke hač su.

Ze zrudnym smjertnym wobwěškom
Wobwiwa Serbstwo so;
Ze zwóńcow zwuk „pój dom, pój dom!“
Sym padać słyšało.

Škraholcy wótrych pazorow,
Mi słowa nješkrěčće,
Kiž njeńdu wam do wutrobow,
Mje rudźa žałostnje. (23.|1. 1828.)

Zamysły k lubowanju.

(Kućankowa Jutrnička 1850, str. 86.)

Žiwy być bjez holiča
Njeje khwalba přistojna;
Brunowóčkate
Holčo lubozne
Podarmo by na swěći
Kćěło w swojej krasnosći.

Zerzawiło žiwjenje
Bórzy by bjez lubosće;
Módrowóčkate
Holčo přećelne
Podarmo by wutrobu
Měło miłu, wokřewnu.

Mužstwa lubosć sapata
Dymi so bjez holiča;

Čornowóčkate
Holčo košiwe
Podarmo so w wutrobi
Zahorja po lubosći.

Lubosć dycha čłowjestwo,
Dušam z njebja přišła jo;
Holčo kćěwate
Duše radosć je;
Štóž sej lubosć njepyta,
Teho zdobnje wusměja.

Lubosć žórli wutroba,
Dudławcow so njejima;
Kel'chi mjedowe
Morwy njepije.
Duž, štóž lubosć njezaču,
Njeměšej so k čłowjestwu! (23. 1. 1828.)

Žałospěw.

Na smjerć sobuserba Jana Augusta Rachlowca,
kand. theol. rodź. ze Zahorja,
† 11. małeho rózka 1828.

(Budissiner Nachrichten 1828, str. 70. Přir. Łužičan 1862, 45.)

Krudobne mróčele
Sepja so bórzy
Čłowjekam na njebju,
Na čistym, jasnym.

Skubławu, wjesołu
Nadźiju přeco
Khabłaju wichory
Njesmilne, rězne.

Staršeju nadźiju,
Wjesołu mysl,
Našeho přećela
Hrabnychu wotsal.

Našemu přećelej
Njebjo so zaćmi,
Lědma bě zmódriło
Jemu so jasnje —

Ćělnymaj wočomaj
Ale pak jenož,
Krasniše wotewri
Jimaj so njebjo.

Zbóžny raj wěčnosće
Widźitej nětko;
Tola pak zrudobu
Mamy na zemi.

Zrudoba přećelow
To je tych zeńskich,
Wutrobu stużiła
Zrudoba naša,

Jandźelow wutrobna
Njebjeska radosć;
Přišoł je k radosći
Njebjeskich syłow.

Ćišinu popjełej
Žadamy swjatu;
Zaso so wohladać
Wjeršny nam spožči!

Skhowany luby.

Přez keŕk lisćaty
Derje widźu će,
Za keŕk skhowany
Hladam na tebje.

Ducy, lubčička,
Derje widźu će,
Ke mni zelena
Twoja šćežka dźe.

Šćežki zelene
Ty sej wuzwóli,
Keŕčki khłódkojte
Swědča lubosći.

Z lóžka stupajo,
Moja radosć, pój!
Luby wjeselo
Tebje čaka twój.

(23.|2. 1828.)

Lubosće žadosć.

(Tydź. Now. 1850, 251.)

Na lubku sym hižo dawno hladał,
Mańka, brune wóčko, tebje žadał;
Hdyž će wuhladnu,
Hladam za tobu.

Hdźež ty, Mańka, dźeš, za tobu khodźu,
Ze wšěch holičow će samu rodźu;
Wšón so zahorju,
Hdyž će nadeńdu.

Hdy byštej to twojej wóčcy čułej,
Wjedźałej, kak dušu stej mi zhnułej,
Powjeseliłej
Lubje mje byštej.

Tři sta króć će, Mańka, w myslach košu
Kóždy dźeń, a twoje znamjo nošu
Stajnje w wutrobi,
Zrudny w radosći.

Hdy by twoju ty mi dušu dała,
Mańka, na wěčne mje lubowała —
Khroble přisaham:
Zo wšu zbóžnosć mam! (23.|2. 1828.)

Připadne hrónčko.

Pod miłej ruku Boha wjeŕšneho
Njech kćěje wěčnje naše přećelstwo!

(1.|3. 1828.)

Hódnosć žiwjenja.

(Tydź. Now. 1844, 111.)

Kak krasnje je na rjanej Božej zemi
A hódno na njej žiwy być!
Njech smjertnosć ćělne mocy bědni, zlemi,
Štož duch sej doby, budźe tyć;
Wjesele na zemi njezachodne
Nadźija wěčneho žiwjenja je.

Što njechali sej khwalić zeństwo naše
A wjeselić so žiwjenja?
Krwi w našich žiłach běžeć bójstwo daše,
A zemja nam je stworjena;
Wjesela ze zrudźbow wukćěwaju,
Bójskeje šćedrosće swědkojo su.

Njech žołmja k njebjesam duž naše spěwy,
So wujasnjujće wobliča!
Hdyž w kěrlušach su wutroby so zhrěłe,
Dha knježi mysl wjesoła;
Žiwjenje wo wjele polěpša so,
Wjesoły pozběha zrudźeneho.

Štóž swoje swědomje sej čiste skhowa,
Štóž pyta bójstwo sćěhować,
So žiwjenja khwal, hdyž joh' Wjeršny woła
A druhe chce jom' bydło dać;
Dobyće wyskajo wuswobodźi
Duša so popjeła radosćiwi.

(5./3. 1828.)

Běła hora.

(Ballada. Tydź. Now. 1842, 35.)

Był je wowčeŕ lestraty
W kraju łužiskim,
Ćežko pak je khostany,
Zlě so poda z nim.

„Njezel — dźachu —, wowčerjo,
Bóh će wopušći;
Što ći pomha zelenjo,
Z čim će polěpši?

Stać so móže runja ći,
Kaž so powjeda,
Zo so słowo dopjelni,
Štož štó wuréča.“

Hora je we Łužicach,
Běła rěkana,
Tam wón na tych pastwišćach
Husto přebywa.

Běše rano njedźelu,
Hdyž tam paseše;
Zmróči pak so k njewjedru,
Dešćik přiźeže.

Wichor z wulkim njewjedrom
Stadło nastróža,
Hromadźe ze zarženjom
Wowcy zaskoča.

Wowčeŕ wowcy, njewjedro
Pokla žadławi —
Khostanje, o wowčerjo,
Je před durjemi!

Hnydom přińdźe šumjenje,
Woheń škrjebjeta,
Błyski z čornej' mróčele
Morja wowčerja.

Psa a wowcki poklate
Mori njewjedro,
K kamjenjam je sčinjene
K běłym stadleško.

Hdźež so wowcka paseše
Běła po hori,
Tam nětk běły kamjeń je,
Wowčeŕ mjez nimi.

Sobu wokamjeńčeny
Při nich ležeć ma;

Čakać kamjeń bělojty
Ma do sudnoh' dnja.

Wot wowčerja, wot wowcow
Lud tak powjeda;
Tak wot bělych kamjenjow
Mjeno hora ma.

(5.|3. 1828.)

Přećiwne mocy.

Kyjne, zwjeselne
Druhe dźěło je
Mi so dostało.
Ale z jěreho
Kelucha sym pił,
Sym sej wubědźił
Zabyće
Prjednosće. —

Wot was derje wotsalne
Dny mi njejsu skhadźałe
Ale, lubi přećeljo,
Stworić spěwy wopušćo
Zrudoby běch nabył.
Njeje pak też swobodna
Wěsta khwila žiwjenja,
Spěwać njejsym zabył!

(12.|3. 1828.)

Njewjesta.

(Ballada. Tydź. Now. 1843, 87.)

Jěł jězdny domoj na konju
Na swojim brunojtym,
Jěł přez holu je zelenu
Po puću jězdźenym.

Trala, trala! sej spěwaše,
Kak budźe lubčička
Mje hladać, čakać, witać mje
A košić wjesoła!

A we tym, zo wón spěwajo
Bě mysle dobreje,
Na lubki kwas a wěr'wanjo
Sej ducy mysleše:

Hlaj, kwasni hosćo z njewjestu
Na wozach juskajo
Jom' napřećiwo ćěrjachu,
Žno jemu bliža so.

„Ah! Rjane znamjo witane,
Witajće, kwasarjo!
Wy čestni, z wotkal přińdźeće?
Čeje to holičo?“

A lědma jemu wotmołwja
Ći prjedyjězdnicy:
„„Ta njewjesta je ta a ta
Z teje a z teje wsy““ —

Tu hněw so we nim zapali:
„Ta mi je slubjena
A budźe moja, pacholi,
Hač njeje wumrjeła!“

So pušći nahle k njewjesći,
Sej třělbu wućeže,
Tež tesak z nóžnjow wuholi:
„Zastańće!“ wołaše.

„Oho, ty rjana njewjesta,
Daj sebi šlahować!
So njestróž, moja lubčička,
Tu chcemy přesydać.

Wšěch bitwa spóžerała njej',
Kaž na mni widźiće,
Duž moju lubu žadam sej,
Mam prawo prědniše.

Rostejće! Ćěkaj človječe,
Ty slubałamarjo!
Za tebje moja třělba je,
Preč z tobu, hubjenstwo!

So ćisń na mojoh' brunika,
Jědź na nim na wójnu,
Tam nuznišo će trjebaja,
Će hewak zatřělu!“

Duž nawoženjej drastu da
Tu swoju wojeńsku,
Tu jeho pak so zwobleka
We wokomiknjenju.

Wokoło hólcy stejachu
A wšitcy kwasarjo,
To činić jemu přidachu,
Mu běchu přećeljo.

„Juju, juju! nětk wyskajće“,
Wón dźeše, „najlubši!
Po prawdźe, bratřa, wšitko dźe,
To wěrće khroble mi.

Ja skazał za mnje wěr'wanjo
Sym hižo ducy dom,
Duž pohonjej nětk, pohončo,
So dawaj z pokojom!

Hola! so mějmy do cyrkwje
Z tej mojej lubčičku!
Dźens, braška, mócne wjesele
My mamy na kwasu!“

(13.|6. 1828.)

Młodosć.

W našej zahrodźi
Třěšnja kćěje,
Cyła běła,
Wša so směje
W swojej rjanosći.
Kćěwaj, kćěwaj lubozna,
Kćěwaj naša třěšeńka!

O ty radostna
Młodosć moja,
Čiła, miła
Młódnosć twoja
Dušu zwjesela.
Kćěwaj kaž ta třěšeńka,
Mojich lětow towařška!

Wšo je zachodne;
Lěta w spěchu
Kćějo, mrějo
Du a dźěchu,
Lóžko skřidłane.
Zeleń, młodosć, zeleń so,
Ty maš jene naléćo!

(13.|6. 1828.)

Kruwařska pěsnička.

(Jord. Jutrnička 1842, 67.)

So pasće, kruwki, napasće
Na trawcy zelenej;
Za hory Bože słónčko dźe
A khwata k wječorej.

Wšak zalećiše daloko
Su třelčki kałate,
Duž, kruwki, pasće pěknje so,
Dom skoro pójdźeće.

Hdyž rosa dele padajo
Na trawu krjepkuje,
Za wami pójdu praskajo —
Njech 'šće so zasměrknje.

Měj domoj moje stadło so! —
Zwuk pada z daloka,
Zo domoj ćěrja kruwarjo
A ducy praskaja.

Dosć syte sće dźens na pàstwi,
Čas je so domoj hnać,
Domoj-domoj-ho, kruwički,
Chcu was tež napować!

Was w hatku we wsy napowam,
Słónco je horiło;
Na brjozy stejo zapraskam:
Domoj-ho, stadleško!

(18./6. 1828.)

Syłobiki.

(Jord. Jutrnička 1842, 55.)

Syłobiki spěwaja,
Syłobiki zlětuja
Po zelenych hałozach,
Po lisćojtych wotnožkach.

Wo čim pak to spěwaja
Wot switanja do ćmića?
Z wotkal rjanu pěsničku
Swoju sobu přinjesu?

Swoju lubosć spěwaju,
Swoju radosć wurjeknu,
Kaž so človjek zwjesela,
Hdźež też zboże namaka.

Za rjanosću nalětnej
Z cuzby přińdu dalokej';
Khwala połne wjesela
Swoje rjane bydleńčka.

Spěwajće mi pěsničku,
Syłobiki, wjesołu;
Njeludane wjeselo
Z dušow dušam dawa so.

(18./6. 1828.)

Nadźija, lubosć, wěra.

Tam na dalokim jězorje,
Na módročornej hłubinje,
So wjeze moja nadźija,
Je dobrym wětram podata;
Łódź lubu derje nawodźuj,
Mój łódźniko, a njezdrěmuj!

Při brjozy teho jězora
Tam běłe kołpy pluwaja,
So hordźa w žołmach kupajo
A maju lube towarstwo;
Pas, woda, kołpy swěćate,
Mjez nimi moja lubosć je!

W tej wodźe kćěje różička
A korjeni so do brjoha,
So wody přez nju zliwaju,
Hdyž wichory so pozběhnu —
Ta młódna kwětka w jězorje
Je wěra w mojej wutrobje.

(18./6. 1828.)

Kowař.

(Přełožk z ruskeho.)

Kuńdźe kowař z kowařnje,
Hamory tři njese kowař:
Skowaj wěnc mi, kowarjo,
Skowaj wěnc mi złoty, nowy;
Z kuskow zbytnych złoty pjerśćeń,
Z powostatka skowaj jehłu:
W wěncu budu wěrowana,
Z pjerśćenjom so budu slubić,
Z jehłu rubješko sej přitknu.

(18./6. 1828.)

Zrudne holičo.

Wojeho z Budyš'na
Přećela holčo,
Lubozne widźeć je,
Krasne na duši,
Kudźeŕki zhładźene
Hładcy ma płowe,

Luboznu njewinosć,
Swěrnu ma lubosć;
Zerničcy swěćitej
Módrojtej jeje;
Duša je w zerničcy,
Wutroba w słowach.

Zrósta je świžneho,
Zdebiwje khodźi;
By-li ji pohladnył
Hdy štó do duše,
Zbóžnosće njebjeskej'
Widźał by znamjo.

Nětko pak zrudźenu,
Stuženu dušu
Nosy, a ćerpjenje
W wobliču knježi,
Wo swoju nadźiju
Spłaknje a płaka.

Z blědymaj rukomaj
Přećela ruku
Hrabny ze žiwjenja
Nahrabna smjerć sej;
Swoju też zwólniwje
Holčo ji skića.

Njepłakaj, holičo!
Tudomnu smjertnosć
Překrasni k radosći
Přichodna wěčnosć;
Z rowa jón' nadźija
Twoja ći stawa!

(21.|6. 1828.)

Koho by rada?

(Přełožk z južnoserbskeho.)

Spar mje ćěsni, spar mje krjuduje,
Wusnyć njemóžu.
Mać sej mysli, komu chcyła mje
Dać za mandźelsku:
„Wzmi sej, dźowka, kozypastyrja,
Derje budźe za tebje.“
Nochcu, maći, kozypastyrja,
Derje za mnje njebudźe;
Kozacy po skałach pase,
Šiju snadź sej zwinje.

Spar mje ćěsni, spar mje krjuduje,
Wusnyć njemóžu.
Mać sej mysli, komu chcyła mje
Dać za mandźelsku:
„Wzmi sej, dźowka, wowcypastyrja,
Derje budźe za tebje.“

Nochcu, maći, wowcypastyrja,
Derje za mnje njebudźe;
Wowčeŕ khodźi w hustym lěsu,
Wjelki snadź joh' zjědźa.

Spar mje ćěsni, spar mje krjuduje,
Wusnyć njemóžu.
Mać sej mysli, komu chcyła mje
Dać za mandźelsku:
„Wzmi sej kupca, moja dźowčička,
Derje budźe za tebje."
Nochcu kupca, moja maćeŕka,
Derje za mnje njebudźe;
Po dróhach kupc w swěće khodźi,
Doma njewostanje.

Spar mje ćěsni, spar mje krjuduje,
Wusnyć njemóžu.
Mać sej mysli, komu chcyła mje
Dać za mandźelsku:
„Wzmi sej krawca, moja dźowčička,
Derje budźe za tebje."
Nochcu krawca, moja maćeŕka,
Derje za mnje njebudźe;
Krawcy šija ćeńku jehłu,
Hłódne maju dźěći.

Spar mje ćěsni, spar mje krjuduje,
Wusnyć njemóžu.
Mać sej mysli, komu chcyła mje
Dać za mandźelsku:

„Wzmi sej, dźowka moja, rólnika,
Derje budźe za tebje.“
Měć chcu, maći moja, rólnika,
Wěm, zo za mnje derje je;
Rólnik drje ma čornej rucy,
Ale khlěb ma běły! (28./7. 1828.)

Kokula.

Kokula, kokula,
Wjele lětkow budu ja
Na swěće žiwy 'šće?
Kokula, to prašam će.

Zakukaj, zakukaj,
Kukać dźens njepřestawa,
Dlějše mam žiwjenje,
Dlějše mam ja wjesele.

Kokula, wěšćeŕka,
Kukaj, hdy će zatřěla!
Njewěš to, njekukaj,
Zełhaŕny pysk njerozdaj! (31./7. 1828.)

Měsačne hrónčka.

Njemotane štučki na měsačne mjena.

Najprjedy přińdźetaj dwaj, rady bodźetaj,
Tón wulki wšitkim prjedy dźe,
Druhi so mały mjenuje;
Jim třećak lěpši sćěhuje
A lód a sněhi roztać chce.
Tón štwórty ma štwórtk zeleny,
Je z wjedrom jara jebaty.
We pjatym bruki přićahnu,
Jom' pojutrowny rěkaju.
Na šestym smahi woraja,
Z nim mjeńše bruki přileća.
Sedmy sej kosu klepa na syno,
Też wosmy, ale na žito.
Na dźewjatym přez šćernišća
Nazymne wětry duwaja.
Nětk na dźesatym kiće rězaja,
Štož njezjědźa, to teptaja.
Štož wot płodow 'šće powosta,
To ponazymni jědnaty,
Wšo zmjeće — kuka z brodu přez wokna.
Tón dwanaty je posledni
A pěknym něšto wobradźi. (8.|8. 1828.)

Wjesele.

Wjeselće so, hdyž so hodźi,
Wjeselće so, přećeljo,
Časow kročel horjo płodźi
W čornym hněwje wšelako;
Přeco w dźěle zamysleny
Čoło morščiš pokhmurjeny.

Cmowy njerozom so daji
Ze žiwjenjom njeswěrnym,
Nadźiju na žołmy staji,
Pěskam kněžu nawětym (?);
Jachlo słódku wodu bije,
Słone žołmy lačny pije.

Mudri kěrluš zaspěwajmy,
Přećeljo, dóńž lěta ktu,
Wjeseli směch powitajmy,
Štó by zabył winicu?
Brěčka, kićam wužimana,
Njej' to towařška nam rjana?

Z mokrym wokom što by tyło
Skoržić: wšo je zachodne?
Štož ći k zbóžnosći je było,
Wopomń časy mjedowe;
Kłok pak rani zerzawjeny,
Wostaj mudry njedótknjeny.

Dźens je naše! Z čołom jasnym
Darnu dźensnosć ważmy sej,
W wěncu stupi knježna krasnym
Jónkróć jenož k wołtarjej;
Dźens rža truny zwjeselene,
Jutře mjelča roztorhnjene.

Ćekń pak w drasće wotswjećenej,
Njemdra dźowka wjesela!
W wjesołosći wowrótnjeny
Njemudry so wopoja;
Naliwajće z čołom jasnym,
Swjećmy swjedźeń w wěncu krasnym!

(18. a 19.|8. 1828.)

Zahroda.

Sam w zahrodźe
Do wutroby
Kłok přileći
Ze zernički
Wot holiča
Mi nazdala.
Što zechce to? aw, aw!
To boli mje.

Ja přiběžo
Z njej rěčeć chcu,
Što wohladach
Na zernickach?
Hlej, hólčatko
Bě třělało;
Nětk ćekny nutř: aha!
Ty šibako!

Ja poréčach
Z tym holičom
Tři słowička,
Kaž so mi zda;
Duž wusmja so
To holičo.
Ja njeńdu wjac', ach, ach!
Po zahrodach.

(21.|8. 1828 popołdnju.)

Luby w cuzbje.

(Tydź. Now. 1850, 63.)

Jasne słónčko swěći
W zymje, w lěći,
Měsačk Boži khodźi,
Hwězdy wodźi
Po tych pućach módrojtych.

Rada wědźeć chcyła,
Hdźe přebywa
Jenički mój rjany
Lubowany,
Što so w cuzbje komudźi?

Bože słónčko wšudźi,*
Praj, zo rudźi
Luba so, zo hlada,
Domoj žada
Jeho, hdźež joh' wuhladaš.

Měsačko, njesprócne
Wóčko nócne,
Praj, zo njespi wboha
Jemu droha,
Hdy by jeho widźał hdźe.

---

* W Tydź. Now.: Słónčko, kiž sy wšudźe,
Praj, zo druhdźe
Luba za nim hlada, atd.

Hwězdy, wy bjez spanja
Hač do ranja,
Prajće, zo ja płakam,
Na njoh' čakam,
Přiwjedźće mi jeho dom! (29.|8. 1828.)

Njespokojnosć ze sobu.

Pomróčene njebjesa
Zrudźena ma wutroba,
Moje najkrasniše dny
Połon maju přidaty.
Bjez přestaća honju, slědźu
Za tym jenym a so bědźu,
Dokonjanosć docpić chcu.
Pohladam pak na płody,
Zrudny, hněwny, mjerzacy
Widźu njedokonjanosć,
Duž też zhinje wjesołosć.
Wy sće bóle zbožowni,
Kotrymž zmylki před woči
Waše wobeńdźene njestupja,
Hdyž so porjedźić wjac' njedadźa.
Zbožowny pak najbóle
Tón po mojej mysli je,
Kiž je dokonjanosć dźěłu dał,
Kajkuž swět a sam je přał. (20.|9. 1828.)

Sej radźić njemóžu.

(Po němskim.)

Sym swoju rjanu lubku
Tak dołho njewidźał.

Ju widźach wčera wječor
Při durjach před kněžu.

„Daj hubku mi, mój luby!“
Mi mjelčo pošepta.

Nan pytnył drje njej' ničo,
Mać widźała naj' je.

„Chceš, dźowčička, so ženić,
So kaješ zawěsće.

Hdyž druhe młode holcy
B'du rejwać po přazy,

Ty jako młoda žónka
Maš doma kolebać,

Maš spěwać: Aja popaja,
Spi, dźěćatko, spi derje!“

„„So horcy woheń hori,
Lubosć 'šće horcyšo.

Woheń so hodźi hasnyć,
Lubosć pak njehaša.

Duž radź mi, maći, lěpše,
Sej radźić njemóžu!“ “ (10.|11. 1828.)

Luby so wotsalujo.

Leńka, Leńka, wóčko błyšćate,
Słowčko z tobu rěčeć chcu.
Božmje, Leńka, wóčko wjesołe,
Prjedy hač do cuzby du;
Ach, mi zrudno k mysli je,
Zo preč dyrbju wot tebje.

Z konikami rjehotakami
Dołho jězdźić njebudu
Ze wsy do wsy, ani na roli;
Njebudu pod torožu
Z tobu rozrěčować so,
Khodźić z tobu na piwo.

Ale, Leńka, wostań wjesoła
W twojej sprawnej wutrobi,
Njech mje wóčka wjedu do swěta,
Wutroba je při tebi;
Hdyž zas' róže kćěwaju,
Tebi jenu přinjesu! (27.|11. 1828.)

Jězdni na wójnu.

(Ballada.)

Jědu na horu
Jězdni k Budyš'nu,
Rukow być syła železnych.
Koniki swětłe kołsy hraja,
Brónidła šćerča, błyskotaja.
Jědu na horu
Jězdni k Budyš'nu,
Rukow być syła železnych.

Ćahnu na wójnu,
Ćahnu na bitwu
Pacholjo sylni z brónjemi.
Nanojo třělbu jim skowachu,
Maćerje mječe wótre dachu.
Ćahnu na wójnu atd.

Luba njepłaka,
Zo by njetyła
Sylza jej' njepřećelewi.
Česćeny pachoł njej' bjez ranow,
Hódny njej' swojich hódnych nanow.
Luba njepłaka atd.

Wšitcy pacholi
Steja při hori,
Popřeja dobre dźěło sej,

Z mječemi derje wótřenymi,
Z třělbami morić hotowymi.
Wšitcy pacholi atd.

Ćahnu přez polo
Jězdni juskajo,
Tupić sej mječe wótřene.
Teptane hona hrimotaju,
Khorhowje w wětře zejhrawaju.
Ćahnu přez polo atd. (16./12. 1828.)

Na rejach.

Chceš-li ju wohladać,
Chcu ći ju pokazać,
Tu moju najrjeńšu,
Tu moju lubčičku.

Tam steji nazdala
Ta jědla zróstniwa;
Kłós hłowčka kćěwaty
Je pšeńčny zeleny.

Kołpaj staj jězorskej
Jej' wóčcy nabrunej;
Ličcy dwě liliji
Na łucy kćěwaći.

Ći hubje raniše
Staj zerja rózowe;
Wutrobno kćěwatej
Dwaj brjózkaj přiréčnej.

Hlaj tam — nětk wona dźe,
Zrót jeje kraluje;
Na reju wjeselo
Znošuje z lózka so.

Kaž sorna wot réčki
Wot wjesnej' po doli
K towaŕškam napita
So pušći wjesoła.

Tu wona we reji
Je wětřik raniši,
Kiž hraje w zelenych
Tych kłóskach błyšćatych,

Zo syča žołmujo
So lubje wokošo.
Kaž słónco njebjesow
Ta, kiž nětk hlada jow,

Ta, kiž mi pokiwny,
Mje k sebi wuprosy:
To je ta najrjeńša,
Ta moja lubčička!

(1828.)

K wjesołej bjesadźe.

(Tydź. Now. 1844, 80.)

My w přećelnym towarstwje mamy
Přec' wjeselow žiwjenja dosć,
Haj, lawy też předobywamy
:,: A wołom so njedamy zbosć. :,:

My swěrnu tu ruku sej damy:
Hač na wěčne lubo so měć,
A zmjerzle so njewopušćamy,
:,: Hdyž róže hdy nochcyłe kćěć. :,:

Hlaj, koło tych časow so wjerći,
Duž njewěste nječakamy;
Što khowamy nahrabnej smjerći?
:,: Duž bjerćmy to dźensa, dóńž smy! :,:

A wróća so wjesołe časy,
Kaž nadźija lubi je nam,
Dha zeńdźemy pěknje so zasy,
:,: Njech budźemy tu abo tam. :,: (1828.)

Serbska njewjesta.*

Hłós: Ha šła je holčka trawu žnjeć.

Sym Serbow serbske holičo,
Mi Hanka rěkaja;
A wjes'le sebi spěwajo
Mam spěšnosć do dźěła.

* Tutón spěw je pozdźišo swój hłós wot K. A. Kocora dostał (hl. Tow. Spěwnik, str. 83).

Hdyž škowrončk ranko zaspěwa,
Mi spěwa k stawanju,
A jědu-li do dźećela,
Z nim spěwam wo wjetu.

Na mjezu jězdźu zelenu,
Serp tupy wótřu sej,
A žněju trawku rosatu
Na mjezy kwětkatej.

A hdyž so ručka womača
We trawcy rosatej,
Mi pjerśćeń mój so błyskota
Na ručcy na mokrej.

Tón pjerśćeń mam wot lubeho,
Rjaneho pachoła;
K nam wječor, hdyž so zasměrkło,
Mój luby přikhadźa.

Sym w zymje k nowej košulcy
A k płatej napřadła;
Płat dawno je žno natkany,
Płat trjebam njewjesta.

Też pjerje je wšo wudrjene
Na dołhich wječorkach;
Duž poslešća mam hotowe
We swojich komorkach.

Za čerwjeny bant na hłowi
Chcu měć wěnc rućany;
Mać budźe čěpcow kupić mi
Za drohe pjenjezy.

Mi družčić budźa holiča,
Te wjesne towařski,
A budźe kwasna hosćina
Přez tři dny zaspochi. (1828.)

Třo jězdni a holičo.

(Po narodnym wašnju.)

Hłós: Přijěł je z Mišna młody pan.
abo:
Tam we tym hrodźe Draždźanskim.

Wezady hunow w zahrodźi
So čista woda puzoli;

Do kótlika so wuliwa,
K tom' kótlikej dźe šćežčička

Po šćežcy khodźi holičo
Tu čistu wodu čěrajo.

Třo jězdni nimo po drózy
Su přijěli do zahrody,

Tym swojim konjom wowsa dać
A z čistej wodu napować.

„Bóh postrow — dźachu —, holčo će!
Chceš wody dać nam khłódneje?“

„„Chcu wody našeje wam dać
A waše konje napować.““

Duž rjekny jězdny k holiču,
Kiž sedźeše na bruniku:

„Tych złotych tři sta dyrbiš měć,
Chceš holičo -li moja być.“

„„Za złoto““, holčo wotmołwi,
„„So moja lubosć njekupi.““

Duž dźeše jězdny, na běłym
Kiž sedźeše na krošatym:

„Ći rjećaz dam wot złoteho,
Chceš-li być moja, holičo!“

„„Też do złoteho rjećaza
So moja lubosć njezamka.““

Na čornym jězdny plesaku
Duž třeći dźeše k holiču:

„Ći pjerśćeń dam wot złoteho,
Chceš-li być moja, holičo!“

Na běły porsćik natykny
Sej holčo pjerśćeń błyšćaty.

„„Chcu twoja być, mój najlubši,
Twój pjerščeń swědči lubosć mi.

K nam ducy wróćo přikhadźej,
Zo staršej też će znajetej.““ (1828.)

Žorty.*

(Po narodn. wašnju. Smoleŕ, Pěsničkі I, 96.)

Zady našej' pjecy kuntworki hraja,
Kuntworki hraja,
Čeŕwjene, zelene sukničkі maja.

We tej našej łuži žaby rjechtaja,
Žaby rjechtaja,
Šěre a zelene kabaty maja.

Zady našej' kólnje wrobliki twarja,
Wrobliki twarja,
Na słabe žito a na burow swarja.

We tej našej bróžni šěre myše pišća,
Šěre myše pišća,
K naléću žito na drohotu čišća.

We tej našej pšeńcy pocpula so khowa,
Pocpula so khowa,
Kuṕ mi lik, kuṕ mi lik, Juračko! woła.

* Tutón spěw je w ludu powšitkownje znaty.

Na ponošku našim sedźa štyri kóčki,
Sedźa štyri kóčki,
Łušća tej myšinje slowkowe póčki.

W kukawach tych našich škórcy hwizdaja,
Škórcy hwizdaja,
Kołbasu zo wulku za jutřišim změja.

Přez tu našu mjezu Wochoženjo ćahnu,
Wochoženjo ćahnu,
Wjezu na kermušu kołmazu rjanu.

(1828.)

Hanuška.

Po podobnosći narodneje pěsnje:
Łupičenjo z wójny dom ćehnjechu (Smol. Pěsn. I, 146).

Łupičenjo z keŕkow dom ćehnjechu,
Ha kózła lodateho wjedźechu,
Ha napřećiwo běžeše Hanuška:
„Ha hdźe je moja dźělba mandźelska?
Ha hdźe maće wy mojeho Pětrka,
Ha zo maće wy jeho konika?“
„„Twojemu so Pětrkej derje dźe,
Ha po wšěm swěće wón tam widźeć je,
Po wšěm swěće wón tam widźeć je,
Ha na brězowej hałozy wón zejhrawje.“ “
Hanuška ta dobra być njemóhła,
Ha přec' je do keŕkow tam běžała;

Přišła kusk je wyše Łupowca,
Ha wuhlada na brězy Pětrka:
„Ha što dha sy, Pětrko, zamyslił,
Ha zo sy mje a wšón swět wopušćił?“
„„Pod brězu sym w skoku tu rajtował,
Ha z włosami sym wisajo zawostał;
Ha doma w pincy staj dwaj pjenježkaj,
Za tej mje žaruj lětcy dwě a dźeńkaj dwaj.“ “
„Tej nowaj pjenježkaj ja njewozmu,
Ha žarować też tebje njebudu,
Ha što dha ludźo prajili njebychu,
Ha zo ja njehrjebanoh' žaruju?
Woni bychu wěsće wołali:
O škoda wo te rjane pjenježki!
Ha wjele dha sy łohći wysoko,
Ha zo so rěbl wudźěła na to?“
„„Ha tři sta łohći drje jich wjele njej',
Z tak dołhim rěblom wzmi mje dele sej.“ “
Ha Hanuška nóž wućeže ze zaka,
Ha zarězkow do brězycy narěza,
„Ha wočakń — dźeše — dwoju jow njedźelu,
Dha přińdu a tu brězu njezmylu!“

(1828.)

Studentski swjedźeński spěw.

(Swobodny přełožk. Tydź. Now. 1850, 258.)

Bratřa, słyšće,
Zo wy byšće
Sćěhowali kěrluš mój.

Spěwajo so pozradujmy,
Prostu wšědnosć zwotłožujmy,
Wšak čas kóžda wěc ma swój!

Škleńcu wzmiće,
Wino lijće
Paćerkate do njeje!
Sylnosć, radosć wino dawa,
Woswobodźi ze wšoh' spřaha*,
Nima słowa ludace.

Zdobnu měru
Pijmy swěru,
Zo móc wina pytnjemy.
Dobre mysle wino zbudźi,
Při nim rozymnišo sudźi
Kóždy, hdyž što na wazy.

Naliwajmy,
Zawyskajmy:
Přećelstwo nam zeleń so!
Wutroby hdyž wino zhrěje,
Přećelne so woko směje,
Wino skrući přećelstwo.

Serbski krajo!
Wobkćěwajo
Módre njebjo pyši će:

* Lud wurjekuje z dźěla: spřaw, spřawa.

Mězniki ći postajene
Wostanu njech njekřiwdźene,
W zbožu njech sy na wěčne.

Wótče krajny,
Wobškit stajny
Kiž też našoh' Serbstwa sy,
Tebi służić brónje mamy,
Kubło, žiwjenje ći damy,
Serbscy Łužičenjo smy.

Wšo, štož debi,
Dobyć sebi
Kóždy nětko přisahaj!
Popjeł wótcow česćić chcemy,
Česćeni zo wostanjemy,
Čestny wěnc pyš serbski kraj!

Štóž njehlada
A njeżada,
Zo by duch był słowjanski,
Njesmě tu naš zwjazk nam zranić,
Ze přisahu mječik hanić,
Nam njech blizko njestupi.

Kóždy spěwaj,
Na to dźěłaj:
Mějmy serbske wutroby,
Poswjećeny mječik, hlajće!
Pachołam nam serbskim dajće,
Překłóć kłobuk swobodny.

Błyskotaty
Mječik swjaty
Hlajće! dźeržu w lěwicy.
Kłobuk roćo so překłoju,
Přec' chcu dźeržeć na česć swoju,
Serbski Słowjan nadobny.

Škleńčku přimaj
A naliwaj
Wótcowskeho napoja!
Mječik do lěwicy wzawši
A swój kłobuk překaławši
Pij na zbože Serbowstwa.

* * *

Mječiko pój błyskotaty,
Swobodnych swobodna bróń!
Budź mi swjeće přepodaty
Z kłobukami połny wšón!
Dajće nam jón zwotbrěmjować,
Kóždu hłowu přikryći
A jón potom w čistosći
K swjedźenjej zas' wotpočować.

* *

Tak wzmi sej jón,
Ći hłowu chcu nětk wodźić
A na nju mječik złožić,
Ći sława! duša serbowska,
Njekhmanik, štóž ći wudmo da.

Kaž dołho će znajemy,
Će bratra rěkać chcemy:
Ći sława! duša serbowska.

*

Wotpočni nětk wot swjedźenja,
Mječiko naš błyšćacy!
Njech na Serbstwo pomyslenja
Kóždy nětko złožił by!
Derje temu, kotryž hlada
Swojich wótcow hódny być,
Mječika so podótknyć
Njesmě, kiž njej' Słowjan z rada.

(1828.)

Dowěrjenje k Bohu.

(Nabožny spěw.)

Måćmiwa-li hdy zrudźba jasne
Ći twoje njebjo w žiwjenju,
Dha njezbudź ducha wo to časne
A njełamaj sej wutrobu;
Što pomha, hdyž će do časa
Do rowa sylzy połoža?

Njeleć za błyskom zachodneho;
Wšo jene je, hdyž w rowje sy,
Hač khudoh' abo bohateho
Proch tepta narod přichodny;

Preč tyšnosć, hdyž wšak móže dać
Mi zboże wšo a ničo wzać!

Też přepomń strózby, domysleny,
Hač wšitko ze wšěm zhubił sy —
O žałosć, štóž by wuholeny
Z tym zeńskim był wšej' zepjery;
Wukń kubła mudrje ważić sej
A Boha z nimi njezhubjej!

A praj wšak, — — — — —
Hač pře wšo ze wšěm žaruješ?
Česć, přećeljo, Bóh njezhněwany
Je dosć, zo lica njemačeš;
Štóž nad złotom škit Boha ma,
Je hódny, zo jo rozzhubja.

Dźerž wěru, zo Bóh widźi, słyši
A pomha, hdyž też pozrani,
Bjez dowěrjenja k Bohu tyši
Će hóršа žałosć njesmilnje;
Bjez wěry a bjez nadźije
Će morja krjudy žałostne.

Puć, kiž nas wšehomudrosć wodźi,
Štó zamože jón wuslědźić,
A što nam k nadobje so hodźi,
Što njezboże je, postajić?
Duž dočakliwy, sćerpliwy
So poruč Božej pomocy.

Njech nuza ći a starosć hrozy,*
Štó prawować by z bójstwom chcył?
A štoha ma tón, kiž na Bozy
So khabła, što je wudobył?
Bóh spožčił bě ći dobre dny,
Wzmi też te ćežke dźakniwy!

Preč tyšnosć! Zboże wšelko hraje;
Wě štó, hdźe jeho podeńdźe?
— — — — — — — —
Dać dyrbi, hdyž wzać njemóže.
Ty njejsy swětam jich khód dał,
By lěpje ty swět wukubłał?

(1828.)

* Variant: Njech ćmowa mróčel z hněwom hrozy.

Hańžka Šunowska.

(Ballada.)

Na sedmimi ryhelami
Rjane holčo płakaše,
Rubił běše z jězdnikami,
Rubił je pan na pole.

Přińdźe woblečeny žona
Přez krjo pućik pytajcy,
Tak ju zwjedźe z blizkoh' hona,
W lěsu ju preč wuprosy.

Nichtó njewě, hdźe by była,
To a tamne hódaja,
Mać je wupłakana cyła,
Wšo je starosć, zrudoba.

Kóžde woko slědźi wšudźi,
Z dala, z blizka pytaja,
Luby po wšěch honach błudźi
Wot swětła hač do swětła.

Pyta, praša so a woła:
„Hdźe sy, Hańžka Šunowska?‘
Woła, pyta zaso z nowa,
Potom styskno posłucha.

Tak so Wojerecam zbliži,
Mysl bě jemu, k městu hić,
Hdźež so tam na město niži,
Dźe wón z boka k žórłu pić.

Pře lačnosć jom’ woda służi,
Woda khłódna žórlaca,
Što pak płomjenitu stuži
Žadosć, hdźe je woda ta?

Z prostym wokom před so hlada,
Mysle nima, płakał by,
Bjez Hańžki sej smjerće žada,
Po khwili dźe z drjewiny.

Hlaj, duž pisani na mochu
Něšto jeho wočam so,
Wón jo zběhnje, hlada trochu,
Widźi, hlada, prosći so.

Rózk bě zdrjeny wot rubješka,
Hancyneho rubješka —
„Přisambohu! to je šćežka“,
Wrjesny wón, „nic do města?!“

Abo je snadź zwěrjo w wini
Dźiwje w holach torhate?
Čłojk* sej dobre mysle čini,
K zbožu wšo sej popřeje.

Mjez tym dźěše wón k połnocy,
Druhi kusk tam nadeńdźe! —
Nadźija da nowe mocy,
Wjesele z nim motaše.

K městu, k hrodu slědy trachu,
„Tam je wona!“ dźeše wón;
Hród pak murje wobdawachu
A bě zezamkany wšón.

We přěrowje wokoł' hroda,
Wokoł' murjow ćehnješe
Hłuboka a čorna woda —
Kak přińć do hrodu so chce?

* Vulgarnje za: čłowjek.

Wón so wróći w spěchu, z wětrom
Přińdźe domoj, wyskaše,
Z młódšim bratrom rěči Pětrom,
Žónsku jeho wobleče.

Jabłukow tych zezrawjenych
Da jom' kobjel do ruki,
Też tych lapkow wotedrjenych
Do zaka, zo njezhubi.

Dołhich, dołhich bě sej nawił
Postronkow sam pod drastu,
Kuši mječik sobu zawił,
Šłoj staj k městu po puću.

Pětr, holčo zhotowany,
W čornej drasće, w splećenych
A připjatych włosach rjany
Dźe do wrotow zamknjenych.

Kłapa z kłapawu a praji:
„Předała bych jabłučka!“
Wrótnik wotamknje a daji
Z jabłukom so — budź to mzda!

Składnje do dwora nutř dźěše,
Wšitke wokna paseše,
Wuhlada, hdźe Hańžka běše,
Ji te lapki pokaže.

Hdyž ji derje skiwał běše,
Dwanaće tych jabłukow
Přez murju tam ćisnyć dźěše
A dźe zaso do wrotow.

Widźała a zrozymiła
Běše Hańžka wšitko to,
Torhała je płachty, wiła
Twjerdy štryk na ćěkanjo.

„Pluwaj, pluwaj z khwatom, luby,
Ćisń přez murju postronki!“
Połnóc duja nócne truby,
Luba čaka při muri.

Přiwjazała přećisnjeny
Postronk k wulkom' kamjenju,
To bě rěbl wobtwjerdźeny
Horje dele k lubemu.

Ćicho, ćicho přepluwałoj
Staj po štryku hłubinu,
Ćěkajo so wokošałoj
Lećo preč na brunačku.

Za Budyš'nom we wsy swita,
Wrota wuj tam wotewri,
Ćěkaceju k sebi wita,
Tam staj byłoj w mandźelstwi.

(W juniju 1829.)

Rowne napismo.

(Čas. M. S. 1873, 104.)

Hdyž małuški běch, płakach,
Do zahł'wkow powity;
Hdyž wjetši běch, ja skakach
Po brjóžkach wjesoły;
Hdyž dorostł běch, ja łakach,
So skubłać česćeny;
Hdyž šědźiwc běch, ja čakach,
Spać w tutej komorcy. (1829.)

Hołbik chcył być.

Šoł hólčik ranko po hori
A přez lěs měł je šćežčičku,
W tym lěsu kurčo hołbiki
Tam wyše njeho lětachu.

„Hdy bych wšak tola hołbik był!"
Duž sebi ducy mysleše,
„Puć daloki bych njepytnył,
Chcył dypać wokno lubcyne.

Ji na woknješko sydajo
Kóždźički dźeń bych přikhadźał,
Nutř přez woknješko lětajo
Tu lubčičku bych wopytał.

A při woknješku při swětłym
By wona mje tam hladała,
A hdyž na nócnych pućach sym,
So njeby pře mnje bojała.

Bych ćicho wječor přikhadźał
Do lubcyneje komorki,
A hdyž bych z njej so rozrěčał,
Bych lećał dom ze zerjami!“ (1839.)

Moje wjesele.

So wjeselu do šěrokeje
Wuńć stwórby rjanej' Božeje,
Tak derje duši nihdźe njeje,
Tam puta spadnu nošene.

Što teptam kamjeń na kamjenju,
Što hłuche murje lubuju,
Što lud mi dawa k zwjeselenju,
Kiž próšny pótnu łoji mzdu?

Što nabudu, hdyž popancanu
Sym widźał kožu w wobličach?
A žónsku k hrěchej překazanu
W njeskónčnej pyše popasach?

Što wjesela mje wupyšene
Tych hrěchow blěde znamjenja,

A kiž wot hrěchow připalene
Ma znamjo hańby do rowa?

Što hubjenstwo, kiž wočam kćeje,
A hordy rubjenc za směch ma,
Što duša, kiž so zrudźi, směje
A z ludanjom je plěsniwa?

Preč z tym! Ja Božej' stwórby skutki,
Wšu krasnosć dowohladać du,
Tam njejsym wjesoły samlutki,
Tam spěwam, hdźež mi spěwaju.

Też rěčnicy mje přewodźuja
Ći wulcy słowa złoteho,
Jich duch a hłosy zwjeseluja
Mje, kiž jich česću lubujo! (1829.)

Wječor.*

(Tydź. Now. 1848, 251.)

Směrkow rój na hona pada,
Mróčele so čerwjenja,
Rosu płodźi trawička,
Boži měsačk z ranja hlada,
Wón, kiž w nocy njedrěma.

* Tutón spěw, wot K. A. Kocora w l. 1849 jako trio za sopran, tenor a basso skomponowany a wot Pjekarja do němskeho přełożeny, je na spěwanskimaj swjedźenjomaj 1849 a 1880 w Budyšinje spěwany.

Na pišćeli wowčeŕ piska
Cuniši hłós, wobroća
Do wsy sprawne skoćatka,
Zwony z daloka a z blizka
Z honow sprócnych wołaja.

Pěsničku sej holčo spěwa
Ducy z myslu wjesołej,
Dźěło, pót stej zabytej,
Z wóčkom přećelnym so směwa:
Tak je duši zbožownej.

Lóžki wětřik z lisćom rěči
Nawječorny, koleba
Młode hałžki do spanja,
W haće rohodźina syči,
Sotra sotře towařška.

W ćmowym hajku žórli hłosy
Syłobik na hałožcy,
Spěwa hrónčka horliwy,
Wo towařšku lubje prosy,
Słódcy prosyć stworjeny.

Šwjerčik cyrči na hruzliku
Tu a tam 'šće w směrkanju;
Ptački, wački k měrej du,
Sprócna mrowja po pućiku
Wuzkim khwata k mrowišću.

Khłódna nóc so khila k zemi,
Wiwka suta přiwjesna,
Pólna žiwosć zemrěwa;
Šwjerčik mjelči, z kěrlušemi
Haje wjacy njeklinča.

Ćišina přez zemju knježi,
Słódki spar ju wokoša,
Rědki šćowk 'nož wocuća, —
Čorny sćěń na dołach leži,
Runiny so slěbornja. (1829.)

Naléće.

(Časopis M. S. 1873, 103.)

Kóžše mi křidła pozběhuj duša,
Z radosću přeńdźena zaspěwaj!
Dobyća krónu powitać słuša,
Dobyćeŕ wyska a nowy raj —
Hlajće tu krónu a raj:
Błyšćaty, zeleny kraj.

Rězata zyma, morjate dychi
Šwikaju škruty nam daloke.
Witane njewuprajneje pychi
Naléće widźimy rodźene.

Sléborna žołma brjóžk ma
Zeleny wumóžena.

Wožiwjej truny, dobyće krasne,
Nazymja rosa je polodźa;
Zeleń so, hono! Njebjo je jasne:
Pastwišćo kwětkuj! Bóh wokřewja,
Kćěj łuka, wupyšej so,
Kudźeŕki dobywa krjo!

Z wjesołymi nětk trunami wuńdu
Zbóžny přez hory a doły; tam
Wusnjene wucho wubudźić póńdu
Lěsneho zwuka, što mjelči sam?
W wjeselach wokošejo
Koleba žiwjenje so.

Ćečata rosa wěškuj* na trawach,
Hrajće přez kwětki, wy wětřiki!
Po wšěch so přelij wjesele stawach,
Pisańće wěncy so na harfje;
Spěwarjow kěrluše rža,
Zemi Bóh njebjesa da! (1829.)

* Wěškuj = wěškaj so, wěšej so!

Khwalba kurjenja

abo:

Što jeni wo kurjenju spěwaju.

(Tydź. Now. 1844, 95.)

Kurić trubku tobaka,*
To je krasna dobrota;
Kurić wulcy strowe je,
To je wšitkim wědome.

Jěsć a pić drje nuzne je,
Kurjenje pak porno dźe;
Sam dźěd, kiž poł w zemi je,
Trubku hišće lubuje.

Wulcy ludźo kurjachu
Wšitcy swoju trubčičku;
Trubka mužam přisteji
A jich zdebi wosebi.

Dušne holčo njerodźi
Wo muža, kiž njekuri;
Žehli pak so trubčička,
Posměwa so lubčička.

Hdźe je rjeńše towarstwo
Hač při trubcy žołteho?
Štóž sej ze mnu zažehli,
Je mój přećel na měsći.

* Hłós wot Zejlerja (hl. na kóncu).

K dźěłu trubka khmana je,
Lóšt a mocy pozběhuje,
A njech wjedro hrozne je,
Pacham jeno, dha wšo dźe.

Hdyž sej trubku zapalu,
Wostudu z njej zakurju,
A też hłódnym kuntworam
Puće z kurom pokazam.

Hłód a lačnosć njejima
Hnydom prawoh' kurjerja;
Drěmanje też zaćěriš,
Hdyž sej jenu zasmališ.

Sy-li w mysli hłubokej,
Zažehl jeno trubku sej;
Hdyž sej jenu zaklepaš,
Připad lěpši dostawaš.

Šalka słodźi najlěpje,
Hdyž tam trubka pódla je;
K piwej jenu wužehlić,
To sej njedaj nimo hić.

Wječor dźěło hotowe
Měrna trubka krónuje;
Štóž ju prawje lubo ma,
Wozmje sej ju do łoža! (1830.)

Njekhwalba kurjenja

abo:

Što druzy wo kurjenju spěwaju.

(Tydź. Now. 1844, 96.)

Kurić trubku tobaka,
To je hłuposć čłowjeka,
Kurjenje je njestrowe,
Kaž je mudrym wědome.

Hlaj, hdyž młodźenc započnje
Tuto wašnje žadławe,
Runa wón so skoćeću,
Ležo w swojim bluwanju.

Jěsć a pić jom' njesłodźi,
Khodźi jako w khorosći;
Blědy wokoł' šmata so,
Njestara so wo dźěło.

Dušne holčo njerodźi
Wo muža, kiž pacholi;
Hdyž mu trubka w hubje je,
Na njeho so njesměje.

Njeda jemu hubčičku,
Hdyž ma luby trubčičku;
Wón je połny smjerdźenja
Jako hnězdo hupaka.

Hubjeńše njej' towarstwo,
Hač při trubcy žołteho,
Kur nam woči wušćipa,
Zo smy jako khodojta.

W žanym khlěwje swinjacym
Wjetši njerjad njenańdźem,
Hač hdźež sedźo pachaja
Při łužach, kiž napluja.

Čisća potom trubku sej,
Při nich wutrać dlěje njej',
Hórje jako z wutoka
Smjerdźi jucha tobaka.

K dźěłu trubka škódna je,
Wjele časa zežerje,
Zo měł něšto k zamysłej,
Hasnje husto prózdnikej.

Naši stari prjedawši
Zdźeržachu sej krošiki,
Njeběchu kaž nowy swět,
Kiž ma wšudźom dołhi nět'.

Tehodla, mój přećelo,
Zdźerž so wašnja hrozneho,
Njekuŕ wjacy tobaka,
Ćisń tu trubku do błóta!

(1830.)

Mjertynowy kožuch-lac.

(Po narodnym wašnju.)

Korčmarjo, porjedź nam toh' brunoh' piwa,
Porjedź nam tež słódkeho toh' wina!

Mjertynowy kožuch chcemy přepić,
To bě wěsće něhdy šwarny kožuch.

W třicećilětnej wójnje bě wón nowy,
Do zemje bě dołhi, běły, nowy.

Sydomlětnu je wójnu derje wutrał
Bruny ze štyrceći zapłatami.

Pola Jeny, hdyž bě ta wulka bitwa,
Minychu so jeho dołhe porčma.

Tydźeń do tej' bitwy pola Lipska
Hnoještaj taj rukawaj dwě brózdźe.

Najebać stare rukawy a porčma,
Kožuch pak je hišće lac mi dušny.

To je lac 'šće pjenjez hódny, dobry,
Winojty je tunu piwa, wina.

Dźesać lět je 'šće Mjertyn we nim khodźił
Do drjewa a so wšitkim ćernjam wobrół.

Tón lac wěsće je 'šće hódno přepić,
Łońše lěto pak je prědki zhubił.

W hajku na šepjerjawych hałzach, ćernjach
Hodźa pak so wšitke kruchi nam'kać.

Mjertyna biła wčera jeho žona,
Dźeržała joh' za kornař teho laca.

Kornař so z dobom njemdrej žonje poda;
To bě wěsće zwólny, mudry kornař.

Tajkoh' kornarja njeje runja w swěće,
Hdy by z khribjetom so hišće dźeržał.

Wot toh' laca je khribjet hišće wyše,
Wzał je tón na so Mjertynowe puki.

Hdźe dha je wšak tón wbohi Mjertyn ćeknył?
Do myšacej' dźěrki je wón zalězł.

Što dha tam nětko ta zła žona čini?
Khodojt z wuhnjom won je wujěł z njeju.

Što dha b'dźe nětko Mjertyn z lacom činić;
Njemóže k hańbje we nim wjacy khodźić?*

Wjesoły dźens jón přepić budźe z nami,
Zastajić jón na piwo, na wino.

Korčmarjo, porjedź nam toh' piwa, wina!
Tón lac wěsće je něšto radne hódny.

Brał je wón na so Mjertynowe puki,
Ćežke puki wot žoninej' ruki.

* Var.: Njetrjeba wokoło žony we nim khodźić.

Njezměješ jón dołho darmo w křini,
Mjertynam požčować jón bitym budźeš.

Tolerjow wjele za njón budźa nosyć
A će jara lubje wo njón prosyć.*

(Wokoło 1830.)

* Var.: K płatanju chcemy 'šće ći jedyn přidać!

Pomyslenki.

(Připisk.)

Sym ći dobry, hdyž će widźu,
Jara dobry, holčo, ći;
Wšitku njeswěrnosć ja hidźu,
Dóńž sym, holčo, při tebi! (Wok. 1830.)

Mój ludo!

(Sonett.)

Ja twoje skrónje wěčnje ze zelenym
Chcył wěncom, ludo mój, ći wobkhłódkować
A tebje, wótcna serbska zemja, khować
Pod zboža křidłom wěčnje rozšěrjenym.

Mje twojej' ruki lubosć kolebaše;
O złote hona, ja was wokošowach;
Duž swjatu přisłušnosć sej w duši khowach,
Zo sto króć płaću, štož mi lubosć daše.

Štó dźakowny syn staršich domy rubi,
Štó wótcow bělu hłowu směšić dawa,
Štó prózdny do žni swojich honow hlada?

Njech lubosći móc k bědźenju so zhubi,
Puć zdobny, čestny je sej khodźić brała,
Hač hwězdow raj kónc słódkej' prócy žada!

(Wok. 1880.)

Lubuj ty mje!

(Po narodnym wašnju.)

Hłós: Na wotawku z rjanej Hanku.

„Wola, holčo, ty rjane dźěćo, :,:
Lubuj ty mje, wzmi sej ty mje!“

„„Ty sy wšak mi tajki wšelki, :,:
Dźi přeco dźi; što dyrbiš mi?““

„Wjes'le sym pacholo wšudźom znaty, :,:
Lubuj ty mje, wzmi sej ty mje!“

„„Lohke pjeŕko sy, lohki ptačik, :,:
Dźi přeco dźi; što dyrbiš mi?““

„Pacholo sym ja sprawne přeco, :,:
Lubuj ty mje, wzmi sej ty mje!“

„„„Haj wšědny holčkař mi, šwarny pachołk, :,:
Dźi přeco dźi; što dyrbiš mi?““

„Dźesać lět sym kralam służił, :,:
Lubuj ty mje, wzmi sej ty mje!“

„„Što mi dyrbi kołč bjez pčołkow; :,:
Dźi přeco dźi; što dyrbiš mi?““

„Moje pčołki měd 'šće noša, :,:
Lubuj ty mje, wzmi sej ty mje!“

„„Twoje pčołki su stare čmjeły, :,:
Dźi přeco dźi; što dyrbiš mi?““

„Lubosća młode słódše su mjedu, :,:
Lubuj ty mje, wzmi sej ty mje!“

„„K lubosćam wšak sym hišće młoda, :,:
Dźi přeco dźi; što dyrbiš mi?““

„Dźesać lět sym worał, jězdźił, :,:
Lubuj ty mje, wzmi sej ty mje!“

„„Škoda je hišće mi so wudać, :,:
Dźi přeco dźi; što dyrbiš mi?““

„Rad ja sam ponjesu tu škodu, :,:
Lubuj ty mje, wzmi sej ty mje!“

(Wok. 1830.)

Spěw k narodnemu dnju.

Wěnčik różowy,
Bańčik židźany
Ja ći dźensa lubje poskiću.
Parle wosebne,
Drasty purpurske
Khudy tebi podać njemóžu.

Swěrna wutroba
Twoja lubozna
Wzmi tón dar pak z myslu přećelnej.
Lubosć pytaj tu
W kóždym łopjenku,
Kiž so směje z kwětki kćěwatej'.

Twój dźeń žiwjenja
Podobnosć njech ma
Stajnje z najrjeńšim dnjom w naléću;
Réki wjesela
Njech će napoja —
Starosć, nuza wostań na boku!

Z čistym swědomjom,
Z wjes'łym wobličom
Kóžde ranje złóštnje powituj!
Z dźěłom hotowym,
Z měrom znutřkownym
Sprócny dźeń ty stajnje wobzamkuj.

Zwjazko přećelny,
Čestnje zwjazany,
Wobnow z nowa mjez namaj so ty;
A štóž lubo ma
Swěrne přećelstwa,
Spěwaj sobu kěrluš wjesoły! (Wok. 1830.)

Slubotowařšny spěw.

(Přełožk.)

Hród stwarjeny mamy,
Wón błyšćaty je,
So Bohu dowěrjamy,
Hdyž skórźbow črjóda dźe.

Smy wutroba jena
A swobodni smy:
Złym su to hrózbne mjena,
Ta sprawnosć bjez měry.

Za přerady winu
A jebanstwa łžu
So na nas łakać zminu;
Syw młody njeskolu.

Štož do nas Bóh spłodźi,
Ma človjestwu tyć;
Njech wutrobnosć nas wodźi,
Wšěm hódna znamjo być.

A hdyž nas štó swari,
Zwjazk roztorhnyć chce:
Do kura błudny twari,
Ta lubosć njezańdźe.

Štóž za złósću slědźił,
Twar rozłamał by,
Za dymom, kadom běďźił
So by muž błaznjeny.

Nam błyšćate krasne
Te njebjesa ktu,
Jich barba njewuhasnje,
Bóh wobškituje ju.

Wšě twarjene twary
Njech rozmjelu so,
Njech traša hrózbow hary:
Bóh nam je hrodźišćo! (Wok. 1830.)

Wótčenaš.*

(Přełožk.)

Stysknosć, starosć, zrudoba
Hdyž ći wutrobu tu łama;
Wopušćena bjez trošta
Na to spomni, štož ju tama,

* Tutón spěw je z němskeho přełoženy wot stud. theol. J. Łahody a wot Zejlerja wjele porjedźeny.

Tehdy khwataj k modlitwi
K bójskej majestetosći.

Njemodli so póhanscy;
Što chce čŕjóda słowow sama?
Bóh je mjehkej' wutroby —
Zdychnjenje ju hižo łama;
Próstwu, kiž da Jezus ći,
Tu Bóh wěsće wusłyši.

Wótče naš! so modlimy,
Kiž sy we njebjeskim raju!
Swojim wěčnje płaćiš ty,
Hdyž so swěrni pokazaju;
Twojoh' mjena krasnosć wša
Kóždy čas budź swjećena.

O přińdź, knježe, k nam twój raj!
Kaž we njebju, tak na swěći
Twoju wolu chcemy, hlaj,
Dopjelnić my, twoje dźěći;
Daj nam też hač do smjerće
Wšědny naš khlěb z lubosće.

Ach! po twojej hnadźe nam,
Miły wótče, hrěchi wodaj,
A dla našich winow tam,
Knježe, wodaće nam podaj,
A tak, kaž my wodamy,
Spušć nam naše winy ty.

Nochcył spytowanja słać,
Njedaj, zo so posunjemy —
Spožč nam móc, zo pojimać
Hrěšnu žadosć zamóžemy,
Pomhaj mócnje kóždy čas,
A wot złeho wumóž nas.

Štóž te z wěstej nadźiju
Pokornje we Jezu mjenje
Prosy sydom próstwy tu,
Móže „hamjeń!“ prajić rjenje;
Hamjeń, haj, to b'dźe so stać,
Prošmy tak, Bóh budźe dać!

(Wok. 1830.)

Spokojny lubc.

(Po narodnym wašnju.)

Hłós.: Do Jeńkec na piwo njepóńdźemy.

Hdyž mje njechća žana młoda holca, :,:
Budu sebi braći staru babu. :,:

Njeb'du trjebać hercam sej dać piskać, :,:
Wona b'dźe mi domach rejku bórčeć. :,:

Njeb'du trjebać za njej jara skakać, :,:
Za khachlemi na mnje budźe čakać. :,:

Piwa njebudu ji trjebać kupić, :,:
Leńčk a babydušku b'dźe sej warić. :,:

Druzy njebudźa mi za njej hladać, :,:
Zo so helscy bojeć, mjerzać dyrbjał. :,:

Tujawku njetřa* namaj tyšeŕ dźěłać, :,:
Pěstować njetřam* a puj, puje spěwać. :,:

Štož dźě mi tajka žeńtwa zalutuje, :,:
Móžu žno dźensa přerejwać a přepić. :,:

Juchala! wjesoły chcu ja so nabyć, :,:
Hač b'dźemoj sej staraj na so mórčeć, :,:
Juch mórrr!

(Wok. 1830.)

* Vulgarnje za: njetrjeba, njetrjebam.

Stanyć budźeš!

(Přełožk. Zahrodka kwětk. I, 9.)

Stanyć budźeš stanyć, procho ty,
Hdyž powotpočnył sy;
Smjerć budźe wzata
A njesmjertnosć ći data.
Haleluja!

Zaso zakćěć, wusyty sym ja,
Haj, žni knjez přikhadźa
A snopy khowa
Nas, kiž smjerć wotsal woła.
Haleluja!

Dźaka dnjo, o wjes'łych sylzow dnjo,
Dnjo Boha mojeho!
Hdyž drěmał w rowje
Sym dosć po Knjeza słowje,
Ty zbudźiš mje!

Kaž tym, kiž són maju, budźe mi,
Hdyž k twojej krasnosći
Smy, Jezu, dóšli;
Tam puća mučni wušli
Su ćerpjenjam.

Do najswjećišeho wjedźe mje
Mój srědnik! A tam je
To bydło swjate,
Mi k jeho česći date.
Haleluja! (Wok. 1830.)

Wjelkowe rowne napismo.

(Crjóda wjelkow swojemu zemrjetemu bratřikej rowny kamjeń staji z tymle napismom:)

Tu drěma sprawna přećelnosć,
Tu wotpočuje dźěławosć,
Tu leži sobuželnosć wutrobna,
We potajnym a zjawnje póznata;
Tu hłowa spi, kiž njeprawdu
Je hidźiła we žiwjenju.

Štóž žiwjenje tak přeběža
A swědomje bjez wopluska
Kaž wón, naš přećel, zakhowa,
Ma čakać zbóžne wjesela.
Što trjeba je pak khwalerja?
Sam skutk je khwalba žiwjenja;
To pokaže wjelk njebohi,
Kiž sprócny tu pod hórku spi.

(Wok. 1830.)

Křesćijanska wěra.

(Nabožny spěwk.)

Jako něhdy w Bethlehemi
Swětło swěta zeskhadźa,
Přińdźe zbože cyłej zemi,
Wěra pak je roznoša;
Wěrjace ždyn stadleško
K Božim dźěćom liči so.

Abraham, wótc wěrjacych,
Wěry dla bě Bohu luby,
Duž też jeho přichodnych
Žohnowachu Bože sluby,
Wulki lud wón narosće,
Dokelž Bohu wěrił je.

(1835.)

Božemje Budyšinej.*

(Časopis M. S. 1856, 10.)

Nětk nastaju so z Budyšina,
Hdźež mój rjany přebytk bě,
Mój wosud chce, to njeje hina**,
Sprewi dać mam styskanje;
O přećelo, mój Budyš'no,
Mój zabyć njemóžemoj so.

Mi złote hodźinki tu kćěchu,
Lěta zbóžnje zlećichu,
Nětk wjedźe puć pod druhu třěchu,
Dróhu ćahnu zahórsku;
O přećelo, mój Budyš'no,
Mój zabyć njemóžemoj so.

Chcu sebi kwětki šćipać druhdźe,
Wěnašk radosće sej wić,
Wšak w swěće róže kćěja wšudźe,
Štož tam njej', chcu přimyslić;
O přećelo, mój Budyš'no,
Mój zabyć njemóžemoj so.***

---

* Spěw je pěsnjeny w lěće 1835, jako Zejler z Klukša do Łaza ćehnješe, a wot njeho porjedźeny pozdźišo w l. 1856 do Časopisa M. S. podaty.

** Vulgarnje za: hinak.

*** W rukopisu namaka so hišće tuta 4. strofa:

Njej' žane wjesele bjez horja,
Róža njej' bjez kałačkow,
Dha njecham žadać ćichoh' morja,
Křidła nic do mróčelow;
O přećelo atd.

Žiwjenje — són.

Zo žiwjenje zo són by było,
Kaž wjele prajili žno su,
To njeje mi so wěrić chcyło
A hišće dźensa njewěrju;
To prěje kóždy prózdny brjuch,
Też sucha šija, lačny duch.

Són žiwjenje mi njem'že rěkać,
My ważne dźěło dźěłamy,
Z tym njehodźi so hrać a šćěkać
Bjez přemysle a bjez prócy;
A zakće hdy ći rózička,
Ta so rad wo snje nješćipa.

Zo žiwjenje són žadyn njeje,
To Bakchus zjawnje dowjedźe,
Hdyž wón ze škleńcy nalateje
Pić wo snje nikom' njedawje;
Pić wo snje winko nježadam,
Je radšo wocućity mam.

Duch krasny, mócny nam we wini
Je zawrjeny do mokrosće,
Tón jeno swoje dźiwy čini
Na wocućitych, kaž so wě;
Wón jedna, hoji, zahori,
A to so wo snje njezhoni.

Na křidłach rjanej' přichodnosće
So pozběhać a sonańske
Wot kubła, česće, wot lubosće
Sej hrody twarić lóštuje;
Tym sonam Bakchus poléka
A tajke zboże rozšérja.

Też rjanosć časow woteńdźenych
Z połzabytej jich zrudobu
Nam so we barbach ponowjenych
Kaž sony wróća před dušu;
Tym sonam Bakchus hołduje,
Jim połnu škleńcu wopruje.

Njech hewak komuž chce so dźije
Tón són wo sonje žiwjenja —
Hlaj, mudry wocućity pije,
Hač wina płomjo začuwa;
Wón najrjeńši són žiwjenja
Na Bakchusowym klinje ma. (1835.)

Wěra do Serbowstwa.

O mój lubši ludo serbski,
Sy ty wusnył, sy ty khory?
Je duch błazny, zawjedźeński
Twoju nohu wjedł na hory
A ći swěta krasnosć pokazał,
Zo by před njej ty so zhibował?

Zo by narodnosć so swlěkał,
Swoju pychu čestnu, rjanu?
Serbski sy ty dotal rěkał —
Nječuješ ty ranu žanu?
Škruty z-morja zymnoh' płuwaja,
K serbskim wutrobam so přiłoža.

Hory, doły, haje, hola
Serbske mjena hišće noša;
Kamjeń, drjewo, rěki, pola,
Su to posledni, kiž koša
Pjaty dobrych dźěći serbowskich,
Swědki serbskich zynkow poslednich?

Ně, ně! lubi bratřa serbscy,
Wótcna rěč přez hona, prohi
Z wami khodźi dobyćerscy,
Žadyn wot was njebudź wbohi;
Štóž sej kraje serbsku pokrutu,
Wostań Serb, měj serbsku wutrobu!

* * *

Živu hałzu, płódnu ćěri
Wěrjace to Serbowstwo,
Serb je, štóž do serbskoh' wěri
A sam z teho česći so.
Štóž so Serbstwa hańbuje,
Němskich plantow hódny je!

(Wokoło 1835.)

Rozhněwane holičo.

(Po narodnym wašnju.)

Hłós: Hanka, o ty brune wóčko.

Přec' je holčo pěkne było,
Nětk je rozhněwało so;
Na čo je so rozhněwało?
Na te brune hopsasa!

Njehněwaj so, rjane holčo,
To su dobre łazeńki;
Stajeju ći darmo kónki,
Zo nós tebi njekrwawi.

Přec' je holčo w měrje spało,
Nětk so stajnje huzluje;
Što dha tči w tym ćopłym łóžku,
Wójna, hońtwa abo mór?

Daj sej pokoj, sparne holčo,
To su dobri stražnicy,
Zo njepřespiš, hdyž so z ćicha
Luby k tebi kłapa nutř! (Wok. 1835.)

Ćicha wulkosć.

Swěty wobroćeć a ważić
Njechaj z mocu hobrskej,
Slepić móhł će błyšć a pražić
A wjesć k jamje zatrašnej.

Knjejstwo, móc a pohordźenje
Khwilku jeno spokoji —
Bórzy nowe zahorjenje
Zaso w duši wocući.

Po bohatstwje žadosćenje
Kazy pokoj wutrobow —
Móc a purpur spokojenje
Njeda wóhnjej žadosćow.

Ćicha wulkosć žanu třěchu
Njezacpi za hospodu,
Nihdy k padej ani k směchu
Njeda kročić nikomu.

Ćicha wulkosć! miłe pruhi
Tebi z wóčkow swětla so —
Błyšć a ropot pytaj druhi,
Mje wón wabi podarmo!

(Wok. 1885.)

Žadna khwalba.

(Po narodn. wašnju.)

Njeje wšěmi štomami
Ja sej khwalu brězyčku;
Na njej prućik je mi zrostł,
Znaty šołta brězowski.

Prućik, drjewko zhibiwe,
Tón mi jara dobry bě,
Jeho dla sym pěkny był,
Lózystwa so wostajił.

Mjeze wšěmi ptačkami
Ja sej khwalu wroblika;
Wroblik je mje nawučił
Swěta wašnje póznaći.

Bur čert, bur čert! praji wón,
Hdyž ma w polu pšeńcy dosć,
Hdyž pak w zymje hłódny je,
Woła w dworje: Bur mój wujk!

Mjeze wšěmi ćwilemi
Khwalu khorosć lubosće,
Wona je ta jenička
Słódka ćwila žiwjenja.

Hižo słowčko zahoji
Tudy wšitke bolosće,
A njej' trjeba běhanja,
Ani hóřkoh' lěkařstwa. (Wok. 1835.)

Mój khód žiwjenja.*

(Přełožk.)

Mój khód je lubosć, wjesele
A połny spěwanja,
Ta duša žórli kěrluše,
Kiž tón khód zwjesela.
Naš khód přez doł a horu dźe
A njeruny puć ma;
Ta starosć njepołěpšuje,
Duž njestaram so ja.

Tón čas je zły, ze starosću
So nosy młodźina,
Tam hižo časy dobre su,
Hdźež so 'šće wjesela.
Stup nutř, stup, hosćo lubozny,
Pój, radosć, k hosćini,
Korjeń, štož wobradźiła sy,
Nam połne kel'chi lij.

Preč starosć, kak b'dźe w přichodźi
A štó to knjejstwo ma,
To zbože steji na kuli,
A dźiwnje přewodźa;
Z tej krónu pyšmy Bakchusa,
Wón njech sam z kralom je,

* Tutón spěw, najprjedy wot stud. Bróska w l. 1824 přełoženy, je potom wot Zejlerja wokoło 1835 předźěłany, při čimž bu 4. strofa připřełožena. (Rukp. Now. soc. slav. Bud. čo. 12a, str. 24.)

Ta wjesołosć budź kralowa,
Rhein sydło kralowske.

Při Heidelbergskej kadźi su
Tam knjejstwa wodźeŕske
A na Janowym hrodźišću
To knjejstwo wurjadne.
Knjejstwo, kiž krala zastupa,
Měj wino burgundske,
Ta rada krajna, wojeŕska
Njech ma šampaniske.

Tak su wšě města rozdate
A wšo so zastara,
Tak budźe časam hojene,
To stare womłodźa.
Bakchus nam horcosć wokhłodźi,
Duž kćěj tón nowy kraj;
Haj, sylnosć bydli we wini,
Wšěch, wino, wurunaj!

Khwalba burstwa.*

(Zahrodka kwětkojta I, 1.)

Bur, po zdaću najnižši,
Prěni muž je na swěći,
Dokelž bura potrjeba,
:,: Štóž tež khlěba wužiwa. :,:

* Hłós wot Zejlerja (hl. na kóncu).

[Bur so žiwić zamóže
Bjez wšěch druhich najskerje,
Duž bur knjez je swobodny,
:,: Byrnjež był też zacpity. :,:

Bur po Božej přikazni
Dźěłaćeŕ bě najpřěńši,]
Duž mi bura ajehańće,
:,: Bóh sam jeho stajił je. :,:

[Bur hač k swojom' skónčenju
Zemju dźěła zežiwnu,]
Duž bur wěrny zemjan je,
:,: Kaž to rola pokaže. :,:

Haj, wy města błyšćate,
Bura jeno witajće!
Waša krasnosć dźe wša spać,
:,: Nima bur wam khlěba dać. :,:

Kral a knježa dyrbjeli
Młóćić hewak we bróžni;
Kosa, pluh a motyka
:,: By jich wěsće spoćiła. :,:

Bur pak z prócu sćerpliwej
A we mysli ponižnej
Wšitko w kraju zežiwi
:,: Z tym, štož zemja napłodźi. :,:

Budź dha burej dźakowny,
Štóž wot jeho prócy jě,
A daj wšu česć burowstwu,
:,: Abo přimaj sam za pluh! :,:

[Polo, čestna nuknica
Njewopušći člowjeka,
Duž ja khwalu začpite
:,: Sebi burstwo počestne. :,:

Dóńž tu kćěje burowstwo,
Płaći złoto, sľěboro;
Bur tón budźe posledni,
:,: Hdyž hłód wšitkich zadaji. :,:]

(Wok. 1885.)

Hdźe chce być pacholo?

(Po narodnym wašnju.)

Hłós: Chcył je knjez hólčik wědźeći.

Hdźež swětle mječe zabrinča,
Hdźež połne škleńcy zaklinča,
Haj domdideraj, :,:
Tam chce być pacholo.

Hdźež leća konje do pola,
Hdźež wjesele so zaspěwa,
Haj domdideraj, :,:
Tam chce być pacholo.

Hdźež zaspěwa so při wini
A lubčička jo porjedźi,
Haj domdideraj, :,:
Tam chce być pacholo. (Wok. 1835.)

Darmotna hospoda.*

Nadeńdźech sej hospodu
Pola łučkow zelenych,
A tam dostach k wobjedu
Jabłukow tak čerwjenych.

Běše rjane sydleško,
Hdźež so sydźech khwatajcy;
Přilećichu hercojo
Spěwajcy a skakajcy.

Njespěwachu k rejwanju,
Kaž ći druzy na swěći,
Ale k Božom' khwalenju
Rót so jich tam wotewri.

Ja pak na nich posłuchach
W mjehkim łóžku na zemi,
A so jara spodźiwach:
Hospozka jim zapłaći.

* Hłós z rukopisa hl: na kóncu tuteho zwjazka.

Wokřewjeny wotpočnych
W tajkim sydle wjesołym,
Zapłaćić też wobjed chcych;
Darmo bě, to nětko wěm. (Wok. 1835.)

Što to wšitko pomha?

Blidko kryte běłe,
Šklička, łžička prózdna,
Što to wšitko pomha?

Syłobik bjez hajka,
Zahrodka bjez różow,
Što to wšitko pomha?

Wulke morjo trašne,
Mały čołmik přez nje,
Što to wšitko pomha?

Wrota běłe nowe,
Nichtó nutř pak přez nje,
Što to wšitko pomha?

Podhładźena hłowčka,
Běły porsćik prózdny,
Što to wšitko pomha?

Konik wobsedłany,
Na nim hólčik rjany,
Pře wšitko to pomha.

Pjerśćenik tón jasny
A tón wěnašk kwasny,
Pře wšitko to pomha.

Lubosća te wěrne,
Holiča te swěrne
Wšitko přewinjeja. (Wok. 1835.)

Wotsalny spěw.

(Łužičan 1864, 161.)

Hłós: Měj ty dobru nóc (Smol. Pěsn. II, 100).

Budź tu božemje,
Njebjo wótcowske,
Božmje moja rjana Łužica,
Sonow tujawka
Słódkoh' dźěćatstwa,
Budź tu božmje wótcny dom a wjes!

Budźće božemje,
Brjóžki zelene,
Swědki mojej' zlóštnej' młodosće;
Hona wótcowske,
Hory wokolne,
Budźće božmje, mój puć prečku dźe.

Lubi přećeljo,
Lube holičo,
Budźće božmje, mějće rjenje so;
Po wšěch wjeselach,
Po wšěch lubosćach
Budźće božmje, mějće stajny dźak!

Bratřa, sotry wy,
Nano, maći ty,
Budźće božmje, wěčnje lub'wani:
Z ćežkej wutrobu
Ja was wopušću,
Budźće božmje, Bóh was wobškituj!

Božmje počestna
Serbow bjesada,
Božmje Budyšino přećelny;
Powjedźeja mje
Hwězdy zbožowne,
Z Bohom zaso wšitkich powitam.

Duž měj dobru nóc,
Měj tu dobru nóc,
Štóž tu powostanje nadobny;
W zwjazku, pomjatku
Lubi wostanu,
Njech też praja zrudne: „dobru nóc!“

(Wok. 1835.)

Měriš, Budyšinski wójwoda.

„Hola, hola, ty pacholo,
Ty spěšny, swěrny jězdniko!
Mój chcemoj jěć do Wownjowa,
Hdźež naša Sprewja sléborna
Te žołmy njese k Hněwsecam;
Tam žiwjenje njech dokonjam.

Tam je ta wulka hłubina,
Kiž Flinca też je pózrjeła;
Tam płomjenja we wutrobi
Wšěm Sprewja mile wokhłodźi
A skonja wbohe žiwjenje
A wšitko moje njezbože.“

„„O wójwoda mój Měrišo,
Što budźe prajić Budyš'no?
Štó budźe wodźić do bitwow
Nětk našich mužskich wojerjow?
Ty předaj swoje žiwjeni*
Za tři sta mječi, hlebiji!““ (Wok. 1885.)

* Po hórskej a Lubijskej narěči za: žiwjenje.

Hilžička.

(Po narodnym wašnju.)

Hłós: Ha Serbja so do Němcow hotowachu.

Křo pacholjo brunački sedłowachu,
Do Budyš'na přez Łobjo rajtowachu.

Tam korčmičku nowu sej nadešli su
A k piwej a winkej so zesydachu.

„Nam piwo a winko drje, korčmarka, daš,
Hdźe, maćerka, rjanu pak dźowčičku maš?

Hdźe Hilžičku rjanu maš, lubowanu,
Haj rjeńšu, hač róže wšě zakćěle su?“

„„To winko so jasni a žiwjenje ma,
Ta dźowka we kašću spi zwoblědnjena!““

A prěni je lědma ju zawohladał,
Duž horce tam sylzy je popłakował.

A druhi też lědma ju wohladał je,
Žno krony a wěncy ji kupować chce.

A třeći ju lědma je wuwohladał,
Ju horcyšo přeco je wokošował.

O dźiwy a lubosća wopisajće —
Tam Hilžička wocući, postawaše.

Nětk maćerka z radosću naliwaše,
A luby wěnc Hilžičcy zamołwješe.

(Wok. 1885.)

Mukarjo we Łazu.

(Satyriska baseń.)

O wy dobri, pěkni mukarjo,
Nowi hekselšnajdarjo,
Pijak naš, tón žada was,
Pójće też k nam — tu je čas!

Čwičku čistoh' sobu přinjesće,
Tón jom' słodźi najlěpje,
Tójšto wjele dyrbi měć,
Ma-li połny ducha być.

Prěni mudry wučeŕ budźe wón,
Haru poćěri kaž młón —
Přetož je wón napity,
Dha je prawje rěčniwy.

Kajke budźe w Łazu žiwjenje,
Kajke rjane wjesele:
Třasć so budźe dźěrawa
Z wjesołosću kholowa!

O wy nowi, mudri mukarjo,
Nowej' wěry prědarjo,
Pójće k nam, wy rybacy,
Pólki su jow hudźeńcy.

Přinjesće k nam nowe njebjesa,
Stare nam so njelubja:
Do tych pućik ćežki je,
A to je nam mjerzace.

Wrótny swět so khwali rozyma,
Nas pak česći slepota;
W našej prawdźe błóćanej
Swinjo pychu nam'ka sej.

Pójće dha a w korčmje spěwajmy
Pjeni kěrluš wjesoły;
Naše město cyrkwinske
Budźe potom předate.

Wšitcy, wšitcy prawi mukarjo
Na nosu žno znaja so:
K lětu wšitcy poćahnu
K čornom' Jurjej na přazu. (Wok. 1835.)

Što je Serbow wótcny kraj?*

Ha što je Serbow wótcny kraj?
Je Saksonska, je Bramborska?
Hdźež Łobjo šumi dudławi,
A Sprewja z nim so jednoći?
O ně, o ně,
Naš wótcny kraj ma wjetši być!

Ha što je Serbow wótcny kraj?
Je Pomorska, je Litwjanska?

* Po němskim znatym přikładźe basnjeny a wot basnika z hłosom (hl. na kóncu) wuhotowany spěw.

Hdźež Julinske su spadanki,
Wineta też so ponuri?
O ně, o ně,
Naš wótcny kraj ma wjetši być!

Ha što je Serbow wótcny kraj?
Je morawski, je čěski kraj?
Ach, Čechow móc je wotkćěła,
Jich swobodnosć je spadnyła.
O ně, o ně,
Naš wótcny kraj ma wjetši być!

Ha što je Serbow wótcny kraj?
Snadź Pólska je ta ryćeŕska,
Tak horliwa za swobodu
A njespěšna za jednotu?
O ně, o ně,
Naš wótcny kraj ma wjetši być!

Ha što je Serbow wótcny kraj?
Iliriska, Dalmatiska?
Je to Ragusa znajoma
Toh' morja stara kralowa?
O ně, o ně,
Naš wótcny kraj ma wjetši być!

Ha što je Serbow wótcny kraj?
Je Serbiska, Slawoniska?
Hdźež mjeno a rěč towaŕšna,
Hdźež kralowski stoł Miloš ma?

O ně, o ně,
Naš wótcny kraj ma wjetši być!

Ha što je Serbow wótcny kraj?
Je Rusowska mi njeskónčna,
Kiž třećina wšej' zemje je,
We kotrejž słónčko njezańdźe?
O ně, o ně,
Naš wótcny kraj ma wjetši być!

Duž powěz mi tón wulki kraj!
Wot Łobja dźe hač k Dunawje,
Wot čornoh' morja k lodowom',
Wot Baltiskoh' hač k Kamčatskom',
To je, to je
Nas Serbow wulki wótcny kraj! (1839.)

Kwasny kěrluš

jako česćowny přispěw čestnemu nawoženi a čestnej njewjesće kwasny wječor.

(Tydź. Now. 1848, 26. Serbske Now. 1855, 294.)

Hłós: Ći jara derje je. Spěwańske knihi čo. 435.

Dwě róži kćějetej
We Wonec* domje jasnym
Za krytym blidom kwasnym,
Srjedź družkow, swatow stej
Tak rjenje sadźenej;

* Tudy pomjenuje so dom, w kotrymž je kwas, n. př. Ćeslic.

A dokelž staj tak rjanej,
Wot wšitkich lubowanej,
Dha na njej' směwaja*
So wšitke wobliča.

To tajkej njejstej mi
Nic róži ze zahrody,
Hólc (knjez) jena čestny, młody —
Druha pak holička (knježnička)
Je čestna Hančička;
Tej dźensa porno sebi
Tu sedźitaj, kaž zdebi,
Staj pyšnej, luboznej
Kaž róži kćěwatej.

Wěnc, pjerśćeń zawdałoj**
A ruki staj tak swěrne —
Jej' lubosća tak wěrne
Su z Bohom swjećene,
Duž jimaj derje je.
Nětk wutroba staj jena,
Přez ničo njedźělena,
Nětk jako mandźelskaj
Na wěčne swojej staj.

---

* Tydź. Now. 1843, 27:
Dha na njej' směwa so
Kóždźičke wobličo.

** Tydź. Now. 1843, 27:
Staj wěncy zawdałoj
A ruki sebi swěrne.

Tej' čestnej' zwěr'wanej'
Wšěch lubych žohnowanja
A hosćow zawyskanja
Dźens rjenje přewodźa
Do jeju mandźelstwa;
Też starši zboże přeja,
Kaž wjele zamóžeja,
A swěrne měnjenja
Ze sylzu wobkruća.

Haj z wulkej radosću
Też my waj' powitamy
A wamaj zaspěwamy
My prědne towařski
Dźens kěrluš kwasowski;
Wój nochcyłoj so hněwać,
Hdyž chcemy takle spěwać:
Přińdź strowje nadobnym
W tym wěncu rućanym!

Kaž khójčka, jědleńka
We zymje, w lěće statu
Ma pychu hałžkam datu:
Tak njech přec' zelene
Waj' zboże wostanje!
A při tym časnym zbožu
Sej dźeržtaj hnadu Božu
A mysle ponižne
Za kubło najwyšše.

Kaž ryby pluwaja
We čistej wodźe strowe:
Tak kóžde słónčko nowe
Njech waju powita
Strowej' čas žiwjenja;
A měłoj-li křiž nosyć,
Dha chcyłoj Boha prosyć,
Zo sćerpnosć wobradźi
A horjo přikrótši.

Kaž přewodźa nas sćěń,
Kiž wot swětła sem pada:
Tak Boži měr a hnada
Njech waj' khód přewodźa
Do dołhoh' žiwjenja:
Dha krasny škit waj' kryje,
Štož mataj, derje tyje —
Dha budźe w domje rosć
Měr, lubosć, spokojnosć.

Žórl njezaprahnite
So žórło Bože wamaj —
A štož hdy dale samaj
Sej wjacy prosytaj,
To wamaj Wjeršny daj;
Zo wšitko waju dźěło
By poradźene kćěło;
A swójba lubozna
Waj' něhdy wokoša*.

* Tydź. Now. 1843, 28: košiła.

Zawěsće tajkele
Je naše požadanje
A dobre spodobanje,
Kiž wamaj zjewimy
A skónčnje prosymy:
Zo nowy staw a sydło
Był wamaj krasne bydło,
Hdźež pak waj' wutroba
Też na nas spomina! (5.|10. 1840.)

Přispěw Sreznewskemu.

Słowjanske mi to holčo přiwjedźće,
Słowjanske holčo rjane, nadobne!
Při tym je najsłódša
Hubka najprěniša,
To z prěnja wuzwolu
K najsłódšom' košenju.

Włóskoh' mi wóhnja holčo njedajće,
Też jendźelske nic prosto hordojte!
Sej khwalu wjeselšu
Serbsku tu srjedźiznu.

Šampaniske mi wino podajće,
Šampaniske mi wino nalijće!
W tym je wšak najlěpša
Krjepka ta poslednja.

Sreznewskoh' strowje, lubosć wutrobna,
Kaž serbska stara swěrnosć přećelska,
Kćěw naš a Słowjanstwa
Mi wšón so spodoba.

Z tym chcyše pismo swojeje ruki a někak dopomnjeće swojeho mjena Wam sobu dać z horliwym žadanjom, zo bychu přeco zbožowne a přećelne hwězdy Was wjedłe, hač přińdźeće zaso pod kryw Minerwy Charkowskeje do wótcneho domu Sreznewskich

Handrij Zejleŕ, duchowny we Łazu w pruskich Hornich Łužicach.

We Łazu, 10. winowca 1840.

Spěw serbskeho trubadura.*

Mój žiwjenja khód krasny je,
Wšak nimam strowja tradać,
Stawčk njeboli nic žadyn mje;
Što chcu sej wjacy žadać?
O zo by to tak wostało,
Ja měł dosć wšeho dobreho.

Mój žiwjenja khód lóžki je,
Mje starosć njekrjuduje,
Mi hišće brěmjo žiwjeńske
Mój khribjet njezhibuje;
O zo by to tak wostało atd.

* Hłós wot Zejlerja (hl. na kóncu).

Mój žiwjenja khód ćichi je;
Mój pokoj z pokhmurjenjom
Mi zwadnik žadyn njebjerje
A z prawowařskim drjenjom;
O zo by to tak wostało atd.

Mój žiwjenja khód troštny je,
Mje njewopušći wěra,
Jej' přećelna rěč přinjese
Dosć nadźije a měra;
O zo by to tak wostało atd.

Mój žiwjenja khód zrjadny je,
Hlaj, spokojnosć je moja,
Ta změruje a dźerži mje,
Hdyž bohačcy so boja;
O zo by to tak wostało atd.

Mój žiwjenja khód zlóštny je
Při nadobniskim dźěle,
Duch dobrej' mysle nabudźe
Při wšelkim pěknym spěwje;
O zo by to tak wostało atd.

Mój žiwjenja khód wjes'ły je,
Kak móhł być k wjes'lu lěni,
Hdyž najlubša a přećel mje
Ma zańć a sprawnje měni;
O zo by to tak wostało atd.

Mój žiwjenja khód krasny je,
Wón dobry kónc też změje,
Bě tudy što też wobćežne,
Wšak nowe zboże kćěje
Na rjeńšich hwězdach pozdźišo,
Tam zaso mam dosć dobreho!

(W novembru 1840.)

Holičcyna skóržba.

Hólčika ja rady chcu:
Daloko mi bydli;
Štoha jeno započnu?
Wón wšak wo mnje njerodźi.

Kotrehož pak njerodźu,
Kóždy dźeń ja widźu;
Štoha jeno započnu,
Zo by za mnu njekhodźił?

Z kotrymž so ja lubuju,
Nan a mać mi njeda;
Štoha jeno započnu,
Zo bych jeho dostała?

Rjaneho ja njekrydnu,
Chcyła pak so wudać;
Wo hroznoh' ja njerodźu —
Štoha jeno započnu?

(1840.)

Zamołwjenje khabławych lubosćow.

Štó móhł dźĕ holcam přeco swĕrny być
A jenu na stajnosći lubo měć?
Na tym su wini same holički,
To kóždy póznaje a wupraji.

Přec' jena rjeńša dyžli druha je,
A kóžda lubowana być też chce:
To zawĕrnje by dyrbjał kamjeńtnu,
Pak čisće lodowu měć wutrobu.

Ta jena smĕwka so tak lubozni
A rĕči rjeńšo dyžli jandźelki;
Hdyž ze mnu rĕči, na mnje pohlada,
Mi myslički so wšitke zamuća.

Ta druha k přistojnemu wašničku
Ma hišće wulku rjanosć přiwdatu;
Ta jena wulcyšnje je bohata,
Ta khudša zas' je bóle lubozna.

Duž njech jim tón a tamny swĕrny je:
Při tajkich pruhach wutroba so škrje;
Duž za zło njemějće nam, holiča,
Hdyž naša wutroba je mjetlička! (1840.)

Piwny spěw.

Jo je mi stare wótcne prawo,
So k piwopiću zhromadźić;
Duž je też nam so spodobało,
Je wobnowić a počesćić:
Haj, piwa khwalba, dobrota
Je po wšěm swěće znajoma.
Chor: Haj, piwa khwalba, dobrota
Je po wšěm swěće znajoma.

Wot nadobneho narodźenja,
Ze zorna, zrałoh' wot słónca,
Wot jadriweho wobstejenja
Je piwo brěčka lubozna;
Česć wina a móc palenca
Mi dobre piwo pobija.
Chor: Česć wina a móc palenca
Mi dobre piwo pobija. (Wokoło 1840.)

Swojej tola budźemoj!

Zwjerde su naj' lubosća:
Njech je namaj zawidźa —
Swojej tola budźemoj!

Njech naj' hanja, wusměša,
Z njećesću naj' zetkuja —
Swojej tola budźemoj!

Nan a mać to wobara,
Kóždy dźeńk naj' naswarja —
Swojej tola budźemoj!

Hač mój runje khudaj smój,
Jenož łóžko změjemoj —
Swojej tola budźemoj! (Wok. 1840.)

Slěpc.

(Satyriska baseń.)

Štóž sebje ničo njewaži,
Njej' cuzej' česće hódny,
Tón k lěpšim njech so njebliži,
Wón je jim jeno škódny.

Štóž hrjeba w straše do zemje
Punt k wikam dowěrjeny,
Je wołojany serp na žně
A budźe wohańbjeny.

Štóž z hordosću so naduwa
A we njej lěnjosć khowa,
Tom' pawa wopuš błyšćata
Stać budźe wyše rowa.

Štóž dźěło dobre zatama,
Za zhubjene je swari,
Je duša słaba, zawistna,
Kiž jeno swój khlěw twari.

Štóž klaca jeno z njerody,
Po cuzych kijach khodźi,
Tón bjerje kurwy za knježny
A na žeńtwu je wodźi.

Štóž žadyn štomik njesadźi,
Hdyž płoda njem'že wužić,
To žurk je, mazuch najhórši,
Tom' njedajmy sej służić! (Wok. 1840.)

Wójnski spěw.*

(Druhi wěnc serbskich spěwow 1846, str. 10.)

Hura! wy bratřa zmužiwi,
Bróń wzmiće do rukow;
Nam kraj a kral so dowěri,
So spušća na mužow.

Kaž law a mjedwjedź sapataj
We mocy, khrobłosći:
Tak wojujmy za wótcny kraj,
Kaž mužam přisteji.

Duž žiwjenje rad zastajmy
Za prawo, kraj a česć,
Na bitwišću wěnc njezwjadły
Sej dyrbi kóždy plesć.

* Tutón spěw je w l. 1846 wot K. A. Kocora komponowany a na druhim spěwanskim swjedźenju w Budyšinje prěni króć spěwany.

Bić chcemy bitwu ryćerśku,
Haj z ruku hobrskej,
A pobić, skazyć njeprawdu
Za přichod k znamjenjej.

Tak wěčnych krónow hódni smy
A mjena wótcneho;
A był kónc komu sudźeny,
Dha miły je nam Bóh! (Wok. 1840.)

Wosebnosć lubeje.*

(Łužičan 1864, 162.)

Najrjeńšo kćeje lilija,
Přec' luboznišo holička,
Ta moja rjana lubčička.

Najzróstniša je jědleńka,
Přec' přistojniša holička,
Ta moja rjana lubčička.

Najradšo dźe so na rejku,
Přec' lubšo ja so wobroću
Za mojej zlóštnej lubčičku.

Najsłódši měd je na swěći,
Přec' słódše pak su hubki mi
Wot mojej' słódkej'** lubčički.

* Hłós wot Zejlerja (hl. na kóncu).
** Je pozdźiša porjedźenka basnika.

Najspěšniše su jeleńki,
Přec' spěšniše su hodźinki
Tam pola mojej' lubčički.

Wětr trawu z lóžka wobroća,
Přec' lóže nóžku holička,*
Ta moja mudra lubčička.

Přec' khójčka jenak zelena,
Přec' wobstajniša holička,
Ta moja swěrna lubčička.

Najtwjerdšo steja duby mi,
Přec' dlěje lubosć wobsteji,*
Kiž kćěje naju młodosći. (Wok. 1840.)

* Su pozdźiše porjedźenki basnika (hl. Tow. Spěwnik, str. 160).

Dobra rada za holcy.*

(Čorny kós a drózna II, 14.)

Holčka, ja ći radźić chcył,
Hdy bych so ja zważić směł,
Kajkeho sej dyrbiš wzać,
Zo so njeb'dźeš při nim kać.

* Tutón spěw je naš H. Zejleŕ, kaž z jeho zawostajeneho rukopisa widźu, na podłožku hubjeneho staršeho, pak z luda pak wot druheho basnika dostateho wobdźěłał. W Zejlerjowym předźělku je spěw po cyłych Serbach znaty.

Bohaty by dušny był*,
Zapłaćił by wšitkón dołh;
Za to pak ći knjez chcył być,
Dyrbjała jom' nohi myć.

Ty chceš rada młodeho,
Wjesołeho, šwarneho;
Praj ty, kak b'dźe so ći zdać,
Hdyž b'dźe rejwać, pić a hrać?

Někotry so tajić wě,
Wot druhich wón rěči zlě;
Tón by wjele lěpje bał,
Hdy by swoju doběrał.

Někotrom' so wjele zda,
Pyši so a naduwa;
Mjez tym móhła jeho česć
Sroka na wopuši njesć.

Tón, kiž teho nječini,
Mało něšto přečini,
Tón by sej će rady wzał:
Hroznje hlada, jako law.

Ty najbóle na toh' twař,
Kiž je dobry hospodař,
Kiž wě, kak so zeživić,
Zo sej njetřał* požčić hić.

* Lud wupraja z dźěla: bół město był, njetřał město njetrjebał.

Čestnoh', lesnoh', šik'wanoh',
Pěknoh', bohabojaznoh':
Tajkeho sej dyrbiš wzać;
Při tym so ty njeb'dźeš kać.

Sama so też prócuj ty
Wšitke swoje žiwe dny;
Bóh waj' budźe zwarnować,
Wšitko dobre wamaj dać. (Wok. 1840.)

Serbska khmanosć.

(Hrónčko.)

Haj w tych našich serbskich keŕkach
Žadyn prošeŕski kij njerosće;.
Haj ći naši serbscy tkalcy
Žadyn prošeŕski měch njetkaju. (Wok. 1840.)

Serbow narodny spěw.

(Prěni wěnc serbskich spěwow 1845, str. 18 a husto.)

Pólski hłós: Jeszcze Polska nieszginęła.

Hišće Serbstwo njezhubjene
Swój škit we nas ma;
Nowy duch wšo wosłabnjene
Sylnje pozběha:

Bóh je z nami, wjedźe nas,
Njepřećel so hižo hori,
Serbja Serbja wostanu,
Serbja dobudu!

Jeno złósć so na nas měri,
By nas póžrjeła,
Njech pak zawistna so šćěri,
Njech so přisłodźa:
Bóh je z nami, wjedźe nas atd.

Zaspanc žadyn pokhwaleŕski
Serba njezluda,
Swobodny duch rjeńši serbski
Křidła rozšěrja:
Bóh je z nami, wjedźe nas atd.

Serbow khwalbu, serbske słowo
Přemóc njeskazy,
Serbstwo rozšěrja so z nowoh'
W krasnej Łužicy:
Bóh je z nami, wjedźe nas atd.

Serbska Klio nowe mjena
Wšědnje zapisa;
Łužica njej' přewinjena
A so njepodda:
Bóh je z nami, wjedźe nas atd.

(Wok. 1840.)

Nowe nazhonjenje.

Holičo, ty dyrbiš kuzlać móc!
Hinak to być njemóže,
Wšitko na to pokaže.

Jako wóndano će wohladach,
A ty ze mnu poréča,
Do wóčkow mi pohlada:

Njejsym žanu nócku ničo spał,
Myslu přeco na tebje,
Něšto přeco budźi mje.

Wodnjo přeco wšitko zabywam,
Kaž bych přemysleny był,
Přeco z tobu réčeć chcył. (Wok. 1840.)

Činki holičow.

Korył mudrosće sym nowy šac:
Ludźo, njebudźće tak hłupi wjac',
Ćisńće na bok stare přiwěrki —
Nětko wěm, ja wěm, štó khodojći.

Kaž to dotal běše abo je,
So na stare žony njehrěšće;
Wbohe, te su rady spokojne,
Zo su swoje bědy přětrałe.

Wěŕće wšak mi, młode holiča
So na činki lěpje wusteja,*
Zmuća hłowčku, kradnu wutrobu;
Wě štó, kak to lesnje započnu?**

Něchtóžkuli ducha rozomnoh'
Bu přez tute činki ćelatko,
A čim starši padźe do syće,
Hlaj, ćim směšnišo wón ćelkuje!

(Wok. 1840.)

* Variant: Jeno su, kiž kuzłaja.
** Variant: Rjeńše su, wjac' móžeja.

Něhdźe a něhdy.

(Po narodnym wašnju. Tydź. Now. 1842, 71.)

Hale něhdźe, haj něhdźe mi rózička kće,*
Rjana běła a čerwjena rózička mi.

Hale něhdźe, haj něhdźe mi zahrodka je,
Hale hdźež budu rózičku přesadźić sej.

Hale něhdy, haj něhdźe kće zboże tež mi,
Hale rady to městačko zhonił ja bych.

Hale rózička, zahrodka, zboże a dom
Wěsće něhdźe a něhdy wšak budźe mi kćěć.

* K narodnemu hłosej: Hale kóždy kŕóć, kóždy kŕóć, hdyž ja dom dźěch (hl. Tow. Spěwnik, str. 141).

Hale něhdźe a něhdy tak lubowany
Potom budu so kubłać a wjeselić ja.

Hale myslička khodźi mi tu a też tam,
Hale wutrobu spokojić njemóžu sej.

Hale myslička twari so hinak a tak —
Rjana, rjana je nadźija, njeda pak měr.

Hale myslička, wutroba wuzwolatej,
Z Bohom něhdy a něhdźe też dostanjetej.

(16./7. 1841.)

Wjesoła myslička.

Kóšnička je wuklukana,
Wjesoła pak myslička;
To mój naměrk je wot nana,
Ta wot mojej' maćerje.

Přahać, sedłać konje rjane,
Widźeć dać so před wšěmi:
To su kmótřa mi za khmane
Do křestnicy wjazali.

Dźěłać, spěwać, rejku skakać,
Připić, wupić nawuknych,
Na mój pjenjez njetřa* čakać
Nichtó, štož sym přečinił.

* Vulgarnje za: njetrjeba.

Přišło je mi samo wot so,
Rjane holčki lubo* měć,
O ty wulki swjaty Motso,
Wobradź mi najpěknišu.

Móhł-li pon** mysl dobru skhować,
Strowotu a moju mzdu,
Njedam nic sej přinuzować,
Khiba złotych kórcny měch. (10./9. 1841.)

* Pozdźišo: w česći.

** Vulgarnje za: potom.

Wuradźenje pachoła.

(Po narodnym wašnju.)

Ha lehnu so do łóžka mjehkeho spać,
Mi dźije so přeco tak njeměrny són;
Mać praša mje, z kim rěčał ja sym.

Ha njebudźech, holičo, wohladał će,
So njebudźech do tebje zalubował;
Dha bych ja, bych ja pokoj wšak měł.

Ha njeby ty na mnje so směwkała tak
A ze mnu tak rjenje też njerěčała,
Dha bych ja, bych ja hišće swój był.

Ha kóždy dźeńk rjeńša a lubša mi sy,
Ha kóždy pak zbóžny dźeńk hórje mi je;
Ha přez lětko ja njewutraju.

Duž było to najlěpje, holičo, by,
Zo přeco a wěčnje mój swojej nětk smój,
Pak ženje wjac' so njewidźimoj.

Ha njebudźe lěpje za lětko a dźeń,
Zo wjacy so nihdźe nic njewidźimoj,
Dha rućany wij namaj tón wěnc.

(16./9. 1841.)

Łužiska mysl.

(Tydź. Now. 1842, 7.)

Ha kotry je tón rjany kraj?
Mi, pacholo, wšak powjedaj!
Tón kraj, hdźež mysl łužiska
Mi knježi serbska nadobna.

Hdźež młodźency też muže su
A mužojo móc młodźensku
K wšěm khwalbnym skutkam přiłoža,
Tam knježi mysl łužiska.

Hdźež mužske słowo swobodne,
Hdźež wěrnosć we wšej česći je
A njeswěrnosć je poklata,
Tam knježi mysl łužiska.

Hdźež wótcny dom a wótcny kraj
Přez holičo staj lub'wanaj
A swjata je rěč maćerna,
Tam knježi mysl łužiska.

Hdźež njepřećelej zbitemu
Tu třěchu dadźa hospodnu,
Bróń w horšći smjerć pak zacpija,
Tam knježi mysł łužiska.

Hdźež přećel z rěču troštniwej
Znjesć pomha horjo přećelej,
Z nim dźěli kubło, wutrobu,
Tam widźiš mysl łužisku.

Hdźež w prócy ćežkej po česći
So kóždy kubłać wjeseli
A hidźi njeměr, spjećenja,
Tam knježi mysl łužiska.

Hdźež wobliča maš přećelne,
Njech krasnosćow też brachuje,
Hdźež klinča spěwy wjesela,
Tam knježi mysl łužiska.

Hdźež to njewotwobroćiwe
Njesć widźiš kruće, hač kónc je,
Hdźež dźerži wěra, nadźija,
Tam knježi mysl łužiska. (1841.)

Na bratrowsku jednotu.

Zwjerdźe dźeržće w hromadźi,
Bratřa sylni, nadobni:
O kak rjana, lubozna
Je dźě bratrow jednota! (1841.)

Pražanski wójwoda Wjacsław.

(Ballada po narodnym wašnju.)

Jěli su domoj z Bamberka
Pražanscy knježa zemjenjo.

Na Mišonsku, na Budyšsku
Su domoj jěli do Prahi.

Su witali jich do kraja
Wšě panske knježny Budyšske.

Ći rjeni knježa zemjenjo
Su so wšěm wulcy lubili.

Najnadobniši mjez nimi
Pak Wjacsław bě, knjez Pražanski.

Na konju jězdźić wučeny
A rjany, młody, zmužiwy.

Su witali, jich witali
Też wšitcy panjo Budyšscy,

Ći panjo swěrni Budyšscy,
Štož jeno nic tón Mišonski.

Tón hordy Holba Mišonski
Złu radu sebi wumysli.

Złu radu w Mišnje skład'waše
Ze swojim swakom Přemysłom:

Kak móhłoj knjezej Wjacsławej
Pražanske rubić wójwodstwo.

Tu tajnu radu, přeradu
Knjez Wjacsław wbohi zhonił njej',

Też hołbik nic a syłobik,
Tej sprawnej powjesćnošerjej.

Te čorne nócne rapaki
Tu radu jeno słyšachu.

A hdyž bě rada radźena,
Pak trašnje, zrudnje rapachu.

A nosyli su přeradne
Te listy z Mišna, do Mišna.

Do Prahi, z Prahi přińdźechu
Też listy tajne přeradne.

Duž hordy Holba Mišonski
Je pósłał jězdnych, łojerjow.

Su jeli knjeza Wjacsława
Tam pola města Budyš'na.

Knjez Wjacsław w jastwje zdychuje
Na hrodźe twjerdym Budyšskim.

Wšě knježny w Prazy, w Budyšskej
Wo knjeza płaču Wjacsława.

Knjez Wjacsław so tak rudźeše,
Zo dušu k wótcam wudycha.

Wšě knježny w Prazy, w Budyšskej
Wo knjeza žela Wjacsława.

O žel, ty rjany nadobny,
Wo twoje młode žiwjenje! (1841.)

Přećelstwo.

(Jord. Jutrnička 1842, 59.)

Pod słóncom zakhódne wšo je
A khwilku lubi so;
Hlej, wašnja dźensa khwalene
Su hańba za lěto:
Štož wěčnu česć pak wobkhowa,
To su mi swěrne přećelstwa.

Po zymskej smjerći kćějata
So łuka wobnowi;
Keŕk nahi z nowa dobywa
Te młódne kudźeŕki:

Štož stajny kćěw pak zakhowa,
To su mi swěrne přećelstwa.

Lóšt žadosćow najsylniši
Po času zemrěwa,
Hekla, Vesuv so dopali,
A hwězdy hašeja:
Štož pak ma stajne płomjenja,
Je lubosć wěrnoh' přećelstwa.

Też duby twjerde, wysoke
Po času wopróchnu,
Haj, Libanon sam žaruje
Wo cedru kralowsku:
Štož časej pak so njepodda,
To su mi swěrne přećelstwa.

Najtwjerdša skała puka so,
Ju woheń přemóže,
Pak człowska móc; też kapajo
Ju krjepka wotmyje:
Štož z nadběhow pak přibywa,
To su mi swěrne přećelstwa.

Smjerć něhdy pomina swój dołh,
A přećel pokrjepi
Ze sylzami tón luby row,
Hdźež jeho přećel spi:
Štož samo smjerć pak njetorha,
To zwjazk je swěrnoh' přećelstwa.

Duž khwalmy sebi wysoko*
Štož je tak njehnute,
Štož naše zemńske podrožstwo
A wěčnosć wopřimnje:
A najrjeńšo njech zakćěja
Te wěrne, swěrne přećelstwa!

(W haprylu 1842.)

* 1. recens. wokoło 1840:

Nic za to zemńske podrožstwo
A khwilku žiwjenja
Zwjazk tónle krasny wježe so
A stajnje zwjesela:
Zwjazk zbožny wěrnoh' přećelstwa
We njebju krónu dostawa.

Motsowa a Herćina skórźba pola farařja.

(Tydź. Now. 1842, 64.)

Herta.

Ach Božko, što sym činiła,
Zo sym so takle wudała —
Zo běše moja wutroba
Tym wočam takle posłušna!

Waš zwjazk, knjez farař, rozwjeźće,
Zo krydnu muža ze šije,
Kiž zdaše so tak pěkny mi
A nětk je djaboł najhórši!

Mots.

Ach Božko, što sym nječinił,
Zo sym so takle woženił —
Ja dostach wóst za naliku
A štoha nětko započnu?

Knjez farař, wzmiće w božemje,
Štož před lětom mi dali sće,
Štož zapłaćich za wěr'wanje,
Njech kryje wěčne zabyće!

Farař.

O dźěšći, lubaj mandźelskaj,
Wój jara zahněwanaj staj,
Ja pak chcu wamaj wupomhać
A wamaj blešu wody dać.

To je ta woda jednařska,
Kiž zahanja wšě hněwanja
A hnydom wšitke překory
We nastawanju podusy.

Ta tysacam je pomhała,
Duž za waj' też b'dźe służobna;
Kaž bórzy na so hněwnaj staj,
So hnydom z bleše napijtaj.

Tu wodu dźeržtaj we hubi,
Dóńž wutroba so njezdobri,
A staj wój zaso zdobrjenaj,
Dha potom wodu wupluńtaj!

* * *

Po tajkej radźe duchownej
Duž Mots a Herta činješej.
O złoty dźiw! to pomhaše,
Měr mjez nimaj we domje je.

Měr mjez nimaj we domje bě,
Wšěm ludźom dźiw a wjesele.
Ta krasna woda jednańska
Je přez poł lěta pomhała.

O wěra, što ty nječiniš,
Ty njemóžnosće zmóžnosćiš!
Hlaj, Mots a Herta po wodu
Sej zaso dźetaj na faru.

(W septembru 1842.)

Khwalba spěwanja.

Dar spěwanja, nam z njebjes daty,
Je króna darow błyšćata;
Duž česćeny a wšitkim swjaty
Njech k njebjesam nas pozběha.

Kaž daloko so njebjo šěri
A słónco zemju wobswěći,
Štož wodych ma, so k spěwej ćěri,
Spěw cyłu stwórbu wožiwi.

Na křidłach bójskej' nutrnosće
So duša spěwa do njebjes,
Hdyž połna swjatej' wjesołosće,
Jej' psalm a kěrluš je tón Knjez.

A komuž hibało so čuće
We wutrobje wot žiwjenja,
Tón wuprajił je swoje hnuće
A położił je do hłosa.

Hdźež spěwanje je womjelknyło,
Tam žiwjenja štom zahinył,
Tam pokleće je symjo syło,
Tam jandźel Boži wućahnył.

A hdźež do trunow ruka přima,
Tam njeboju so před złósću,
Hlaj, złósć a hidźenje rót nima
Tu k wjesołemu spěwanju.

A seraf, cherub w Božim raju
We wyššim chorje spěwaja,
Wšě Bože wójska zaspěwaju,
Zo Bethlehem je wusłyša. (1842.)

Khwalba a prawda spěwanja.

(Tydź. Now. 1842, 38.)

Dar spěwanja je smjertnym z njebjes daty
Za překrasnjenje žiwjenja,*
Dar spěwanja być dyrbi wšitkim swjaty,
Wón k njebjesam nas pozběha;

* Rukopis: Je jandźel Boži z wysoka.

Seraf a cherub hłós znošujetaj,
Z psalmami zaklinči njebjeski raj.

Też w lěsu, polu, lofće, w khłódnym haju
Rót spěwarjow so wotewrja,
Ći wšelku pěseń z hłosom zaspěwaju
A kurča, zynča, fifola;
Z hłosow jich luboznych zasłyšimy:
Wjesel so spěwajo, človče, też ty!

Při kolebcy mać lube kurko spěwa
Do ruki spanja moškowej';
Na spěwanje so hižo hólčik směwa
A posł'cha z dušu nutrnej;
Nowy swět bórzy jom' wotamka so,
Stawy so zběhaju pozradujo.

Hdyž młodźi bratřa w lubej přezjednosći
So zeńdu abo puću ja,
Dha wutroba jim bije w wjesołosći
A wobliča so rozjasnja;
Bójska móc spěwanja zjednoća jich,
Radosće žołmy też lije do nich.

Hdyž hórke dźělenje na časnym puću
Jim wóčkow žórła wotewri,
Hdyž słabnje duch při třělby trašnym ruću,
Jich pěkny spěw tak posylni;
Horjo a starosć tam wotkhadźuje,
Hdźež so hłós troštniwy zanošuje.

Haj, njech tež nětko hwězda zboža hasny,
Spěw nadźije ju zaswěći;
Wón skići smjertnym přichod rjeńši, krasny,
Tež sony hižo zwěrnosći;
Spěwanja wutrobu zwěstosćeju,
Přichod jej z kwětkami wupyšeju.

Duž, hdźež so spěwa, tam čiń wobydlenje,
Jeli hdźe derje bydlić chceš,
Tam lubosć, dobru mysl, wokřewjenje
Ty wěsće wšudźom nadeńdźeš;
Dowěrny khwataj, hdźež spěwanja rža —
Złóstni a njedobri njespěwaja.

(1842.)

Lěće.*

(Krótke kěrluše a spěwančka za serbske šule, str. 31.)

Lěće je tak lubozne
A so na mnje směje;
W lěće jara rjenje je,
Dokelž wšitko kćěje.

Cyła zemja zawonja,
K wjeselu će wita;
Boži wětřik potula
Dźećele a žita.

Na łucy a zahrodźi
Dźećelkojta trawa
Wšelako so pisani,
Wulka a tež mała.

Živjenja su wjesołe
Na štomach wšě ptački,
Ryba w wodźe pluskoce,
Zemju kryja wački.

* Hłós wot Zejlerja (hl. na kóncu).

Štóž so teho wjeseli,
Štož nam lěće dawa,
W łožu so rad njekomdźi,
Ale zahe stawa. (1842.)

Na swjatok.*

(Krótke kěrluše a spěwanćka za serbske šule, str. 24.)

Směrki padaja,
Swjatok nastawa:
Derje mučnemu
Po tym horcym dnju.

Ćeža wodniša
Zeńdźe z ramjenja:
Derje hotowym
Z dźěłom porjadnym.

Zemju přikrywa
Ćicha mrokota:
Derje strowemu
Po tym sprócnym dnju.

Próca přisłušna
Česć a radosć da:
Derje spokojnym
Z brěmjom** njerunym.

Myto teho dnja
Wječor wupłaća:
Derje skubłanym
Z mytom dostatym.

Pycha wječorna,
Hwězdy zakćěja:
Derje pyšnemu
W čistym swědomju.

Ćma spar přinoša,
Lubosć njedrěma:
Derje lub'wanym
W zwjazku domjacym.

Swjatok wjesoły
Wšitcy žadamy:
Dobry skutk toh' dnja
Nam najrjeńši da.

(1842.)

* Hłós wot Zejlerja (hl. na kóncu).

** Skrótšene za: brěmjenjom.

Wojeński spěw.*

(Jord. Jutrnička 1842, 13.)

Što čerwjeni so nazdala
A přebłyskuje wosrjedźa?
To rjeni su tragunarjo,
To su prync Jana Serbojo!

Što zemja rži a třepota,
Štó woła tam: hura, hura!?
To mužscy su tragunarjo,
To su prync Jana Serbojo!

Štó leći tam tak přez polo
A zacpi kulow njewjedro?
To khrobli su tragunarjo,
To su prync Jana Serbojo!

Štó sapa khrobło zatrašne
A z mječom ćežkim zejhrawje?
To hrózbni su tragunarjo,
To su prync Jana Serbojo!

Štó je, kiž šćěpa železo
A časće ruba zabrunčo?
To sylni su tragunarjo,
To su prync Jana Serbojo!

---

* Tutón spěw je w l. 1846 wot K. A. Kucora komponowany (hl. Tow. Spěwnik, str. 53) a wot Mučinka za spěwanski swjedźeń w Budyšinje 1846 do němskeho přełoženy.

Štó su ći „mjaso-rubarjo“,
Kaž dostali su přimjeno?
To sakscy su tragunarjo,
To su prync Jana Serbojo!

Štó ćehnje z bitwy dobytej'
A swoje rany khwali sej?
To serbscy su tragunarjo,
To su prync Jana Serbojo! (1842.)

Hódančko.

Štyri nohi prosće steja,
Nichtó njewidźi, zo dźeja,
Dokelž njejsu k khodźenju.

Na nich khribjet wotpočuje,
Tón so nihdy njezhibuje,
Dokelž njeje k zhib'wanju.

Je tón khribjet wobćeženy,
Dha jón kóždy zwjeseleny
W swojim času polóža.

Za tym hač je zamóženje,
Za tym je tam wobćeženje,
Za tym grat, kiž podawa. [Blido.]
(1842.)

Traće Serbowstwa.*

(Tydź. Now. 1842, 2.)

Trać dyrbi Serbstwo, zawostać
A serbska khorhoj zmahować,
Kaž dołho z drjewom zelene
Te hory steja łužiske;
Dóńž kamjeń tam na kamjenju
So zběha k njebju módremu
A Sprewje žórło sléborne
Do Serbow žołmy ponjese!

Trać dyrbi Serbstwo, zawostać
A jeho kćěw mi přiběrać,
Dóńž Bože słónčko wobswěći
A měsačk tón kraj łužiski;
Tak dołho hač tam deščik dźe,
Zo Boža stopa tučna je,
A brjóžk so žadyn zeleni
A žana kwětka zyboli.

Trać dyrbi Serbstwo, zawostać
A wótcny duch jo pozběhać,
Kaž dołho ruta zelena
Za čestne rosće holiča;

---

* W rukopisu měješe tón spěw napismo: Z krwju a duchom Serbow žadanje. Komponowany je wot Kocora w l. 1845 (hl. Tow. Spěwnik, str. 3) a husćišo na prěnich serbskich spěwanskich swjedźenjach přednošowany.

Trać dyrbi wašnje wótcowske
A kóžde prawo khwalobne,
Dóńž žadyn zwón we kraju rži
A witaju so wote mši.

Trać dyrbi Serbstwo, zawostać,
Dóńž budże ćěšić žana mać
Sej łužičanske dźěćatko
A kolebać jo spěwajo;
Kaž dołho mocy myslenja
Duch łužičanski žadyn ma
A žadyn jazyk hiba so:
Trać dyrbi naše Serbowstwo! (1842.)

Ćeža a dobrota.*

(Tydź. Now. 1842, 12.)

Wuzwol sej pućik žiwjenja,
Haj, kajkiž so ći spodoba,
Na kóždym změješ kopřiwow
A luboznych też różičkow.

Wuzwol sej dźěło do ruki,
Haj, kajkež je ći po mysli,
Česć, khlěb a swoju wjesołosć
Ma kóžde a też wobćežnosć.

* Tutón spěw je Kocor w l. 1846 za mužski chor komponował a na spěwanskim swjedźenju w Budyšinje 1846 spěwać dał.

Wuzwol sej bydło, kralestwo,
Hdźež też by so ći lubiło,
Twój Bóh a měr drje wjedźe će,
Wšo čłowječne pak sobu dźe.

Wuzwol sej radosć, wjesele,
Za kajkimž też maš žadanje,
Přez rozom, prócu, spokojnosć
Ći budźe jeno zboże rosć.

Wuzwol wšo dobre, nadobne
A spomń, zo je tak sudźene:
Zo kóždy swoje hory ma
A zboże pak też žiwjenja. (1842.)

Měnjenje.

(Tydź. Now. 1842, 75.)

Z kim so móhła měnjeć mudrje
Burska dźowka, burski syn?
Z rjemjeslnym? z měšćanku? —
Lěpje, kohož polo žiwi
Z khlěbom wěstym, wobstajnym.

Z kim so móhła měnjeć mudrje
Burska dźowka, burski syn?
Z wojakom? z kupcowej? —
Kupca kubło je na hračkach,
Wojaka pak žiwjenje.

Z kim so móhła měnjeć mudrje
Burska dźowka, burski syn?
Z rěčnikom? z farařku? —
Ach, ći nimaju wšak ničo,
Štož jim bur njej' prjedy dał.

Z kim so móhła měnjeć mudrje
Burska dźowka, burski syn?
Z knjezyčkom? z knjeničku? —
Knjez a knjeni wokhudnjenej
Zežiwić so njem'žetej.

Z kim so móhła měnjeć mudrje
Burska dźowka, burski syn?
Z hrabju snadź? z kralowej? —
Dobre žiwjenje ći maju,
Za to pak ćim hórkšu smjerć. (1842.)

II.

Basnje w staročasnych metrach.

Prědarskemu towarstwu w Lipsku

1. wulkeho rózka 1826.

Swjećmy to přećelstwo, swjećmy te lubozne přećelstwa zwjazki,
Bratřa a Serbja, na mocach podobni zastarskim wótcam,
Ale na duchu 'šće krasniši, jako ći wótcojo běchu!
Słyšće te słowa, wy hrodźišća stareho serbskeho luda:
Liwkich na duchu, hidźi na mocach dudławych bójstwo.
Hidźi to człowjestwo, swjećena rola jich skhmurjena zawrje,
Póžrje tych njekhmanych z morščenym čołom, jako na wječor
Směrk a mrokota lětajo honitaj z horow a dołow
Přećelne swětło tym žiwym, zo ćma so wokoło zemje
Zamknje, tak kryje też časnosć jich ćěmneho žiwjenja płody,
Je-li hdy někajki zrudny a kripawy kołoch bě narostł,
Ze zrudnej płachtu zabyća. Zabyće zawrje so spěšnje
Wyše jich zblědnjenej' hłowy, kaž kamjenjej datemu wodźe.

My pak, o bratřa a Serbja, so zdalujmy tajkeje hańby,
Hišće nas z mocami wobdawa wokošo zelena młodosć,
Twarić te twary serbskeje rěče, serbskeho zboža.
Njech hišće bóle so błyšćmy hač tamni česćeni šesćo,
Našeho towarstwa stołpy a Serbowstwa dostojne stawy.
Swjećmy to Serbowstwo, swjećmy te lubozne přećelstwa zwjazki
W khmanosći k dźěłu we Serbskim! Njech swita rjeniše ranje
Serbskeje rěče, njech rozpłuwa před našim swětłom tón sowjer,
Kiž hišće nětko kryje a ćeži te hona tych Serbow!
Błyšćaty dźeń njech skhadźa po přećelnym ranju nam Serbam,
Zo bychu jasne hwězdy z luboznym wobličom dele
Hladałe z módreho njebja, kak wisatu sylzowu wjerbu
Štanow a zeleńčko zróstnej košitaj w přećelstwje miłym
Na našim rowje, kiž popjeł nic naše skutki je dostał.
To přeje wutroba wašeho přećela při nowym lěće,
Kotryž te zwjazki lubeho serbskeho towarstwa swjeći!

H. Lubjenskemu k nowemu lětej 1826.

(Časopis M. S. 1873, 104.)

Njech wšak też tuteho lěta wjesela połne a krasne
Přeco a stajnje z tych błyšćacych purpurskich wrotow Wam skhadźa
Słónco, a šćedriwje žohnujo Wam so na wječoru khowa!

Jako pak štanow po přećelnej muri so korjeni abo
Zeleńčko koši tu jědlu, njech bych ja na přichod skhowal
Wašeho dobroćiweho přećelstwa hrodźišćo twjerde!

Wopomnjeński připisk.

Žebi je njezwjadne wěncy wiła ta zelena młodosć;
Kruteho přećelstwa zwjazk płodźeše lubosć do nas!
Nětko Će njesmjertna móc do železnoh' žiwjenja ćěri,
Za horjo dawa pak Ći njesmjertnosć łužiski raj!
Spominaj, přećelo, na mnje też druhdy, hdyž strowa je hłowa;
Słyšiš tu lubu ty rjec: Wěčnje ja lubuju Će!

To gronjašo twój přijašel
Handrij Zejleŕ, stud. th.

W Lipsku, 5. smažnika 1826.

Nazyma.

(Časopis M. S. 1873, 102.)

Nětko dha njehraje wjacy přez płódniwe hona tón wětřik,
Njetula wjacy te błyšćate stwjelca a zornate kłóski;
Hrimanja nima to njebjo a dešćik, kiž wokřewja kwětki,
Dešćik, kiž napoja sušeny hruzl a pastwišća dobre.
Wuskhnjena trawa a wysoka smjelzyna zejhrawa w hatach,
K syći so tułajo, powjeda nětko wo přichodnej zymje.

Sy-li ty nětko, luby! do přećelnoh' haja sej wušoł,
Budźeš tam podarmo nalětnich ptačkow wjesołe hłosy
Zasłyšeć chcyć; ta młodostna wjesołosć njeje tam wjacy!
Tam swojoh' hněžka, tych młodych njepyta wjacy ta lubosć.
Zymniše wětro* je zamkło erty tych spěwarjow w haju;
Jeni su preč a druzy přez hałozy bjez lisća šćerča.
Žołtnjene lisće wotkhadźa z narodnoh' města a kryje
Zemju, kiž prjedy bě płodźiła zela a rosu na sebi.
Spi dha, ty stworjeŕka, ćiše! Će budźa też wodźěwać bórzy
Z čistymi płachtami sněhi a człowskemu wokej će zakryć.

(1826.)

* Wětro powětr.

Přećelej Bróskej při wotkhadźe z Lipska

w naléću 1827.

Česćowny wopomnik staja ći wutroby serbske we Lipsku,
Přetož přez přećelny zwjazk spłodźi ty lubosć do nas
K tebi a zhromadnje serbskeho jazyka sprócniwje hladać —
Lipska spomń, hdyž budźe rjec luba: Ja lubuju će!

Serbskemu towařstwu w Lipsku

21. měrca 1827.*

(Časopis M. S. 1873, 102.)

K kajkimi słowami dyrbju k nam słowić**, wy Serbja a bratřa!
Zo by so lubiło hrónčko a zo by też jadrojte było?
Swjećmy to zastarstwo, zastarstwo šědźiwych Serbowstwa časow!
To je nam zdobne a narodne, to budźe ducha a mocy
Zbudźić, napjeć, zwjeselić, zahorić, wotćěmnić Serbstwo.
Stupmy na łužiske hona, do šědźiwoh' zastarstwa dźimy!
Pójmy na Čornobóh, Hromadnik, Prašicu, stupmy na serbske
Hrodźišća tamneho časa a wójny, nad kosćowcy wótcne!
W Łužicach ryćeŕska, železna paža tych šědźiwych wótcow,
Kiž něhdy z mosaznej horšću za kraj a swobodnosć bitwu
Bijachu, woprochny; tam je ta pohrjebna rola tych wótcow!
Hlaj! też ta šipowa kobjel je prózdna a leži na roli.
Daloko sćěniwu hlebiju njewuknu wjacy te dźěći
Ani ze šipami ćiskać; hlebija leži za pluhom
Złamana, serniwa, šipy je zerzawc póžrěł a zhubił;

---

* Předsłowo Zejlerja: Zo bychu zbytne kruški serbskich powěstkow a pěsničkow serbscy towařšojo spórcniwje hromadźili, hdyž na łužiske hona su dóšli, přiwołam hišće jónu tute słowa z wutrobnej žadosću, zo bychu so dopjelniłe.

** Słowić = sławić.

Daloko njesywe* proki su mjeno a cuzowne brónje;
Škita, kiž zasaha kłoki, nima ta lěwica wjacy.
Štó dha je wopomnik stajił tym wótcam, štó znaje jich wjacy?
Štó je, kiž spomina pojdajo** abo snadź spěwajo na nich,
Jako jim zandźeli woči Morana z moškowej ruku?
Štó je, kiž znaje a słowi te kralestwa serbskeho bójstwa?
Ćěmniwy zawěšk zawěša wšitko to lěto wot lěta.
Komu dha zda so jón wotkrywać? z lubosću, bórzy a sprócnje?
Koho to zdebi a štó chce so wutorhnyć zabyću ćmowom'?
Směrki a mrokota kiwaju Serbowstwu wot štyrjoch stronow,
Serbska łódź pluwa bjez prawidłow, němski je nawjednik na njej:
Wo skału budźe so świknyć, štó zběha a zběra to kubło?
Wutrobna lubosć a přećelstwo wjedź ruki za ruki wšitkich
K swjatnicy serbskeho zastarstwa, našeje rěče a prócy
To je nam zdobne a nadobne; to budźe ducha a mocy
Zbudźić, zahorić, napjeć, zwjeselić, wotćěmnić Serbstwo,
Budźe nam njezwjadne wěncy wěšeć na rowowy kamjeń.

---

* Njesywy = nošacy.
** T. j. powjedajo.

Napismo na rubježnika.

Twojemu swědomju spar a ćěmnosć přińdźe we nocy,
Złobota, rubjenstwa lakomnosć tebi pak zaswěći woči!
Hdyž pak hwěžki će budźa rubić a krwaweho widźeć,
Budźa će pokliwać. Njebychu hwěžki pak widźałe tebje,
Budźa mróčele widźeć twój skutk a pokliwać tebje;
Hdy by pak hwěžkow a mróčelow wokej mudrje so wupasł,
Budźe zemja twój row, abo woda, pokleć twój popjeł.

(31. 3. 1827.)

Na Łužicy.

(Z Jana Kollára.)

Kaž hdy we žołmach so póčrětej mórskich dwě samotnej łódźcy,
Styskńje tak, dźowcy, hižo Sławija hlada na waj'!

(3. 8. 1827.)

Wšelaka mysl.

Někotryžkuli sej młodosće lěta za krasne a zbóžne
Khwali. Ja njekhwalu je, dokelž sym telko lět spał.

(14. 9. 1827.)

Přispěw sakskemu kralej Antonej,

podaty w Hodźiju 19. oktobra 1827.*

Witany, z wutrobu witany tudy na Bennowych honach,
Hdźež tón swjaty tu prěnju swjatnicu natwari Serbam,
Hdźež nětko połwosma lět płódnosć krasna tej' wěry
Telko tawzyntow serbskich dušow, starych a młodych,
Wokřewi! Nam njezapomnity Benno tu wostanje swjaty.
Ty jeho lubozny herba, tych wysokich počinkow herba,
Bjeŕ wšak, najponižnišo to prosymy, hołdonku wot nas!

Z wjeselom wyskaju starši a dźěći:
Budź strowy, naš kralo!
Z wjeselom wyskaju starši a dźěći:
Budź, kralowa, strowa!
Z wjeselom wyskaju wšitcy:
Kćěj krasnje, saksonska ruta!

Zwólnosć a swěrnosć a česć čas žiwjenja lubimy kralej;
Kralowske słowo je nam wšěm zawdawk stajneho zboža.
Přikaž, to my so skhroblimy prosyć, Bennowy tempel,
Bennowa šula, zo byłoj ta wobstajna pycha tych Serbow.
Ty, štož Benno nam bě, budź mócny pytaŕ tej' wěry,
Hač, štož pozdźe so stań, Ći skići dźakownu ruku!

---

* Tutón přispěw, bjez dwěla wot Zejlerja basnjeny, je na listnu w folio ćišćany a ma tutón dlěji napis: „Našemu najhnadnišemu kralej a krajnemu wótcej Antonej, jako přez Hodźij ćehnješe, hołdonku hač nanajhnadnišo w Budyšinje horje wzać, wot Hodźijskich šuleŕskich dźěći 19. oktobra 1827.“

Disticha ze Schillera.

(Přełožk.)

Wučba.

Jenym wona je wysoke, njebjeske kubło, tym druhim
Šwarna kruwa pak je, z butru kiž wobstara jich.

*

Kant a jeho wukładowarjo.

Kak tola jenički bohaty wjele da prošerjam picy!
Hdyž maju kralojo twar, karnikam dźěło je tu.

(13.|2. 1828.)

*

Rjany móst.

Rode mnu, wyše mje běža te žołmy, te wozy, a milnje
Popřeje samemu mi mištyr też na přěki hić.

*

Cyrkej k Pětrej.

Rytaš-li jow to njewuměriwe, ty sy so mylił;
Moja wulkosć je ta: wjetšeho natwarić će.

*

Samsne znamjo.

Wšitkim słuša, štož mysliš. To pak je twoje, štož čuješ.
Dyrbi pak twój być tón Bóh, kotrehož mysliš, joh' čuj!

*

Nadawk.

Kadyn njebudź kaž druhi. Wjeršnemu podobny kóždy!
Kak to? Dokonjany kóždy budź we sebi sam!

(21.|2. 1828.)

Přećiwne mocy.

Běch sebi wušoł na łuki pod stajnje zelenym čołom
Hory, kiž w zastarsku bě swjećena Čornemu Bohu.
Směrki mi kiwachu žno wot stronow wječornych skradźu,
Ale ja hišće sej wěnc na kwětki płodźiwej łucy
Nawić požadach, njech přez nóc też zwjaduja wěncy.
Jako so skhilich za kwětkami, zaduny syčaty wětřik,
Wobduny kwětki, a hlaj, te zwjadnychu pokhilo hłowčki.
„Kajka to spodźiwna, přećiwna móc mi zakaže tudy
Swojeho wjesela pytać?“ ja dźach duž z hněwniwym hłosom,
„Abo njej' pohladnyła snadź Živa z přećelnym wokom
Na mnje, jako baba ta złota mje wupoda živym?“
Z płačitym hłosom na to mi tužnje wotmołwi łuka:
„„„Njedźiwaj, njehněwaj so! wědź: z rańšimi zerjami přińdźe
Zahubjeć njedosytny ptak, wjele hórši hač woheń.
Čas jeho mjeno, wón knježi na lětach, měsacach a dnjach
Sam, a sam wojował je też z miłym jutrnym Bohom,
Zbožowne wjedro a započatk dobry, kiž sćeleše rano
Nastawacemu dnju, bě służobnik bójstwa na ranju.
Wjele je běd́źił so z nim na rańšich zerjach, a njeby
Nihdy joh' přewinył, njeby wón narěčał wječorne zerja,
Zo bychu sléborny škit a mječ złoty sej wot Jutroboha
Zajałe prědniši dźeń. Što pomhaše z horšću a hlebju
Wojować přećiwo njemu, też hlebija bórzy so zlemi.
K pomocy žadyn tych bójskich mu njebě, hdyž njem'žeše dyrić
Ze złotym mječom na dalokoklinčacy škit, a tak cyle
Mócniši přemó joh' Čas, kiž přemoha mocy a brónje.

Wón na ranišich zerjach přikhadźa nětko a knježi;
Lěta přez hory a doły a runinu k wječornym zerjam, —
Zerja, kiž sleborny škit su podałe mrokoće mjelčo,
A mječ poruno nocy też złoty, ćežkeje wahi,
Hrjebać na Hromadnik a na to město zasadźo skału.
Njedźiwaj so, zo wětr zahubiwy zwjaduje kwětki:
To je ptak, kotryž zemju ze swojimaj wětrojtymaj
Křidłomaj wobsahuje, ma knjejstwo dźiwne na zemi.
Njewidomy wón leći přez zemju a zapjerchnje druhdy,
Dótknje pak čeho so z křidłom, we sebi rozpróchnje wšitko,
Zańdźe kaž sowjeŕ na horach a spadnje kaž tu tele kwětki.
Tehodla přizwolene tebi njeje te pisane kwětki
Šćipać a wonjate sej nětk hišće nawiwać wěncy.
Na twojich lětach a měsacach druhi ma knjejstwo a dźěło.“ “

(12.|3. 1828.)

Připisk.

Nadobne hrónčka we zańdźenym stotku ćečechu z pjera Möhnoweho, a hlaj: nětčiši wuka na nje.

(21.|6. 1828.)

Ducy domoj z Lipinow (Lindenau).

Milosći stworićela so dźakujće hona, zo was tak Krasnje je wupyšiła! Na krasnosći Božeje stwórby Pas so woko, so pas a pluwaj po zelenym raju.

Wuwlečena so namódr błyšći kłóska na polu,
Khileć so započina a wjesołu nadźiju žiwi,
Kwětkow pisany błyšć so měša do młódneje, hordej'
Zelenosće; wy hordźić so móhłe, łuki, na wašu
Rjanosć! Hlaj, duby, buki a klony su wokoło was też
Zhromadźene so zbratřiłe, na nje njebjesa módre
Mróčałkate so zběhuja zady we wobłuku dele.
Njedźiwajće so, hałozy lisćepłodźiwe, zo k wam
Spěwawe towarša so ptački; sam w zelenych žołmach
Womłodźenych wjeršków chcył bydlić a zejhrawać sobu!
Wjesela towarš chcył być tych spěwakow, starosće
nječuć!
Ale ja domoj chcu hić po swojeho přećela, bratra,
Towarša začućow swojich, z nim ruku za ruku khodźić,
Hladać a widźeć chcu tam a wužiwać radosć na stwórbje!

(21.|6. 1828.)

Přispěw něhdušim sobustawam serbskeho prědarskeho towarstwa w Lipsku.*

Witane, tři króć witane swětło na łužiskich honach,
Kiž ty we Budyšinje
Přećelow, Serbowstwa nadobnu pychu, widźiš na horje
Skałojtej skhadźować so,

* Tutón přispěw je poswjećeny serbskim duchownym, něhdušim sobustawam serbskeho prědarskeho towarstwa w Lipsku, kotřiž chcychu so 13. augusta 1828 w Budyšinje zeńć, zo bychu wjesołe časy swojeho studentstwa hromadźe wopomnili a po možnosći mjez sobu serbske towarstwo założili, drje podobne nětčišemu serbskemu lutherskemu knihownemu towarstwu. Přispěw wot H. Zejlerja zbasnjeny a na wosebitym

Zeńdźenych wokošeć so a bratrske ruki sej zawdać —
Postrow a powitaj jich
Lubje za nas, kiž wočam smy dalocy, z wutrobu blizcy:
Njebjeske woko, jim sćel
Radosće pruhi do kelucha z módreje twjerdźizny dełe!
Radosć my přejemy jim.
Zbože ći, swjećeny dnjo ty dźensniši, na kotrymž zwjazki
Sluba něhdušeho
Młódnje so wobnowjejo so zelenja, překrasnja dźensa,
Zbože ći, swjećeny dnjo!
Łužiska zemja, ty dotalne bydło mužitych Serbow,
Na popjeł woprochnjenych
Założerjow toh' rjaneho towarstwa dyrbiš ty spłodźić
Zróstny zeleny dub;
Z korjenjom duba třiłopješkate też zeleńčko stowarš,
Po nim zo wiło so by
K hałozam horje a z njezwjadnej pychu jón wobzelenjało;
Žiwy być wopomnik jim!
Ale, ty zwjeselna přitomnosć, štoha do přichoda woko
Njeseš, što widźeć nam daš?
Zerničkam nimo so wjeze přichod, kaž zejhrawa nimo
Kupy hdy po žołmach łódź.
Zbože ći, Łužica wótcna! widźimy, widźimy přichod,
Krasny so wotkrywa nam.

---

listnu w folio ćišćany ma tuto trochu njelěpe napismo: „Tym wosebje česćenym něhdy sobustawam prědarskeho towarstwa w Lipsku, jako so teho sameho na 13tym žnjeńskeho m. 1828 přez wosebny swjedźeń dopomnichu, podate wot tych nětčišich sobustawow.“

Hora ty skalna, kiž ty ze zwólniwym ramjenjom njeseš
Towaršnu, zbratřenu móc,
Njesmjertne swjedźenje swjeć, doniž će Łužica w klinje,
Budyšin w wočach će ma,
Nětčišim, přichodnym rodam wobswědč, zo je so dźensa
Narodźił krasniši dźeń
Na twojim čole za Serbstwo skhadźo na różowych zerjach.
Na młodych zerjach tu je!
Njesmjertnosć, Łužica, tebi zejhrawa na jeho křidłach,
K njebju twój sowjeŕ je stpił.
Žiwjenje wocuća, móc so zeleni, zakćěwa błyšćo,
Bórzy też zmahuja so
Płody lubozne dele sćeženych hałozow k zemi.
Zabyty wožiwił je
Haj a so zraduje, zo budźe wěncy zasłužbje dawać —
Na serbskich skrónjach b'dźe wěnc!
Dostojne hona, wy budźeće powjedać zańdźene časy!
Přitomnosć, přichodźe, słyš!
Susodne zemje hłós budźeja słyšeć a maćerje dźowki
Sotru, kiž zabyta bě,
Sotru, hdyž wječorne wětřiki wubudźa wječorny topoł,
Šeptaju z lisćemi w krju.
A hdyž słónco wot zakhadźenja na swjećenu rolu
Pósćeła posledni błyšć,
Wopomniki hač nanajkrasniše pozłoćeć budźe,
Wótcny kiž stajił je kraj!

Ballady a powěsće.

1845—1868.

Předspomnjenje.

W lyriskim basnistwje wotpočuje hłowna móc a njepřesćěhnjena wustojnosć Handrija Zejlerja. To je naš basnik tež derje wědźał. Duž nadeńdźemy basnje druheho wašnja a wopřijeća pola njeho porědko. Balladow a powěsćow mamy wot njeho z cyła jeno 29, štož je snadna maličkosć poruno wulkej syle jeho lyriskich pěsni, a wjetši dźěl z nich je w lětach 1860—68 nastał; wone dźiwaju z wjetša na starše a nowiše podawki w serbskim wótcnym kraju a bliža so w swojim wašnju z dźěla našim narodnym romancam abo přezpólnam, z dźěla přikhileju so tež lyriskim spěwam. — Tute basnje su wšitke hižo čišćane a to w prěnim wěncu serbskich spěwow, Kućankowej Jutrničcy, Tydźeńskich a Serbskich Nowinach, Łužičanu a Časopisu Maćicy Serbskeje. — Najprědnišej dwě romancy, w prěnim wěncu serbskich spěwow wočišćanej, stej wot K. A. Kocora do hudźby zestajanej a na prěnim spěwanskim swjedźenju w Budyšinje 1845 spěwanej. Za tutu składnosć buštej tež do němskeho přełoženej.

Redaktor.

Zemrjeta njewjesta.

(Prěni wěnc serbskich spěwow, str. 12.)

Hodźiju tam na keŕchowje
Rosće ruta, rósmarja;
Kćěje k noham, kćěje k hłowje
Na rowje toh' holiča.
Ach ty wěčnje luba moja,
Je to kwasna pycha twoja,
Kćěja tak naj' lubosća?

W Hodźiju tam na keŕchowje*
Swětłe parle zabłyšća,
Na łopješkach po tym rowje
Z khłódnej' zemje skhadźeja.
Ach ty luba woblědnjena,
Z jasnej rosu pokrjepjena,
Tajke nosyš paćerje?

---

* W rukopisu: Bjez přestaća běži rěka,
Doniž morjo njenam'ka,
Hólčikej po ličku ćěka
Sylza na row holiča.
Ach ty luba atd.

W Hodźiju tam na keŕchowje
Młódny dorn so zeleni,
Zeleni so k noham, k hłowje
Holiču tam na rowi.
Ach ty lube holčo moje,
Je dha trawnik nětko twoje,
Twoje nowe posleško?

W Hodźiju tam na keŕchowje
Różowa je zahroda,
Kćěje k noham, kćěje k hłowje,
Wobhrodźa row holiča.
Ach ty holčo lubowane,
Maš ty tudy póścełane,
Je tu twoja komorka?

W Hodźiju tam na keŕchowje
Kŕiž najrjeńši debjeny
Steji holiču tam k hłowje,
Na nim też dwě tujawcy.
Lěpje tujkow smój so znałoj
A so rjeńšo lubowałoj —
To bě lubosć jandźelow!

W Hodźiju tam na keŕchowje
Wobwiwa kŕiž zeleńčko.
„Moja sy ty też we rowje!“
Dźeše swěrne pacholo;
„Na zemi je slubowanje,
W Božim raju wěrowanje,
Ale wěčnje swojej smój!“

W Hodźiju tam na kerchowje
Ćichi wětřik staja so,
Pachołej tam při tym rowje
Khłodźi horce ličičko.
Něšto trošta chce tam nabyć,
Hdyž ju njem'že nihdy zabyć
A ju přestać lubować.

A wón dźeše: „Hdyž će widźić
A měć njem'žu na zemi,
Dha chcu wjesela wšě hidźić
A so pasć we zrudobi;
Haj, na ničo njecham hladać,
Ničo na swěće sej žadać,
Hač na tebje spominać!“ (1845.)

Trompejtaŕ na krwawnišću.*

(Prěni wěnc serbskich spěwow, str. 16.)

Na Budyš'nom po doli
Tam krwawe polo je,
A brózdy na tym poli
Tam třělba woraše.

A pacholo na roli
Tam leži wojeŕske,
Joh' wjele ranow boli,
Krej so z nich liješe.

A jeho běłoš swěrny
Tam při nim steješe
A čaka zrudnje měrny,
Dóńž wumrjeć njebudźe.

A jako hižo jima
Smjerć bléda pacholo,
Dha wjesoły jom' hrima
Zwuk znaty přez wucho.

* Tuta baseń ma wulku podobnosć z němskej J. Mosena: „Der Trompeter an der Katzbach.“

Duž płomjenještej woči,
Wón dźiwje zhraba so,
Na konja mócnje kroči,
Trompejtu zastajo.

Viktoria! wón piska,
Trompejta škrjebota,
Viktoria! rži z blizka
A rži wot nazdala.

Viktoria! tam klinči
Kaž Bože hrimanje,
Viktoria! kraj brinči
A lute wjesele.

A hdyž bě wuklinčało,
Trompejtu pušćeše,
Z nim bě so časnje stało
A z konja wotpadźe.

Tón regiment so staji
Tam při nim žarujo
A maršal z ćicha praji:
„Tak zbóžnje wumrje so!“ (1845.)

Dóńt rokotoweho keŕka.

(Kuć. Jutrnička 1850, 307.)

Keŕk rokotowy rosćeše
Při puću po doli,
Swět, žiwjenje jom' lube je*
Při žiwej zróstnosći;
Wón šěrješe so šěroko
Hač do puća tam blizkeho.

Kaž njej' pak ničo pod słóncom
Tu stajnje bjez horja,
Tak też z tym róstnym rokotom
So bórzy přeměnja;

* Kuć. Jutrn.: Jom' žiwjenje měd słódki je.

Tam nimo přińdźe kozyčka
A wjele hałžkow přikusa.

Dźeń druhi słónčko postawa,
Keŕk troštnje wita je,
Wón lědma pak so dohlada,
Dha wowca přiběhnje;
A štož je móhła dosahnyć,
To dyrbješe też jejne być.

A jako wowca woteńdźe,
Dha keŕkej lóže by,
A mjez tym, zo so dźakuje,
Zo strach je přětraty,
Dha kruwa při nim pozasta
A zwjeŕšne hałžki přižněwa.

Połmorwy keŕk pře zrudobu
Nětk na swět swarješe,
Duž słyši nohu konjacu,
Tup, tup! zo k njemu dźe;
Haj, kóń tam při nim pozasta
A powostanki doběra.

O rokotowy keŕčiko,
Kak ja će žaruju;
O žel, ći je so hórje šło,
Hač trukam při puću!
Ja na tebje chcu zhladować,
Twój dóńt mi dyrbi wučbu dać.

* * *

„O człowječe, so dohladaj“,
Tak słyšu keŕčik rjec,
„Mój smój sej wjele podobnaj —
Tež ty so dyrbiš swlec
Po času młodosć, rjanosć, móc,
Hač wobdawa će smjertna nóc.

Tež ty, kaž ja tam při puću,
Tu ćerpiš rubjenje;
Hlaj, zachodnosć we žiwjenju
A spřah a starosće —
To su te hłódne zwěrjata,
Přez kotrež twój kćěw přestawa.“

(21. 7. 1848.)

Njezapomnička.

Swěrnosćine zawostajenje.

(Tydź. Now. 1848, 275.)

Jako něhdy na zemi
Swěrnosć bydleše mjez ludom,
Dha bě wona mjez wšěmi,
Jeje knjejstwo běše wšudźom:
Tehodla też tamny čas
Złoty rěka pola nas.

Zo pak swět njej' wobstajny,
To też Swěrnosć bórzy zhoni,
Hdyž ju z čłowskej' wutroby
Falšnosć, zawisć wšudźom honi:

Swojoh' ćichoh' wašnja dla
Stupi Swěrnosć nazdala.

Wopušćena widźi so
Tale dobra sprawnoh' mjena,
Zrudna khodźi wokoło,
Zo je cyle zastorčena.
„Złe za dobre dawa mi
Swět!“ tak wona žałosći.

Zdychnjenja w tej tyšnosći
Swěrnosć nětko k Wótcej sćele,
Tón ju hnydom wusłyši,
Rjeknje: „Ty maš ćerpić wjele;
Zběhń so horje k mróčelam,
Zo ći při mni bydło dam.“

Słónčne pruhi swětłeho
Ranja ju nětk zběhnu k njebju,
Ducy z wóčka miłeho
Padny sylza na tu zemju,
Jako, hdźež bě bydliła,
Ze želnosću pohlada.

Bórzy z młódnoh' trawnika,
Hdźež ta sylza zemju mača,
Zeńdźe módra różička;
Kwětkow so jej' wjele praša:
„Kak dha tebi rěkaja,
Naša nowa towařška?“

Kiwajo wot wětřika
Da jim sprawne wotmołwjenje:
„Ja sym njezapomnička,
Swěrnosćine zwostajenje,
Moja rěč je: Člowječe,
Njezabudź ty swěrnosće!“

Lubosć běše přewzała
K módrincy wšě kwětki, róže,
Duž k nim zemja zawoła:
„To so lubić też wam móže,
Zo mi njezapomničku
Sadźiće při žórlešku.“

K dźěłu kwětki maju so,
Z njezapomničku tam ćahnu,
Hórki šumja wołajo:
„Sadźće tola k nam tu rjanu!“
Kwětki jim pak prajachu:
„Ta wšak słuša k žórlešku!“

Hdźež bě swětłe žórleško,
Sadźichu tu módru rjanu,
Wody žołmja witajo,
Šepotaju lubje na nju:
„Kćěj tu, hdyž we suchoći
Zwjadnu kwětki, różički!“

Husto njezapomničku
Ludźo sebi wušćipnjeja,

Tež ju sebi skićeju
Tajcy, kiž so lubo maja,
Zo bychu z tym prajili:
„Budź hač k smjerći swěrna mi!“

(1848.)

Kamjeńčanska studnička.

(Tydź. Now. 1850, 387.)

Hłós: Zezady hunow w zahrodźi.

Tam niže Rakec w Kamjenej,
Při Čechec pjecy khěžka stej'.

Pod khěžčičku je studnička
A we njej woda sléborna.

Dźeń wote dnja jow čerpaja
Wšě čestne wjesne holiča.

We wokolnosći dalokej
Tu nihdźe tajka woda njej'.

Haj sami pičcy palenca
Ju wšědnje do so srěbaja.

Też khorych ludźi wustrowja,
To Rakečenjo wobswědča.

Ći lědma z łoža wulězu,
Dha hižo pak jow přićahnu.

Zo by tam čistosć knježiła,
Na khěžčičcy je taflička.

Na tafličcy je přikaznja
Za wšitkich, kiž tam čerpaja.

Też dźiwna wěc so powjeda
Wot teho krasnoh' žórleška.

Po gmejnje lěto wot lěta
Tu studnju čisća holiča.

Hdyž pak je pódla nječestna,
Je woda lěto hubjena. (1850.)

Swěrna hač do smjerće.

„Štó kłapa tak pozdźe wo durčka mi?“
„„Wočiń, holčo, ja twój swak!““
„Ha sy-li ty, swako mi najlubši,
Tebi nan njech wočinja!“ —

„Štó kłapa wo komorne durje mi?“
„„Wočiń, holčo, ja twój bratr!““
„Ha sy-li ty, bratřiko najlubši,
Tebi mać njech wočinja!“ —

„Štó kłapa wo komorne durje mi?“
„„Wočiń, holčo, luby twój!““
„Ha był-li ty luby mój najlubši,
Njeby přišoł po nocy.

Mój luby na rusowskich stepach spi,
Z běłym sněhom wodźěty,
Tón žiwy wjac' njepřińdźe z cuzby mi,
Teho dyrbju žarować.“ —

„Štó kłapa wo komorne durje mi?“
„„Wočiń, holčo, přećel twój!
Daj, holičo rjane, so troštowaći,
Zabudź twoju zrudobu!““

„Ha zabyć tej' zrudoby njemóžu,
Doniž zemja nosy mje,
Ha swěrna też morwemu wostanu,
Wěrna lubosć wěčna je!“ (1850.)

Maruška.

(Łužičan 1863, 113.)

Na wójnu je Maruška wujěła
A z lubym sej sedłała konika —
Za Budyšin ćahnyła do Čech preč,
Po lěwicy zyboli wótry mječ.

„A njeje dha žel ći, o Maruška,
Zo maćeŕ a nana sy spušćiła?
Njej' ničo wo bratřikow lubych ći
A nimaš ty kedźbu też sotřički?“

„„Kak někoho žel mi być dyrbjało,
Hdyž swojoh' mam po boku lubeho?
Bych wumrjeła doma ze sylzami,
Hdyž njeměła lubeho při sebi.“ “

Hdźežkuli je pachoł tam wojował,
Je holiča mječik też błyskotał —
A hdźež běše padnył tón nadobny,
Tam ryjachu łóžko też Maruščy.

A hdźež so row swěrneju pozběha,
Přec' rostu a wonjeju kćenička:
Na jutry kće wonječko fijałkow,
Na Jana keŕk čeŕwjenych róžicow,

Na Jakuba běłych pjeńk lilijow,
Na Michała zahrodka somotkow,
A na wšitkich swjatych tam zakćěja
Te pisane hwězki a rósmarja.

(W meji 1851.)

Korzyńske hrodźišćo.

(Serb. Now. 1855, 198.)

Hłós: Gubinčenjo z wójny dom ćehnjechu.

Korzyński hród Serbja su dobyli — hidyhi,
A pana Rólfa jeli na muri.

Jeli jeho najmłódšu dźowčičku — hudyhu,
A Trudu jeho pani mandźelsku.

Pani Truda pokornje prošeše — hedyhe:
„Ha naju žiwjenje wšak lutujće!“

„„Žiwjenje wamaj brać hańba je — hedyhe,
Wšak waju ruka brónje njewjedźe.““

Pana Rólfa ćisnychu do jastwa — hadyha,
Jeho pani wjedźechu do klóštra.

Pani Truda činješe pokutu — hudyhu,
A rubježnikej sudźa šibjeńcu.

Pana Rólfa wjedźechu w šibjeńcu — hudyhu,
Na hrajku jeho młodu dźowčičku.

Rapali su Rólfej tam rapaki — hidyhi,
A holču dźewjeć hercow su piskali. (1855.)

Smjertna hora.

(Serb. Now. 1857, 283.)

K połnocy Łaza zběha
So hora Khołmčańska,
So kruće k pućej lěha
Wot Łaza do Khołmca,
Ta rěka smjertna hora;
Tej něhdy z napřeća
Bur z Łaza polo wora
Přez rěku nazdala.

Mór tehdy runje dźěše
Přez rjany serbski kraj,
A bur tež zrudny běše
Ze sylzu w wočomaj;
A hdyž wón zběhny woči
Na horu nazdalnu:
Dha tołsta młha sem kroči
Přez holu, přez horu.

Ta młha so štalći hnydom
Do žony hobrskej' —
Bur brózdu sćeže lědom,
A wona při nim stej'.
„Mór sym ja, mór do Łaza",
Rót jejny rěčeše,
A donjesć jemu kaza
Ju do wsy stroweje.

A na khribjet jom' skoči,
So wali na njeho —
Bur k domu sćisny woči
A Bohu podda so.
Přez rěku k tamnej hórcy
Wón khroble kročeše,
Ma ćežu kaž tři kórcy
Tej' pšeńcy ćežkeje.

Bur jachlo brěmjo swoje,
Smjerć trašnu,* zawróća

* Je variant ze zawostateho rukopisa město: Mór trašny, štož Tydź. Now. podawaju.

A rjekny: „Kosy twoje
Syc w Łazu njesměđźa!“
Mór đźeše: „„Ja chcu tebje
A twój dom přepušćić,
Pušć jeno mje wot sebje
A daj mi k Łazej hić!““

„Ze smjerću pušću* mojej —
Bur praji — jeno će!“
A twjerdšo z ruku swojej
Smjerć* na so ćehnješe.
Mór đźeše, hdyž bur ćěka
A docpi na horu:
„„O to mi lubosć rěka,
To zastań nětko tu!““

Duž je so wotewriła
Tam hora pěsačna,
Smjerćnošeŕ bur so đźiwa,
Zo ćežu wotbywa;
So cyła hora kuri
A dawa smjerđźidło,
Mór do zemje so nuri
A hora zamkny so.

Mór přesta, kotryž běše
Žnjał sylnje* w Łužicach —
Bur strowy dom tež đźěše
Po smjertnych strachotach.

---

* Su varianty ze zawostateho rukopisa město: pušćam — Mór — tehdy, štož Tydź. Now. podawaju.

A swoje mjeno hora
Je tehdy dostała
Wot přestateho* mora,
Kiž so tam zahrjeba. (1857.)

* Serb. Nowiny maju: wróćeneho.

Kubleŕ Cid.

(Łužičan 1860, str. 49.)*

Wo žołmow Orinokskoh' zliwa
Cid kubleŕ z čołma wupadźe;
Duž swojich kupjencow wón kiwa
A woła: „Lubši, pomhajće!
Dollarow dźesać kóždy myta
A wěčnu miłosć dostawa,
Štóž žiwjenje mi zdźeržeć pyta,
Kiž dźiwja žołma póžera.“

Bě Cid też tyran woprawdźity,
Syn hrubosće a nahrabny:
Dha kupjenc najbóle tu bity
Hlaj prěni khwata k pomocy,
A druzy swěrnje připomhaju
Nětk wumóc swojoh' ćwilerja.
Što pak wot jeho myta praju,
Kiž kupjencow nětk zwjesela?

* Porjedźenki druheje recensije w „Hórnikowej Čitancy“ str. 73 su tu přijate.

Cid k přisłušnosćam přiličuje,
Štož běchu na nim činili,
Jim pjenjez płaćić zapojdźuje*
We wuwiwatej wuréči;
A jeho wěčnje miła lubosć
Też po skhodźeńku wotběra,
Tak zo za měsac stara hrubosć
We połnej měrje knjejstwo ma.

Cid smjerći jónkróć wutorhnjeny
Do nowych strachow zapadźe;
We nocy z płom'njom zahorjeny
So jeho statok paleše.
Štó w tamnej pustej samotnosći
Móhł pomhać, khiba čeladni?
Duž z woknow dele w wysokosći
Cid woła: „Pomoc, pomoc mi!

Mi rěbjel do wokna jow stajće,
Wy złote dźěći, kupjency,
Mi trašnej smjerći ćeknyć dajće,
To chcu wam płaćić kralowscy;
Štóž tón króć k pomocy mi skoči,
Tón wita swoju swobodu;
Na moju hłowu, strowej woči
Slub wobtwjerdźam ze přisahu!“

* Z ludu za: zapowjeduje a zapowjedźa.

Cid njeranjeny z wóhnja wuńdźe
Přez pomoc swojich kupjencow,
A kajke myto so jim dóńdźe?
Bu nětko kónc jich dračinow?
„Ach“, dźeše Cid, tón wumóženy,
„Kak kralowscy wam płaćić chcu?
Ja khudy muž nětk wotpaleny,
Kak dać wam wašu swobodu?

Hdyž postajił swój hród sym zasy
A wužił wašej' pomocy,
Hdyž wróća mi so lěpše časy,
Haj potom wo to poměčmy;
Nětk jeno służće dale, lubi,
A khudom' mužej pomhajće,
Štož dźens wam moja ruka slubi,
Za lěto kóždy dostanje.“

Dwór Cidowy so z nowa šěri
We prědnjej pyše, bohatstwi,
Dóńt kupjencow pak k starej měri
Wšěch hrubosćow so wobroći;
Cid z nowym křudom zapłaćuje
Tu dobroćiwosć wěrkojtu,
A hańbujo so dopomnjuje
Na slub a nuzu zańdźenu.

Tak zańdu lěta, ale něhdy
So třeći wichor pozběhny,

Cid bywa čerwjeny a blědy
We nowej nuzy, tyšnicy:
Rój indianskich čerwjenakow
So bliži k jeho sydlišćej,
Złósć rubježna tych dźiwich ptakow
Ta jemu potajna wšak njej'.

Cid bróni so a z nuzy dawa
Bróń kupjencam też do ruki,
A jeho rěčnosć njebě mała
Při tajkej nahłej strachosći,
Ma samu khwalbu w swojej hubi,
Jich bratrow, dźěći mjenuje,
Haj, tón króć z přisahu jim slubi
Wón hory hišće złoćiše.

Bróń wótru kupjency drje wzachu,
Cid ryćerjow jich mjenuje —
Što pak so sta? kak wojowachu?
Cid woněmi a woprostnje —
Na njeho wšitcy wobroćeni
We žahłym hněwje wjećerskim
A z tamnej črjódu posylnjeni
Bróń złoža a so dadźa k nim.

Wot hrubej' mocy přemóženy
Cid žnješe nětko falša mzdu;
„Tón šelma njech je wobwěšeny!"
Tak wšitcy z razom wołachu.

Nětk Cida kubło rozdźělachu,
Štož chcyše, kóždy dosahny,
Kaž dźiwina so wošćěrjachu.
Hlaj, to bě dostatk njeprawdy! (1860.)

Mots nan a synk Jan.

(Časopis M. S. 1860, 58.)

Mots nan dźěda žortnje puka,
Staroh' khadlu mjenuje;
Smějo syhk Jan na to kuka,
Bórzy wudma wědźeše.

Stary Mots so njehańbuje
Dźěda łojić na słowach,
Před Jankom je překepsuje
Wjesoły na pryzelach.

To so Janka ruče přija,
Wuknje dźědej podrožnjeć;
A hdyž dźěd so přimnje kija,
Chce so khory wošćěrjeć.

Třepotaty dźěd tón kida,
Jank sej žorty wuhlada,
Mjelčo zlěze spody blida,
Dźěda k lubu zestorka.

Dźědej skhować kiješk jeho,
Na kotryž so zepjera,
Čini Janka wjeselšeho,
Druhdy jón tež rozrěza.]

Tak Jank dźědej k lubu čini,
Hdźež to wě a zamóže,
Njesmědźeše pak być w wini,
Hdyž dźěd na njoh' skoržeše.

„Wuč toh' hólca, zhibuj jeho!“
Husto dźeše k nanej dźěd,
„Kopřiwa won kuka z njeho,
Polěkać je dźěćom jěd.“

„„Paprlapap!““ Mots nan dźeše,
„„„Móžeš tykać rozyma
Do tych khadlow?““ a so smješe,
„„„To je hłuposć dźěćaca.““

To bě Jankej na młyn woda,
Hórje z dźědom zakhadźa,
Dźědej prut sam na so poda,
Ćěka a so wošćěrja.

Na posledku Jank so zwaži
Dźěda z khošćom zesmykać,
Kóždy dźeń jom' hórje praži —
Je to Mots móhł přehladać?

Haj, haj! jeho slepa lubosć
Dźerži wšitko k dobroći,
Njewidźi tu złósć a hrubosć,
Kiž so hłubšo korjeni.

Jank bě dorostł. W swojim času
Mots jom' žiwnosć přepoda,
Wuměnkař po jeho kwasu
Starych lět też dočaka.

W kajkich česćach Mots je sedźał?
Kak nětk sudźeše swój hrěch?
„O běch ja to prjedy wědźał,
Jankej šiju zwinył běch!“

Přetož kaž Jank parił běše
Dźědej, tak też nanej je;
Špatnje, zlě so Motsej dźěše,
Dźěda křiž też njeseše!

Wostań teho dopomnity:
Sud so łoji za pjaty;
Z čimž sy hrěšił, z tym sy bity
Prjedy abo posledy! (1860.)

Přepasene „haj“.

(Łužičan 1863, 177.)

„Rjana Leńka, chceš mje měć?
Nětk mam swoju třěchu.“ —
„„Časa dosć je mi, so dřěć
Pod tej khudej wěchu.““

„Chceš mje, Leńka, nětko měć?
Nětk so khěžnik pisam.“ —
„„Moje zbože njecha kćěć,
Njech ja hišće wisam.““

„Nětko pak mje, Leńka, wzmi,
Zahrodnik buch dušny!“ —
„„Lětsa kwasam njehoji,
Muž mi njeje wušny.““

„Wusłyš lětsa, Leńka, mje,
Nětk mi połleńk pṛaja!“ —
„„Ach, njech lětko nimo dźe,
Mi 'šće mysle hraja!““

„Kubleŕ sym nětk; Leńka, praj,
Hač bur w hódź ći budźe.“ —
„„Boju so z tym mojim «haj»,
Njekhodźiš ty druhdźe?““

„Nětk měch kubło wićežne,
Wzmi mje, Leńka, tola!“ —
„„Měł ty kubło zemjanske,
Była moja wola.““

„Zemjan buch, a zemjana,
Leńka, budźeš rodźić!“ —
„„Haj, haj! nětk chcu zemjanka
Z tobu jězdźić, khodźić!““

„Leńka, ćisń do kadołba
Twoje «haj» ty nětko;
Čakaj, kak zo kralowa
Přichodne sy lětko!“ (1863.)

Muchorjancy a palenc.*

(Časopis M. S. 1865, 315.)

Chcył něhdy w holi Mužakec
Pan Lučibař sej hriby pjec.

Po holi pósła swoju mać,
Tych prawakow jom' napytać.

Mać z hribami bě njeznata,
Přec' muchorjancow nazběra.

W smjerć skhori wot nich Lučibař
A mać sej krydźe helski swar.

Hić dyrbi jom' po łazeńka;
Tón pósła jemu palenca.

* Tuta a slědowace tři basnje su w Časopisu Maćicy Serbskeje wozjewjene z napismom: „Powěsće ze serbskeho kraja a luda.“

Šěsć dnjow čert khory leżeše,
Hač cyła hela smjerdźeše.

A jako běše wotkhorił,
Wěc dźiwnu je sej wumyslił.

Te hriby mucham wotkaza
A smjerć jim do nich zatyka.

Tón palenc ludźom wotkaza
A sam so do njoh' zatyka.

Štóž pěknje na so kedźbuje,
Tón jeho sobu njesrěbnje. (16./9. 1865.)

Pěsk a khójca.

(Čas. M. S. 1865, 318.)

Pěsk něhdy z wětrom lětał
Je po swěće a pytał
Sej holčku přistojnu
Za lubu mandźelsku.

Joh' njerodźi pak žane
Za muža holčo rjane,
Wón wbohi, khudy bě,
Kaž kóždy sam to wě.

Po wjele napraš'wanju
A lětanju a słanju
Tam khójca smili so,
Da jemu symješko.

To běše dźowka jejna
Ta jenička a frejna,
Tu wona pěskej da,
Dešć jeju zwěrowa.

Přez tule žonu mału
A hospozu pak prawu
Bu pěsk muž widźany
A hišće bohaty.

Rad Bože słónčko swěći*
Na zelene jej' dźěći,
A ludźom lubi so
Jej' płódne mandźelstwo.

(16./9. 1865.)

---

* Rukopis: Też mandźelstwo jej' radne
Na dźěćoch njebě žadne,
Kaž z domu khudeho
Też druhdźe sporja so.

Honak, prěni spěwař.

(Časopis M. S. 1865, 316.)

Bóh, jako něhdy ptačinu
Bě stworił tudy wšelaku,
Dha skónčnje pósła jandźela,
Jej dać też dary spěwanja.
W tu khwilu honak na žeńtwi
To wobdźělenje skomudźi.

Wón nazajtra pak přiběža,
Wo swój dźěl prosyć jandźela;
Tón dźeše: „Spěwać njetrjebaš,
Njej' dosć na pyšnosći, kiž maš?
Wšo khmańše rozdate też je,
A doškrabk — w hódź ći njebudźe.“

Duž rjekny knjez kikrahihon:
„„Spěw lubi so mi runje won,
Ja rjemjenjaty, pjeraty
A z wotrohami brónjeny,
Ja zdobnje prěni spěwař sym
Na tutym swěće podsłónčnym.““

„Duž wzmi tón doškrabk!“ rěkaše,
„A spěwaj pruhu, mištyrje!“
A jako honak dych sej wza,
A mócnje dwójcy zaškripa,
To njeskónčny směch hobrski
Mjez ptačinu tam wudyri.

Hněw čerwjenješe honaka,
Wón sepi, hrozy, přisaha:
„„Mój žiwy dźeń tón wusměch chcu
Wam z hańbu wróćeć na hłowu!“ “
A kóždu nóc to pokaže,
Zo tola prěni spěwać je. (29./9. 1865.)

Paw a pawa.

(Časopis M. S. 1865, 317.)

So do kemšow prěni króć zwonješe
A pawa ta hłowu sej hładźeše.

[A słónka ji drasćičku njewjestnu
Tu přinoša na łožo, na křinju.]

Wěnc kwasny jej splećechu do włosow
Wot ruty a módruškich fijałkow.

Paw jejny bě slubjenc a nawožeń,
Tom' ruku chce zawdać tón samy dźeń.

So do kemšow druhi króć zwonješe
A pawa přec' k lubemu běžeše.

Tam sama joh' hotuje, wukrasni,
Haj, zo so wšón błyšći a zyboli.

Tak dołho joh' pyši a wobwleka,
Hač sama so krasnić je skomdźiła.

So do kemšow třeći króć zwonješe,
O jerum, paw na škórnje zabył je.

Duž bosy wón dyrbješe k wołtarjej
A wona we drasćičcy wšědnjacej.

Swój pobrach paw z pjerami přikrywa,
Zad' njeho přec' tuła so njewjesta.

A štwórty króć z cyrkwje so zwonješe,
Paw z pawu wot wěrowanja dom dźe.

A kajkejž staj stałoj před wołtarjom,
Nětk dyrbitaj nosyć so po wšědnjom.

[Duž wona, kaž ródna ta mandźelska,
Najstajnišo zhładźenu hłowu ma.]

Wón pychu a koło pak popušći,
Kaž bórzy sej pohladnje na nohi.

(2. 10. 1865.)

Wusprawjenje.

(Łužičan 1865, 183.)

Kaž jěry zmór a zamysleny
Bur Jakub z Jurjom susodom
Ze pšeńčnych wikow woněmjeny
So klepoce dom z wozykom;
Što Jakubej pak wjes'le kazy,
Što běše jeho skhmuriło?
Ach zlě! na wikach pšeńca zrazy —
To ćmowi jeho wobličo.

A jako ducy hrimotachu
Přez zeleny haj kolesa,
Hdźež ptački rjenje zaspěwachu,
Zo móhła smjeć so wutroba;
Duž rjekny Jurij: „Tu je rjenje,
Tu wjes'le knježi njebjeske,
Tu přewiń twoje pokhmurjenje
A ćiskaj z woza, Jakubje!“

„„Ach, tym wšak też by zaskočiła
Jich radosć — Jakub wobkruća —,
Jich pišćałka by woněmiła,
Hdyž bychu na łubi, kaž ja,
Pjeć brěmjeń pšeńcy hišće měli
A z tajkim wutłym wopaskom,
Kaž ja, tu z wikow domoj jěli
Do rukow žony z bórčadłom!““

(1865.)

Cofanje.*

(Časopis M. S. 1866, 411.)

Jank dopołdnja bě pobył w měsće
A powjeda za wobjedom:
„Sto zajacow, to wěrće wěsće,
Ja widźach z jenym wotmachom
Tam w jenych keŕčkach při puću —
To kóždy dźeń njej' k widźenju.“

* W Časopisu M. S. maju też tuta a slědowacej dwě basni zhromadne napismo: „Powěsće ze serbskeho kraja a luda. II.“

„„Mój syno, njebarḃ, to ći praju!““
Nan dźeše a so hněwaše,
„„Te małe keŕčki ja też znaju,
Naš dwór tón mało mjeńši je,
Na tajkej wuzkej městnosći
Sto zajacow so njedźerži.““

„Njech też so druhdy woči mola,
Ja njecham přiłhać, powjetšeć,
Poł sta pak jich tam běše tola!“
Syn poča khroble wobkrućeć;
Nan pak so njeda zamolić:
„„Praj, kak sy móhł je přeličić?““

To do swědomja Jankej dźěše,
Wón skoro wobžaruje łžu,
„Nó, dwacyći jich tola běše“,
Wón wrěsny, „při tym wobsteju!“
Nan wza pak třělbu ze sćěny:
„„Pój třělić nětk te zajacy!““

A jako honić počinaštaj,
Kak wjele jich tam wuskoči?
Nic jeneho tam njenam'kaštaj,
A nan so k Jankej wobroći:
„„Tu dopokaz mam widomy,
Kak zełhanka će njezdusy.““

„Su prózdne tu też keŕki, pola“,
Jank rjekny a so přebarbja,

„Nó, šrótowaše so tu tola,
To pak njej' nihdy žana łža!
Hdyž njeběchu to zajacy,
Dha běchu wěsće — kurwoty!“

(1.|6. 1866.)

Třiłopješkaty dźećel.

(Časopis M. S. 1866, 410.)

Wom swjaty Pětr přez pola
Po šćežcy něhdy dźěše,
Duž ducy zetka burika,
Kiž sykł tam dźećel běše.

„Kak dźiwnje“, burik zawoła,
A Pětra hladać prosy,
„Kak dźiwnje, zo tři łopješka
Wšón dźećel w polu nosy!“

„„Zo dobrych wěcow wšěch je tři,““
So Pětr słyšeć dawa,
„„To přěduje a woznami
Tež tale dźiwna trawa.

Bur wuznać dyrbi dźakowny:
Hdyž te mam, to je hnada.““
„A kajke to?“ bur wurazy
A do rěče jom' pada.

„„So naspać, najěsć, nadźěłać,
To troje dźećel měni,
Tu hnadu daj sej spodobać,
K tom' třećom' njebudź ľěni.““

So naspać, najěsć, nadźěłać,
Hdźež Bóh te dary staji,
Tam njeręka: we nuzy stać —
Třiłopjenačk to praji! (26.|11. 1866.)

Hans a Jurij

abo:

pjenježny duch na horje Lubinje.

(Časopis M. S. 1866, 412.)

Na Lubin, nóc do swjatoh' Jana,
Dwaj snowaštaj so khudźinkaj
A bórbotajo prosytaj:
„Je rada pola tebje žana,
O smilny ducho pjenježny,
Dha wotamkń pincy, komory,
Dźěl z namaj pokład njetrjebany,
We klinje hory překhowany!“

A hnydom wotamkny so hora
A durje wotewrichu so —
Puć poswětluje swětleško;
Nutř dźetaj wobaj kaž do dwora,
Hdźež wulke psysko zašćowka,
A šěry muž jej' pokiwa:

„Tu bjeŕtaj nětko, štož je trjeba,
Štóž wjacy wozmje, tón so zjeba!“

Huj! z radosću Hans poćežkuje
Te pjenjez połne sudobja
A pruhuje móc ramjenja,
Měch połny złotych nasypuje,
A z dejmantami, parlemi
Sej škórnje, zaki napjelni,
A trjebać mysli to wšo rjenje —*
A zacpi ducha pohroženje.

Tež khudźink Jurij skoro běše
So nahrabnosći slepić dał,
Njej' potrjebu pak přepinał.
Mam měrku złotych jenož w měše,
Wón mysli, z tym tež dosaham,
Zo wšitke dźěry zatykam,
A hišće cyła wjes b'dźe hladać,
Kak Jurij njetrjeba wjac' tradać.

Bračk njehorny wšón křiwy, khory,
Hans njese, hač so motaše;
A Jurij skačo za nim dźe,**
Hač pola Bělčec z Lubin-hory

---

* Rukopis: A z tajkej ćežu won so wleče,
Zo z čurami pót po nim ćeče.

** Rukopis: Hans wleče dom so khromy, khory,
Kaž wosoł z ćežkim brěmjenjom,
A Jurij skače z wjeselom.

Staj dóšłoj a so synjetaj,
A słónčko skhadźa nad nimaj;
Duž kuknje kóždy wćipny jara
Na krasnosć dostateho dara.

„Ach!“ křika Hans a ruje włosy,
„Mój pokład zaměnił duch je,
Šćerk, wuhlo mam a kamjenje!
Ja tórny młóćach prózdne kłosy.“ —
A Jurij? — ćiše smějka so
A měša złote bohatstwo,
„Pjeć złotych, nó!“ wón k Hansej dźeše,*
„Za zrudne ničo, kiž ty žnješe!“

(11./12. 1866.)

* Rukopis: Wón wza, štož po zdaću by trjebał,
A poměrny so njebě zjebał.

Nuzna kedźbliwosć.*

(Časopis M. S. 1867, 610.)

Krypty, trapty běžachu
Štyri kozy na łučku:
Žaba na nje zarjechta,
Hop hop! du zas' do dwora.

* Tuta baseń a basni: „Prošer w Drobach“ a „Hanka Hulic a jejny karan“ su wozjewjene w Časopisu M. S., zešiwk 36, str. 609—612 pod napisom: „Powěsće ze serbskeho kraja a luda. II. (po prawym III.)“ Z teho, zo je tutón 2. zešiwk Časopisa M. S. lěta 1867 hakle po jutrach 1868 w ćišću wušoł, so wujasni, zo stej we nim też poslednišej basni, runjež dźě stej hakle 28./1. 1868 a jutry 1868 basnjenej.

Aj, ty stara maćerka,
Pas te twoje holčata,
Te tak njejsu bojazne,
Hdyž hdźe něšto zrjapoce.

Hdyž so na wsy zaspěwa,
Truna, pišćel zadźěła:
Hladaj pěknje, hdźe je maš,
Žanu w dworje njeskhowaš!

(Wok. 5.|12. 1867.)

Padnjeny pola Sadoweje.

(Serb. Now. 1867, 11.)

Hłós z ludu (hl. Tow. Spěwnik, str. 176).

Pod Łazom rjana wjeska je,
Ma sprawnych pachołow,
A jedyn ćahnyć dyrbješe
Na wójnu do Čechow.
Tirala la la la, tirala la la la,
Na wójnu do Čechow.

To zhoni jeho njewjesta
A jara płakaše;
Płač abo njepłač, najlubša,
To hinak njebudźe.
Tirala la la la atd.

Do Póznanja wón doćeže,
Hdźež wulke kněže su,
Tam wjednik z woknom hladaše:
„Mój syno, witaj tu!
Tirala la la la atd.

So wuswleč twoju sukničku
Nětk wšědnu burowsku
A wobwleč so tu čerwjenu
A módru kralowsku!“
Tirala la la la atd.

A hdyž bě přišło do bitwy,
Joh' prěnja kulka wza,
Wón padźe k smjerći ranjeny
A zrudnje zawoła:
Tirala la la la atd.

„O towaršo, ty bratře mój,
To lubje prošu će:
List pisaj mi ze Sadowoj'
A rjane božemje!
Tirala la la la atd.

Ha pisaj mojej njewjesći,
Zo sym ja třěleny — —“
A kaž tu próstwu wupraji,
Wón blědy womjelkny.
Tirala la la la atd.

Joh' wjezli z wozom, z konjomaj
Do lazareta su;
Bóh jemu ćiche łóžko daj
A pokoj pod zemju!
Tirala la la la atd.

A ruta, róže, lilije
Tam nad nim rosćechu,
Wón wěčnu česć sej dobył je
A krónu njebjesku!
Tirala la la la atd. (1867.)

Wonječko lubeje.

(Serb. Now. 1867, 387.)

Hłós: Pod Łazom rjana wjeska je.

Na wójnu pachoł ćehnješe,
So z mječom wopasa,
Wot domu božmje bjerješe
A trošt sej zaspěwa:
Tirajtaj taj ta ta, tirala la la la!
A trošt sej zaspěwa.

A na wsy zetka holičo,
To dźeše: „Hdźe ty chceš?
Wzmi na puć tole wonječko,
Zo škody njewozmješ!“
Tirajtaj taj ta ta atd.

„„Praj, što mi chcedźa różički,
Što pomha wonječko?““
„Ach, Juŕko, wzmi te róże wzmi,
Česć kóžde łopješko!
Tirajtaj taj ta ta atd.

Móc Božu do nich sprosyła
Sym z tysac sylzami,
Zo sylnje tebje přikrywa
A dom će přewodźi.“
Tirajtaj taj ta ta atd.

W pjeć bitwach stało pacholo
Po zemi čechowskej,
Granaty, kulki roja so
Před Hradcom Kralowej.
Tirajtaj taj ta ta atd.

Reg'menty smjerć tam porazy,
Muž pada na muža,
Nic ranu pachoł njeskrydny,
Přec' čiły zanoša:
Tirajtaj taj ta ta atd.

Zańć wonječko wón z česću ma
A nosy na brósće,
Bě bitwa z Bohom přětrata,
Je dźakny košeše.
Tirajtaj taj ta ta atd.

A prjed' hač wino zrawješe,
Wón ćehnje strowy dom
A jako holčo wuhladnje,
Wón wyska z wjeselom:
Tirajtaj taj ta ta atd.

„„Měj dźak, měj dźak, ty złota wša,
A wzmi też wutrobu,
Z tym wonječkom před wołtař ja
Će nětko powjedu!““
Tirajtaj taj ta ta atd. (1867.)

Ludki pola Třělneho.*

(Łužičan 1867, 57.)

Při holi w Třělnom polo je,
Je „doły“ rěkane,
Tam něhdy burik woraše
Te brózdy zołojte.

Wón zasta srjedźa na roli,
Stój! woła na wołow —
Duž wrjeskot, klepot zasłyši
Wot pječnych łopatow.

A Boži wětřik přinoša
Wóń jemu luboznu,
Za tykancami zawonja
Kaž kermuš sobotu.

* Třělno je serbska wjes z filialnej cyrkwju w Mužakowskej holi.

„Ach, ludki wěsće pječeja“,
Wón dźeše při sebi —
„Hej, ludki! waša kermuša
By słodźała też mi!“

A jako na kónc doćeže
A brózdu dowora:
Dha ludk tam mólčki steješe
A karan piwa ma,

A mjehki tykanc najrjeńši
Na deńčko sadźeny;
Wón da so z burom do rěči
Kaž skoro mjerzacy:

„„Jow tykanca zjěz našeho,
Nic skibku njewostaj,
Jón nakrejić pak njezwaž so,
Mi kulojty zas' daj.

Maš karan piwa našeho!
Nic krjepki njewostaj,
Jón wočinić pak njezwaž so,
A wěčkej pokoj daj.

Kaž dołho wosrjedk zabrózdźeš,
Čas k rozmyslenju maš,
Kak twoje kumšty započnješ,
Zo smjerće njewitaš.

Do dwanaćich sy hotowy,
To wěš! z tej swačinu,

Pak wozmu tebje za włosy —
Sym připołdnju zas' tu!"“

Što mudra hłowčka, buriko,
Sy wbohi započał?
O, prjedy hač ludk wróći so,
Bě wón wšo zwužiwał.

Ze srjedźa won wón započa
Jěsć tykanc mlaskajo
A kromu cyłu zwostaja
Do wěnca wokoło.

A dźěrku z hozdźom wuwjerća
Wón do dna sudobjej
A dobre piwko zwucydźa
Do krjepki poslednjej'. —

Ludk přińdźe — wšitko widźeše
A hněwny zazeli:
„„To samón čert će wučił je,
Ty šelma šelmowski!"“ (1867.)

Prošeŕ w Drobach na dworje.

(Časopis M. S. 1867, 611.)*

„Hłód, lubša złota hejtmanka,
Hłód honi mje — duž prošu;
Mje nuza jima žałostna,
Kiž po domje też nošu;

* Tutón lětnik je pozdźišo wušol (hl. str. 207).

Ach, njepušćće mje prózdneho,
Na sedmich dźěćoch smilće so
A žonje, kiž je khora —
K wam du nětk, k wam do dwora.“

Tak něhdy w wulkej drohoći,
Kiž přez kraj serbski dźěše,
Z tej próstwu na dwór Drobjanski
Muž prošeŕ stupił běše;
„„„Sy ty to?““ spłakny hejtmanka
A swojoh' muža zawoła:
„„„Pój! něhduši sréńk tudy
Je přišoł hłódny, khudy.““

A hejtman dóńdźe, měnješe:
„Što dyrbju, wbohi, z tobu?
Hroch jeno mam, na łubi je,
Chceš teho, dha pój sobu.“
Wón k měrjenju so nastaji,
Znak łopatku pak wobroći,
Duž hróšatka na łubi
Wón wšě zas' ducy zhubi.

„„„Ach, luby stary hejtmano!““
Duž rjekny prošeŕ płačo,
„„„Tak měrić hroch je podarmo,
So njeprócujće radšo.““
„Mój sréńko“, hejtman wotmołwi,
„To na čas njech će dopomni,
Hdźež něhdy naš hroch słódny
Će k jědźi njebě hódny.

Sy ze šklě, do šklě łžicu tak
Čas twojej' służby tudy
Kaž łopatku ja wodźił znak,
Smjerć hněwał sy mje druhdy;
Zo njetraš* prózdny domoj hić,
Hlaj, nětk chcu łopač wobroćić;
Maš! zo by žiwy wostał — —
Twój hrěch je Bóh sam khostał!"

(28./1. 1868.)

* Vulgarnje za: njetrjebaš.

Studnja Zelenka.*

(Łužičan 1869, 33.)

So khroboli pan Lichański
A žeńtwu dźiwnu wuzwoli;
Bě zjewił a so słyšeć dał,
Zo by so z holčom zwěrował,
Kiž přińdźe w wěncu zelenym,
Srjedź zymy w polu rosćenym.

Wot Lichanja poł k wječoru
Maš w polu kótlik, studničku,
Jej' žiwe žórło njezmjerznje,
Kaž kruta też hdy zyma je,
Jej' kromy so też zelenja,
Duž „Zelenka" ji rěkaja.

* „Zelenka" je wuwołana žiwa studnička ze strowej wodu srjedź Zdźarkow a Lichanja.

Tam při tym jasnym* žórlešku
Mać wiła je wěnc holiču,
Te plětnje šćipa dźowčička
A maćerćy je podawa,
A zyma mócnje třěskaše,
Sněh w polu so też bělił je.

Te panske wokna Lichańske
So swětla, holčo k hrodu dźe —
Wěnc zeleny wot žerchwje ma,
Kiž płodźiła bě studnička:
„Tu sym ja, panje Lichański,
We wěncu z našej' Zelenki!“

Pan wyska, kaž ju wuhladny:
„„Ně, z tobu njeb'du zjebany;
Štó zacpić tajku žonu smě,
Kiž na wšón pad sej radu wě?
Pój! derje budźeš hospozyć,
A hódna sy też knjeni być!“ “

(30. 1. 1868.)

* Rukopis: žiwym.

Hanka Hulic a jejny karan.

(Časopis M. S. 1867, 609.)*

Poł so rozměrił dźeń běše,
Połdnjo zwoni z pola dom,

* Tutón lětnik je pozdźišo wušoł (hl. str. 207).

Z dwora Hanka Hulic dźěše
Z hrabjemi a z karanom;
Zetkachu ju Zdźarkowčenjo,
Dobri, lubi susodźenjo:
„Hanka, trašnej' připołdnicy
Wulcy bojimy so wšitcy,
Hanka, njebojiš so ty?
Wostaj syno na łucy!“

Před hrabjemi žabka skaka,
Hanka syno wobroća;
Zady žitnych murjow łaka
Připołdnica nazdala;
Dźěchu nimo Kobjelnjenjo,
Dobri, lubi susodźenjo:
„Hanka, trašnej' připołdnicy
Wulcy bojimy so wšitcy,
Hanka, njebojiš so ty?
Přestań hrabać na łucy!“

Hula praji: „Što so khowa
Splóšeny dźens hołbik mój?“
„Što so tam tak zrudnje woła!?“.
Dźeše mać, „pój, posł'chać pój!“
Słyša hłós też Lichańčenjo,
Dobri, lubi susodźenjo:
Wšitko leći tam na łuki
Wumóc Hanku ze złej' ruki,
Mać tam prěnja dopadźe,
Płačo rucy łamaše.

W Klukšu zrudny „jenu“ bije
Zwón we dołhim brinčenju,
Maćeri přez dušu dřeje
Mječ so z hórkej bolosću.
Jako rjeńšich kwětkow jena
Hanka bě tež posyčena,
A swój karan dźeržo w rucy
Jako běła lil'ja spjucy
Na wutrobje maćeri
Wóčko blěda zandźeli!

* * *

Přilećichu na łučku jandźeljo tři:
Prěni tu maćerku potroštujo:
Karan Hancyny druhi tam zahrjeba,
Studničku „Zelenku“ wudźěła,
Třeći, ze złotymaj křidleškomaj,
Njese jej' dušu dom w njebjeski raj!

(Jutry 1868.)

Kwasny hósć z rowa.*

(Časopis M. S. 1870, 25.)

Hans přećela na kwas přeproša,
Tón spi pak na keŕchowje,
Duž prosy jeho na rowje:
„Dźens za tydźeń mje wěruja —
Stań, Michale, přińdź k nam za hosća!

* Tuta a slědowaca baseń stej w Časopisu M. S. wozjewjenej pod napismom: „Powěśće ze serbskeho kraja a luda. IV.“

Z tym dźeržane měj swjate
Ći něhdy słowo date.“

A jako tam wječor kwasuja
Za blida zesydani,
Wot braški nutř žohnowani,
A jědźa, pija, spěwaja:
Hlaj, dha so tam durje wotewrja,
Hósć nowy so k nim přida
A sydźe so kónc blida.

Rósmarja jom' kłobuk pyšeše,
Kaž swat bě zhotowany,
A lubje bu powitany;
Kaž róža jeho ličko kće,
Kaž zerja so směwka přećelnje. —
Dom, hdyž dźeń wocućeše,
Hans jeho přewodźeše.

„Měj dźakowne božmje, bratře mój!“
Hans k njemu dźeše ducy
A ma to prašenje k rucy:
„Praj mi, kak je? — wšak samaj smój,
A z jazykom přebytk wopiš twój,
Zo kusačk jeno znaju,
Kak je we tamnym raju.“

„„To zamóžny čłowski jazyk njej' — —
Spěw jandźelow raz lutku
Pój słyš tam jeno minutku!““

„To chcu“, Hans rjekńy k Michałej,
„Ty dźerž mje pak dźerž, mi lěta krej;
Přez komdu tej' minuty
Mi z domu kwas njej' zduty.“

A z khwatkom Hans dom zas' nastupi.
A što tak přesłapany
Tam widźi kaž pohrimany?
Tam bydla cuzy, njeznaći,
A wo kwasu a wo njewjesći
Njej' nikom' ničo znate
A měnja: to je zbate.

Hans pytaše ruku wyšnosće
A pojda*, što so stało,
Sud so nic njedźiwa mało
A swědči: Dwě sće lět žno je,
Zo' wěrowachu će w Budyš'nje
A też tón dźeń při kwasu
Sy zhubił so w tym času.

„Ach“, zdychuje Hans, „ach Božo mój,
Dwaj stotkaj lět mi lutka
A krótka bě ta minutka
Wot rjanej' wěčnosće! o pój
A wotamkń zas' paradiz mi twój!“
Rót wuréča jo lědom
A po nim běše hnydom!

(1./9. 1868.)

* T. j. skrótšene: powjeda.

Bjeŕ — njebjeŕ

abo:

Zacpita rada.

(Časopis M. S. 1870, 24.)

Hola na horach wyše mi Różanta
Tam něhdy z domom bě sonina
We złotym a parlojtym hrodźiku
Pod zemju twarjenym, pod skału.

Wo Jakubje swojim nawoženju
K tej šła je Hilžička za radu;
„Dźi“, dźeše k njej' přećelna sonina,
„Pod horu łučka je kćěwata.

Tam kwětki tři wušćipaj zakćěte,
Te hłowčki z łopjenkom debjene,
Bjeŕ, njebjeŕ! te łopješka pomjenuj,
Na kotrež wuńdźe, to wuzwoluj.“

Duž łopješka běłe je Hilžička
Bjeŕ, njebjeŕ! bjeŕ, njebjeŕ! skobała;
Na „njebjeŕ“ dwě łopješcy wuńdźeštej
A sylzy Hilžička trěje sej.

Haj, wutroba z hněwom ji połna je
A njebjeŕ-łopješcy swarješe:
„Ach, k čemu ta hórka mi wotrada?
Ně! wjacy wěrju do Jakuba!“

(3. 12. 1868.)

Wothłosy

ludowych pěsni.

1844—1872.

Předspomnjenje.

„Wothłosy ludowych pěsni“ rěkamy tym pěsnjam Handrija Zejlerja, kotrež su w duchu a po wašnju serbskich pěsničkow zbasnjene. Ważnosć ludoweje poezije spóznawši zběraše Zejleŕ hižo jako student mjez swojim narodom ludowe pěsnje a přez to wabjeny spyta też sam dys a dys z wulkej wustojnosću jim podobne basnje wudźěłać k narodnym hłosam, kotrež běše sebi z ludoweho rta napisał. Jeho wothłosy runaju so ludowym pěsnjam we wašnju do čista, wuznamjenjeju pak so před nimi we wyššej basniskej wznjesenosći a wjetšej formalnej dokonjanosći. Dwanaće před lětom 1842 zbasnjenych wothłosow smy hižo pod pěsnjemi a basnjemi z młodostnych lět z přispomnjenjom „po narodnym wašnju“ wućišćeli. Tu podawamy wšě zbytne, kotrychž je w hromadźe dźewjatnaće. Wjetši dźěl z nich (12) je w lětomaj 1854 a 1855 nastał.

Redaktor.

Wjesoły nakrajny lud.

(Tydź. Now. 1844, 99.)

Hłós: Tón — — ski lud, jedyn wjesoły lud.

Wón nakrajny lud narod wjesoły je,
Rad dźěła, rad spěwa a zraduje so.

Wón syje a žnje, skubła, pokrasni swět,
Haj, njebjesa prócu jom' požohnuja.

Štom, polo a haj, łuka, zahroda, brjóžk
Jom' darniwje poskića radosć a płód.

Duž njezawidźi ropot městam a błyšć,
Srjedź rjanosćow Božich so zawjeseli.

Wón zawyska sej, strowy, kruty wón je,
We stuchłych tych murjach tak njewoblědnje.

Wón njenasytnych njewě žadosćow krjud
A horjo tam měšćanow pozłoćene.

Jón słomjana drje třěcha hospoduje,
Wón spokojny zboże pak hrodowske ma.

Wón z kralemi so hordy njetowarši,
Wón mysli pak kralowscy we wutrobi.

Haj, nakrajny lud dobru mysličku ma
A znaje tak prawje so zawjeselić. (1844.)

Hancyny nazymny spěw.

(Tydź. Now. 1844, 168.)

Kak su te hory tak zelene,
Kak su te žita tak čerwjene,
Hdźež sym ja młodźička wotujana,
Z powjazkom židźanym powijana!

Kak su te jahodki radźene,
Kak su te brězyčki točene,
Hdźež sym ja małuška zejhrawała,
Z ptačkami na přemo zaspěwała!

Kak su te hona tak šěroke,
Kak su te morja tak hłuboke,
Hdźež su nětk ptački wšě zalećałe,
Nowe sej bydleńčka namakałe!

Kak su te hwězki tak daloke,
Kak su te njebjesa wysoke,
Hdźež budźe Bohu česć zaspěwana,
Wot zbóžnych na wěčne přinjesena!

(1844.)

Wopytanje.

(Druhi wěnc serbskich spěwow, str. 11.)

K narodnemu hłosej (hl. Tow. Spěwnik, str. 78).

Ha přez hory měsačk so pozběhuje
A z wóčkom tym slěbornym pohladuje.

„Ha měsačko swětły, nětk holčo mi praj
Najrjeńše přez češki a Budyšski kraj!“

Ha měsačk tón kročałku ćichu tam dźe,
Haj hač so na Bukecach slěbornješe.

„Mój měsačko, powěz nětk holčo też mi,
Kiž z bolosću nosy mje we wutrobi!“

Ha k woknješku měsačk tam ćišinko dźe,
Hač do jeje sylzow so slěbornješe.

Ha ptačatka w zahrodźe zaspěwachu:
„Čim dalše, ćim horcyše lubosća su!“

„Mój měsačko!“ syłobik zanošeše,
„Ty swěrnišej duši nic njewidźeše!“

(Wok. 1845.)

Wjesoły dompuć.

Hłós: Ha wosrjedź mi Hornjcho Wujězda.

Ha měsačk na njebjesa zwodźuje
Běłe jasne hwězdźički,
Hdyž pacholo wjesołe domoj dźe
Z Budyšskimi holcami.

Wón spěwajo z rejow domoj dźe
Lubym dušam po boku;
Ha měsačk tón šibak so směješe,
Wšitke hwěžki pomhachu.*

„Ha hdźe sy so, pacholo, zapozdźił?“
Nócny stražnik spěwaše.
„„Ha wječork tón rjany sym přečinił,
Hdźež mi luta ruta kće.““

„Ha hdźe sy, mój bratře, tak dołho był?“
Młódša sotra praješe.
„„Do zahrodki našej' sym sadźał, rył
Rjane róže, lilije.““

„Što wječor tón dołhi mi činił sy?“
Praji bratřik najmłódši.
„„Na piwje, na rejach běch wjesoły
Z Budyšskimi holcami.““ (Wok 1850.)

* 2. recens.: Hwěžki wćipne kukachu.

Swěrna lubosć.

Lubo so měješ rózičcy dwě
W zahrodźe rjanej, hdźež dejmanćik kće.

„Bjez tebje, wot tebje njepóńdu ja!“
Jena tej druhej je polubjała.

Słyšał je dejmanćik słowička wšě,
Pódla też ruta a želbija bě.

Do pola piskachu, bubnowachu,
Sedłali na wójnu pachoła su.

Ručičku swěrnu duž zawdawaštej
Pachoł a holičo w zahrodźe sej.

„Bjez tebje, wot tebje njepóńdu ja!“
Bubon, trompejta njej' rozymiła.

Maćerka płače, nan sylzy sej trje,
Bratřik ze sotřičku zdychowaše.

Najbóle płakaše, žałosćeše
Holčo, kiž pachoła lubowaše.

Piskachu do rejow, zawyskachu,
Holčo so zamkny dom na komorku.

Z wójny dom piskachu, bubnowachu,
Do hródźow koniki stajeli su.

Syna dom mać a nan witaštaj sej,
Bratřik a sotra so wjeseleštej.

Najbóle skače a wjeseli so
Holčo, kiž wita sej najlubšeho.

„Bjez tebje, wot tebje njepóńdu ja!“
Cyła je zahroda zaklinčała. (11./2. 1854.)

Zyma.

Hłós: Z wječorka, z wječorka wulka je ćma.

Zyma so bliži a hłuboki sněh,
Hdźe je ta róža, kiž w zahrodźe bě?

Hdźe je mi róža, kiž kćěješe tam?
Hdźe je to holčo, kiž khodźeše k nam?

Přijěł je hólčik kaž nadobny knjez
Z Pančic tón młodźenc a wobhlada wjes.

„Nano ty Šołćic, mi dźowčičku daj,
Rózu najrjeńšu přez Budyšski kraj!“

„„Dźowka ta naša 'šće młoduška je,
Złoto a slěbro też njezamóže.

Čornej ma rucy, dosć wosobna njej',
Nosyć te čěpcy też njecha so jej.“ “

„Rěka dźe do morja hłubokeho,
Slěboro, złoto też pominje so.“

(W septembru 1854.)

Při kolebcy.

Hłós: Hendraško, ty synko mój.

Do zahrodki wětřik duł
A lisćička tam zelene je hnuł,
Z ćicha zynčeše:
Lisća spinkajće! Haj!

Jandźelko naš lubozny,
Nětk spinkaj, złoty hołbiko, też ty!
Lubosć maćerna
Njespi, njedrěma. Haj!

Na hałzy spja ptačatka,
Je kryje štom a z lisćom wodźěwa,
Stražu na tebi
Dźerža jandźelki. Haj!

Tuj tuj, złote dźěćatko,
Nank, maćerka za tebje stara so,
Strachi zdaluje,
Mjehcy pósćele. Haj!

W zbóžnym měrje, kurko, spi,
Nětk hišće swěći złote słónčko ći,
Dóńž će njebudźa
Rany žiwjenja. Haj!

Dóńž će starosć njebudźi,
Zamkń módre kukulatko, z měrom spi,
Naša różička,
Naša lilija! Haj! (10.|11. 1854.)

Swěrny luby.

Hłós: Přijěł je z Mišna młody pan.

Přijěli su do korčmički
Třo młodźi hólcy nadobni.

„Hdźe, korčmařka, maš holičo?
Smy jemu dobri wšitcy třo!“

„„Ach, dźowka moja njewita
Nic wjacy hosći za blida!

To piwko, winko njenosy,
Ta na marach spi w komorcy.““

Duž prěni na nju pohlada:
„Ach, zo sy nam ty wumrjeła!“

Ji druhi ruku poskića,
A padźe k njej' na kolena.

Tón třeći zrudnje zapłaka
A slubi so do klóštyra.

Wón dźěše za njej k pohrjebu,
Najrjeńšo zwony klinčachu.

Haj, kóždy zwón tak brinčeše:
„Tón lubował ju swěrnje je!“ (1854.)

Tón mje lubuje.

(Serb. Now. 1854, 358.)

Hłós: Přijół je z Mišna młody pan.

Tři róže nam'ka holičo,
Na kóždej róži pacholo.

Duž holčo róže prašeše:
„Ha kotry tež mje lubuje?“

„„To zhoniš,““ róže prajachu,
„„Hdyž hwězdy swěća k wječoru.““

Tři hwězdy lědma zybola,
Třo hólcy jědu do dwora.

„Ha hdźe maš, maći, dźowčičku
Tu twoju młodu nadobnu?“

„„Ach, moja luba dźowčička
Do klóštyra je slubjena.

Ta k česćam swjatej' Marije
Swój rućany wěnk plećeše.““

Na holčo prěni pohlada:
„Što, lubčička, sy činiła?“

Ji druhi ruku dawaše:
„Budź, najrjeniša, w božemje!“

Tón třeći zrudnje zapłaka,
Na blido rózu rozšćipa:

„Nětk dobru nóc měj, wjesele
A moje rjane žiwjenje!“

To wusłyšała holička
A ze womory stanyła.

Hnyd zrudny pachoł zawyska
A holčo jemu ruku da.

„„Nětk, hercy, k kwasej piskajće,
Hdyž mje tón młodźenc lubuje!““ (1854.)

Bojazne ptačatko.

(Serb. Now. 1855, 100.)

Hłós: Ha sy-li, mój luby, tak šikowany.

Hajńk duješe jasny swój sleborny rózk,
Hač brinčeše hola a zeleny brjózk.

Wón wuńdźe won do lěsa zeleneho,
A ptačatko před nim je wulećało.

„Što bojiš so, ptačatko rjeniše ty?“
Hajńk praji, „što khowaš so do hałozy?

Ha njeklinči rjenje mój sleborny rózk
Přez ćichownu holu a zeleny brjózk?“

„„Zynk slěbornoh' rózka drje lubi so mi,
Maš falšnu pak třělbu tež na khribjeći.

Mje njebłaznja lubozne rěče a hra,
Duž piskaj sej božemje swoje trara!“ “

(18.|2. 1855.)

Dobre wotkazanje.

(Serb. Now. 1855, 310.)

Hłós: Steji ta woda lěto tam.

Swěćeše słónčko na hałzu,
Na hałzu klonowu — dyhu.

Ha z hałzy małe ptačatko
Je rjenje spěwało — dyho.

„Njech w lěće abo w zymje je,
Bóh njewopušći mje — dyhe.

Njech mało abo wjele mam,
Přec' troštnje zaspěwam — dyham.

Wšěch spokojnych Bóh zaradźi
A próstwu wusłyši — dyhi.“

A z klona ptačk je zalećił,
Swój spěw mi wostajił — dyhił.

Ptačk z klona je so prečku dał,
Swój trošt mi wotkazał — dyhał.

(27.|2. 1855.)

Błaznjene holičo.

(Serb. Now. 1855, 229.)

Hlós: Ha běše pak, běše pak młody hajnik.

Na ćěrješe holičo do lěska won,
Ha ptačik ji lećeše přez wuhon:
„Holčo, kukukukuk!
Hdźe ćěriš te pisane kruwki won?“

Na ptačka so holčo je rozhněwało
A skhowa so do lěska zelenoh'.
„Holčo, kukukukuk!“
Tam wołaše ptačik ćim wótřišo.

Duž běžeše holičo z lěska zas' won
A stupi so w polu pod husty klon.
„Holčo, kukukukuk!“
Tam wołaše ptačik tež runje won.

Za ćernik so sydało holčo je,
Do husteho žita so khileše.
„Holčo, kukukukuk!“
Ju přewodźał ptačik tam zaso je.

„„O był wšak mój luby tak swěrny tež mi!““
To holičo praješe kokuli.
„Holčo, kukukukuk!
Twój luby je hišće ći swěrniši.“

Duž wróćeše holičo kruwički dom,
Jej' luby tam jědźeše ze synom;
„Holčo, kukukukuk!“
Wón smějicy wołaše za wozom.

„„Što šibale šibałski błaznił mje sy
A skomudźił dźěło sej na łucy?
Z twojim «kukukukuk»
Naj' lubosća zhonja wšak po cyłej wsy!““

(1855.)

Horda — truhnjena.

(Serb. Now. 1855, 286.)

Hłós: Ha šoł je tam hólčik swój runy pućik.

Hdyž było mi pacholo w Zdźarecach je,
To paseše koniki najswětliše
A lub'waše holičo najrjeniše.

„Budź moja, budź moja, ty najrjeniša,
Přez maćeŕ a nanka će lubuju ja,
Ty moja sy myslička, króna a mzda!“

„„Mi z puća, mi z puća, ty pacholo, dźi,
W hódź njeje tón konjacy służobnik mi,
Mój wěnašk za tebje so njezeleni!““

Tři lětka nětk pacholo służiło je,
Hač ze štyri brunymi zjězdźowaše
A kneflatu drastu so woblekaše.

„Budź moja, budź moja, ty najrjeniša,
Ze štyrjomi jězdźu, nětk pohonč sym ja,
Ty moja sy myslička, króna a mzda!“

„„Mi z puća, mi z puća, ty pacholo, dźi,
W hódź kneflaty pohonč też hišće njej' mi,
Wěnc kubleŕki tebi so njezeleni!““

Šěsć lětkow nětk pacholo służiło je,
W karejće ze štyrjomi zjězdźowaše
A židu a somot so woblekaše.

Ha pacholu napřećo holičo dźe,
Joh' witaše, wěnašk swój přihoť waše,
Knjez hólčik pak z woza won zawyskał je:

„Mi z puća, mi z puća nětk, holičo, dźi,
Hdyž zemjanka njejsy a poruna mi,
Twój wěnašk, ty horda, nětk druhemu wij!“

(1855.)

Holičo a žołma.

Hłós: Hale kóždy króć, kóždy króć, hdyž ja dom dźěch.

Holčo myješe w slěbornej wodźičcy so,
Nuzu swoju je žołmičcy wuskoržiło.

„Njepłač, holičo!“ žołmička pluskotaše,
„Hdyž so hubjenje na swěće tebi tu dźe.

Jako małuška něhdy ja w přěrowčku dźěch,
Porno tebi lět młodych też wjesoła běch.

Hale nětko, hdyž z rěku ja šěroko du,
Wjele prócy a dźěła mi nadali su.

Ducy kolesa wjerćeć a čołmy mam njesć,
Přez kamjenje, korjenje wšelko so plesć.

Ducy pali mje słónco a zlě so mi dźe,
Bórzy zamknje mje zyma a krjuduje mje.

Wodnjo, w nocy tak dyrbju so wuprócować,
Łučki powodźeć, krjepić a čerpać so dać.“

„„Hale žołmička sleborna, hdźeha ty dźeš,
Hdyž kamuški, koruški přešwórkoceš?“ “

„Hale k nanej ja mojemu lubemu du,
K morjej dalokom', šěrokom', hłubokemu.“

Pokoj žołmička wutrobje njeměrnej da,
Trošta nabu ta wutroba wobćežena. (1855.)

Póstoróžk.

Póstoróžk zynčeše pod hórku,
Kaž hołbiki zakurča po lěsu.

Štoha swak póstny tak zapiska?
Wón njewjestu rjeńšu na wozu ma.

Póstoróžk brinčeše přez holu,
Kaž nazdala Hodźijske zwony du.

Štoha swak póstny tak zapiska?
Wón njewjestu wjeze mi před wrota.

Póstorózk klinčeše po drózy,
Kaž trunow a pišćel zynk sleborny.

Štoha swak póstny tak zapiska?
Při cyrkwi wón z njewjestu zastawa.

Póstorózk škrjeboce přez polo:
Dom z njewjestu jědźechu kwasarjo.*

Póstorózk sleborny womjelknje:
To holčo bu domoj a žona je.** (1855.)

---

* 1. recens.: A swatojo spěwaju přezpolo.
** 1. recens.: Ta słónka čěpc njewjestu staješe.

Njeswěrna.

Hłós: Ha jědnaće biješe, k holičcy dźěch.

Wše Wotrowje wětřik mi jabłuko střasł,
Nětk njezměju sluba, nětk njezměju kwas.

Ha jabłučko čerwjene spadowaše,
Ha kuli so ze štoma, žaba wě, hdźe.

Wo jabłučko rjeńše haj mjerzy pak mje,
Zo moje mi holičo njeswěrne je.

Ha njejsym-li, holičo, wjacy ći w hódź,
To pokoj chcu z tobu też ja sej dać bóć*.

Ty měniš, zo zrudoba budźe mje žrać,
Kaž jabłučko w trawičcy zelenej tłać.

Ha jabłukow ličkatych wjele b'dźe rosć
A holičow na swěće druhich je dosć!

Ha njebudu rjeńšu też wuhladać hdźe,
To tola, kiž swěrnišo lubuje mje.

Ha njebudźe nihdźe mi swěrniša kćěć,
To njecham swój žiwy dźeń žaneje měć!

(1855.)

* Vulgarnje za: być.

Přesadźena róža.

(Serb. Now. 1856, 37.)

Hłós: Z wječorka, z wječorka wulka bě ćma.

Zyma je, zyma a hłuboki sněh,
Hdźe je ta róža, kiž w zahrodźe bě?

Hdźe je mi róža, kiž kćěješe tam,
Hdźe mi to holčo, kiž khodźeše k nam?

Łopješko róži je wotpadnyło,
Holčo to ze wsy preč hotuje so.

Na hrajku, na přazu z wječorami
Pućik wjac' swobodna njenastupi.

Swoju tón młodźenc ju pomjenuje,
Zawdał ji pjeršćeń na ručičku je.

Spěwaju swatojo, zawyskaju,
Koniki pyšne też klinkotaju.

[Po boku młodźencej nadobnemu
Za blido kwasne su sadźili ju.]

Holčo ta róža je přesadźena,
W čěpcu so hordźi a mandźelskoh' ma!

(1856.)

Wjesoły dompuć.*

(Serb. Now. 1856, 54.)

Hłós: Ha wosrjedź mi Hornjeho Wujězda.

Ha swěćeše měsačk, so błyšćeše,
Wšitke hwězki pomhachu,
Ha spěwajo wjesoły z Khrósćic dźe
Hólčik jasnu šćežčičku.

„Ha hdźe sy so, pacholo, zapozdźił?“
Stražnik trubi, wołaše;
„Ha połnóc je dawno mi časnik bił,
Honak hižo spěwał je!“

„„Ha nócku sym přečinił, dołho był,
Hdźež mi sama ruta kće;
Do zahrodki sadźał, sym dołho sył
Same róže, lilije.““

* Podobny je spěw ze samsnym napismom na str. 227 tuteho zwjazka.

„Ha kajke to dźěło mi po nocy,
Hdyž mi wjes a město spi?“
„„Na piwje, na rejach běch wjesoły
Z luboznymi holcami!““ (W februaru 1856.)

Nazhonjenja na sebi.*

Ha nihdy ja njejsym tak zradowny bół**,
Hač hdyž sym na kanslach z tej' hory jěć móhł.
Hodralalala, hodrasasasa,
Hač hdyž sym na kanslach z tej' hory jěć móhł.

Ha nihdy ja njejsym hrał zwažnišu hru,
Hač hdyž běch w tych krušwach tam při měsačku,
Hodralalala, hodrasasasa atd.

Ha nihdy wjac' njejsym tak hordźity bół**,
Hač hdyž sym won z kwarty do tercije šoł,
Hodralalala, hodrasasasa atd.

Ha nihdy ja njedychach polóžnišo,
Hač pruhu hdyž přětrach a derje bě šło,
Hodralalala, hodrasasasa atd.

Ha nihdźe so lěpje mi njelubješe,
Hač hdyž sym ja w měsće był na bjesadźe,
Hodralalala, hodrasasasa atd.

* Tutón spěw pósła Zejleŕ młodemu towarstwu „Lubincj“ w Budyšinje z připisom: „Přinošk k Lubinskim zabawam jako dźak za sławu k 1. dnjej małeho rózka 1872.“

** Dialektiscy za: był.

Tak ruče nóc žana mi nimo šła njej',
Hač hdyž sym tam rejwał a zaspěwał sej,
Hodralalala, hodrasasasa atd.

Při kralach a wjerchach njej' nadobnišo,
Hač Serbja při Serbach, hdyž wjesela so,
Hodralalala, hodrasasasa atd.

Ha lubši són ducha mi njewobkhadźa,
Hač hdyž so mi dźije wot serbowanja,
Hodralalala, hodrasasasa atd.

Ha ničo mje skhmurić wjac' njezamóže,
Hač hdyž mi štó hani to serbowanje,
Hodralalala, hodrasasasa atd.

Ha swětlišo wóčcy mi njeswěćeštaj,
Hač hdyž bě mi lubčička prajiła „haj!"
Hodralalala, hodrasasasa atd.

Ha ničo nic bóle mje njeboleše,
Hač hdyž so mi druhi z njej mješkorješe,
Hodralalala, hodrasasasa atd.

Ha hudźba mje žana tak njewožaha,
Hač stražnik, hdyž trubi: Kónc wjesele ma!
Hodralalala, hodrasasasa,
Hač stražnik, hdyž trubi: Kónc wjesele ma!

(1.|2. 1872.)

Čmjeły a Wosy.

Šćipne a žortne basnje.

1843—1872.

Předspomnjenje.

W lětomaj 1860 a 1861 wuda wučeŕ K. Kulman w Delnim Wujezdźe dwě małej zběrcy serbskich šćipnych a žortnych basni pod napismom: „Bórčate, kałate a palate čmjeły, wosy a šeršenje. To je satyriski wothłós ze Serbow. Prěnja a druha wobrada. We Wojerecach.“ Do tuteje zběrki běše wudawaŕ też někotre žortne basnje našeho basnika přijał. Tehodla smy sebi z napisma tamneju knižkow za tutón wotdźěl, w kotrymž su podobne žortne a šćipne wutwory H. Zejlerja zhromadźene, přihódne pomjenowanje „Čmjeły a Wosy“ wubrali. Wjetši dźěl z nich je hižo čišćany a to skoro połojca w lětnikach 1843—1855 Tydźeńskich Nowin. Te pak, kotrež su pozdźišo basnjene, zawostachu z wjetša njećišćane w rukopisu, z dźěla njewuhładkowane, z dźěla hišće njedodźěłane. Někotre z nich su w cyłym wašnju a wurazu jara podobne basnjam wozjewjenym w cyklu „Hans Wučba“, kiž so w druhim zwjazku, str. 215—230 namaka.

Redaktor.

Kukečanske zjednanje.

(Tydź. Now. 1843, 43.)

Zak a Žwak we zwadźe běštaj,
Kukečanskaj susodaj;
Wšudźom sebi z puća dźěštaj —
W korčmje pak so trjechištaj.

Štó jej' tam nětk zjednać budźe,
Tajkej' lawow zatrašnej'?
Z hrózbnym hněwom na so wšudźe
Přeco so tak wótřeštej.

Štó je, kiž so zechce zmužić
A tym pukam wobarać?
Jeju hněw so dyrbi stužić,
Chcetaj so ždyn roztorhać!

Kajki dźiw so w korčmje stawa
Kaž přez činki kuzłařske?
Kajku radu korčmař dawa,
Zo Zak Žwaka njepóžrje?

Korčmař swěru porjedźeše
Zakej, Žwakej po rjadu,
Hač so žadyn njeznaješe,
Jazyki so sprostnychu!

Korčmař smějo naliwaše
Hišće wjacy palenca,
Hač Zak runja Žwakej spaše —
A so wali ze stoła.

W dwanaćich so z korčmy wleče
Zak a brodźi před khěžu
Tam, hdźež słona woda ćeče
Na tu mjehku kopičku.

Tam so žwamlo, smorčo kiny
Zak, zo hórka mlešćeše;
Žwak też k njemu so tam winy
K jeho noham smorčeše.

Wjetši dźiw so tudy poda,
Wjetši hač při palencu,
Tuto łožo, wóń a woda
Dojedna jej' překoru.

Zak so rano zaroćeše:
„Druhdźe njebych zjednał so!“
Žwak so Zakej zalubješe:
„„Ja pak njebych hinašo!““

Dokelž na smjećach tam spałoj
Běštaj nócku towaršnu,
Staj so zaso wujednałoj —
Mnohim šelmam k runjeću!

Šelmow zwadu, błaznow płački,
Sy-li mudry, njestužej —
Hdyž so žeru tajke ptački,
Twojej woči hladaj sej!

Khwilku sudźa so a rudźa,
Na pomoc jim njetraš* hić,
Prěnje lěpše smjeće budźa
K jednoće jich zhromadźić! (1843.)

* To je skrótšene: njetrjebaš.

Palenc — walenc.

(Tydź. Now. 1843, 108.)

O ty mokra mokrota,
Woda z wodu naměšana,
Židka žołma wot dešća,
W rěcy, hrjebjach připłuwana —
By ty jenož palenc była,
Kajku khwalbu by ty měła!

Na kromach by leželi
Jan a Jurij, Gottlieb, Fryca,
Handrij, Michał, Sebastij,
Někotra też druha měca —

Wšitcy měli wulke zbožo
A při rěcy mjehke łožo!

Wjetša njeby před dešćom
Nuznota nic wo žni była —
Muž by čerpał z kłobukom,
Hdy by žona kany měła;
Sudobja by mało było,
Telko by so nanosyło!

Haj, to krasna kermuša
Dyrbjała nam lačnym rěkać,
Starosć, nuza, zrudoba
Z Kukec dyrbjała wša sćěkać;
Prěki, po dlu rozmjetane
Ležało by wšitko pjane!

O ty skoće skoćacy,
Kotrom'ž njesłodźi tón palenc,
Ty by sam był hubjeny,
Dokelž njewala će walenc,
Wot nas pičkow zahańbjeny
By ty mórčał zawutleny!

O ty strózbosć zwěrjećna,
Ničo nimamy my z tobu —
Ty sy hłuposć skoćaca,
Wobroć so, čiń z nami sobu!
Njech je tebi rune wšitko:
Človjek, skoćo — kortko, blidko!

(1843.)

Swěta přećelstwo.

(Tydź. Now. 1843, 116.)

Słódke směwki, hładke słowa
Swět ći rady wopruje,
W tajkim pozłotku rad khowa
Lakomstwo a luďanje.

Hdyž sy strowy, sylny, młody,
Zwólny abo darniwy,
Jě swět smějo twoje płody
A sy luby, widźany.

Kaž so ryby z wačku wudźa,
Z přećelstwom tak łoja će,
Z lesnym liščenjom će kludźa,
Hdźež jich prosyć hańba je.

Z přećelnosću wukhwalenje
Někotry sej dobyć chce,
Wulki — hnadne poniženje
Chce měć we njej póznate.

Přećelnje će k sebi proša,
Twoju mysl wuslědźa,
Na rukomaj tebje noša,
Druhi čas će zjebaja.

Tunje słowa, počesćenja
Za mzdu tež ći poskića,

Za to zwólne posłuženja
Wot tebje sej žadaja.

Tajke wašnja, posměwanja
Njechałe će zwěstosćić,
Zo će česća bjez ludanja
A ći chcedźa posłužić.

Ně, swět jeno sebi służi,
Z přećelstwom wón wikuje;
Wjaznješ w błóće, tčiš-li w łuži,
Hłubje wón rad tepta će.

Prócu, pomoc jeno žadaj,
Proš wo pjenjez potřěbny,
Štó je přećel, nětko hladaj,
Hlaj, ty wopušćeny sy!

Liwki z ramjenjemi huza
Nětk twój přećel prědniši;
Z durjemi hdyž nutř dźe nuza,
Z woknom won wón wuskoči.

Štóž njej' w swětnym wašnju cuzy,
Tón ći dawa za wučbu:
Dźesać přećelow we nuzy
Ječne zorno ćežcy su!

(W haprylu 1843.)

Přećiwnikam postupa.

(Tydź. Now. 1843, 120.)

Haćiš rěku wodnjo a tež w nocy,
Zdźeržeć njemóža ju žane mocy,
Bórzy brjohi přemóže,
Bórzy swój puć poběhnje.

Dlěje rěku dźeržiš zahaćenu,
Z wjetšej mocu potom rozzłobjenu
Widźiš, kak wšo spowala,
Rozdrje kraj a spowodźa.

To čas-haćerjo njech błazni wuknu,
Kak jich haćenja so bórzy puknu,
Kotřiž mocy duchownej
Mjezu stajić mysla sej.

Złoby ćěmnikow a zahrimanja,
Třělby, raćiny a zapjeranja
Stajić, wróćić njemóža,
Štož so ćišći do prědka.

Čas a duch sej njeda ženje haćić,
Jeju słowo, kaznja dyrbi płaćić!
Swětło, prawda, swobodnosć
Dobywajo budźa rosć.

Próca ćěmnikow a požadanje
Njej' też njesła nihdy žohnowanje —
Kołmaz kołmaz wostanje,
Balzam nihdy njebudźe! (1843.)

Kukečanska kermuša.*

(Tydź. Now. 1843, 169.)

Šoł je hólčik wjesoły,
Dokelž běše prošeny,
Do Kukec na kermuš
Khwatajo huš, huš, huš.

W brjuše jemu korčeše,
Prózdny žołdk so hóršeše;
Kukecy wonjachu:
Sleny jom' běžachu.

Šoł je wón tam k Šołće nutř,
W kněži da jom' koza buc;
Wopuš tam přitłusny
Kóčcy wón njejabcy.

Šołta wita hólčika:
„Witaj, wujo z Wunsporka!"
Ławku jom' wotsćeže,
Za blido nuzuje.

* Prěni a wjele krótši naćisk tuteje basnje je nastał wokoło lěta 1830 a namaka so w rukopisnej Serbskej Nowinje Lipsčanskeho Sorabika. Też hłós k spěwej je wot basnika wumysleny (hl. na kóncu).

Šołćina tam přinjese,
Dokelž wuja česćić chce,
Piwa a palenca
Z pincy a z kamora.

Kobjel połnu palenca,
Skoro bě jón rozlała,
Piwa pak w dźěrkawcu
Měru haj kopatu.

Šołta „připić!“ zawoła,
Połne hólčkej porjedźa
Do sačka noweho
Husteho, konopnoh'.

Łžicy, nože, widlički
Horkach z hrjady při wjeŕši
Šołta nětk wućahny
Na wobjed kermušny.

Hólčik hłódny snowa so
Na posćěni za blido,
Ze swětłom wot słónčka
Kryje je Šołćina.

Šołta ji kryć pomhaše,
Fałdy přeco runaše.
Čisty rub Šołćina
Tajkile přesćera.

Šołćina jěsć nošeše,
Běłe blido rjapaše:
Poliwku z kałdonow
Kormjenych motedłow.

Z prěnjej jědźu Šołćina
Wonjatej so widźeć da:
Stare to basnički
Z tkhowymi mozhami.

Druhe jědło přinjese
Šołćina a wukinje:
Nóžki wot slubjenjow
Z jušku wot mjerzanjow.

Třeće jědło kuri so,
Horce přińdźe na blido:
Ćelace lubosća
Z prěnjeho tydźenja.

Štwórte jědło přinjese
Šołćina a khwaleše:
Nowinki z měsaca
Drjebjene do kura.

Pjate jědło přinjese
Šołćina a kraješe:
Złoćanu nadźiju
Z cokorom posatu.

Šeste jědło přinjese
Šołta sam a měnješe:
To su te roboty,
Něhduše poprjancy.

Sedme jědło swarješe
Šołta sam za njesłódne:
Dawki a zapiski
Z drohimi słowami.

Wosme jědło dočinja
Přiwěrna mu stara ćma;
Wulki měch k noweji
Leži tam na ławi.

Hólčik jědźe khwaleše,
Khmutaše a hłodaše;
Hłódny za tykancom
Swěćeše ze žadom.

Šołta tykanc přiwleče,
Hač so wšitkón poćeše:
Wulki kaž w kadźi dno
Do koła wokoło;

Tołsty, kaž najwjetša łža,
Poliwanje kurjawa,
Druhe bě sćěń a khłódk,
Wječorne zerja spódk.

K tykancej bě Šołćina
Też kofeja wariła,
Padźe z tym hornycom —
Juška bu pod blidom!

Prózdny brjuch a ćichi duch,
Ćichi duch a prózdny brjuch,
Přez to mi ničo njej';
Kukecow runja njej'! (1843.)

Komu a k čomu?

Komu?

Chceš-li so, luby, prawje wobhladać,
To njewěř zadkam koni;
Też njewěř, jeli zo chceš z měrom spać,
Wot prědka žanej žoni.
Tych pak, kiž khodźa w kutach prědować,
So pas po kóždej stroni!

K čomu?

Profeta skradźny, kiž ma pućować,
A k swojej wěrje honi:
Snop cuzy khodźi jenož woklepać —
Hdźež njeborli, tam roni.
Duž khodź tam ke mši, njechaš-li so kać,
Tam, hdźež so ke mši zwoni! (1843.)

Što je so něhdy z wěrnosću stało.

(Tydź. Now. 1844, 43.)

Baje, baje bachu —
Wěrnosć něhdy jachu,
Dokelž wěrje knoćacej
Nihdy přećelnica njej'.

Juju! halekachu —
Wěrnosć k rězu hnachu;
Wona nože wobwjertny,
Zrězachu so rěznicy.

Kyry myry dźachu —
Wěrnosć zespinachu;
Wěrnosć puta roztorže,
Swobodna tam steješe.

Žatko, njebožatko!
Wěrnosć kukuhlądko
Zhubić dyrbi woboje;
Cyła pak, hlaj, swětło je.

Mordjo, mordjo heja —
Wěrnosć zabić dźeja;
Aj, ty próca słomjana,
Wěrnosć ta je njesmjertna.

Tujku złotu wzachu,
Wěrnosć kolebachu:
Tuje, tuje nejkana —
Wěrnosć pak jim njedrěma.

Nó, bowskobanecy,
Do błóta z njej přecy!
Slepak też ju čornješe:
Přez nóc pak — zas' čista je.

Hura, hola, aja!
Wěrnosć ćěrja z kraja —
Ale słónčko žiwjenja
W kraju wjacy njeskhadźa.

Blady, blady bachu,
Wěrnosć njemějachu;
Łža a błud so symjeni,
Hubjenstwo so rozšěri.

Što bu? što so poda?
Škoda, dźachu, škoda!
Płačo konje přahaja,
Wěrnosć wróćić do kraja. (1844.)

Młodym holcam.

(Tydź. Now. 1844, 122.)

Štož je dušna holička,
Wěsće njecha wopiłca,
Byrnje był też bohatši:
Na posledk wšo přečini.

Zaže abo pozdźišo
Načini wón hubjenstwo,
Rjanosć, rozym přepije,
Dom a lubosć zabudźe.

Pjana plawca, lidora,
To je stajna haniba,
Hněwanje a rudźenje
Kóždy dźeń hač do smjerće.

Hdyž na čestne wěcy chce,
Sobu brać joh' njemóže,
Tam wón pjany skazy wšo,
Čini hroznje, wadźi so.

Štož je dušna holička,
Njecha tajkoh' blancaka,
Tón žno smjerdźi nazdala,
Kak dha hakle wot blizka!

A też dušna holička
Z pičkom žanym njerejwa,
Tón je jara padawy,
Žwamlaty a kopaty.

Mudre holčo njeréči
Z pachołom, kiž tutoli,
Jenož holca šlundrija
Zańć ma tajkoh' pachoła.

Na pička so wošćérja
Holca, njemdra na muža,
Z nim so błazna přećeli
K swojej wulkej njećesći.

Holcy, chceće rozym měć,
Dyrbi waše zboże kćěć,
To so hólca zdalujće,
Kiž tak palenc lubuje.

Khribjet jom' za wobličo
Pokazujće zacpijo;
Tak so pěknje zahubja
Přez was knjejstwo palenca.

O wy rjeńše holiča,
To was prošu božedla:
Pomhajće swět poläpšić,
Bóh sam chce wam zapłaćić! (1844.)

Njeptačl kwas.

(Tydź. Now. 1844, 138.)

Hlajće, nowa wěc so stała,
Słyšće! chcyli zrozymić:
Lěnjosć je sej muža wzała,
Chcyše też so woženić;
Přiwěrk je tón nawoženja,
Teho je sej zhladała,

To njej' muž wot rozmyslenja,
Za tajkim je žadała.

Na slubje je kopoł pobył,
Kwas joh' chcedźa wotćišćeć,
Wón je na wšěch druhich dobył,
Kiž joh' chcychu podćišćeć.
Mazuch kuchař, rěznik budźe,
Dušnje jemu přisteji,
Bjeru joh' hdźežkuli druhdźe,
Wjele wonoh' nječini.

Dale dyrbi na tym kwasu
Stary zažwanc tóčka być,
Hubu ma kaž lawsku hasu,
Přewoła też kóždoh' rěč.
Starosć budźe kucheń twarić,
Njeroda je myjeŕka,
Khudoba tam budźe warić,
Kuchařka kaž wojeŕka.

Šlundrija, ta žónska młoda,
Ta je słónka njewjesće,
Nawoženi póńdźe škoda,
Kaž ma być po přećelstwje;
Wšě jej' dźowki budźa družčić:
Nuza, sylza, kajawka,
Pokruta kwas dyrbi spušćić,
Wo nju so tam zabija.

Slěpc a wšiwc taj swataj běštaj,
Najbohatšej mjez wšěmi,
Tehodla też wonaj chcyštaj
Widźeć dać so před wšěmi.
Twarožk wjele do so dźerži,
Přinjese tym družkam pić,
Wokoł' njeho rady smjerdźi,
Njechachu z nim rejwać hić.

Štyrjo hercy też tam běchu,
Hubjenstwo bě na husle;
Hdyž pak woni piskać chcychu,
Puknyštej so trunje dwě.*
Požčonka pak bě na dudki,
Dań ta přińdźe z pišćelu,
Prózdny hornyk bě samlutki
Z boka při tym wjeselu.

Cyły toleŕ bě so wopił,
Też ta młoda wóslica,
Wón bě wšitkón palenc dopił,
Swarješe joh' móšnička.
Piwo poča k dobrom' radźić,
Dokeliž bě słyšało,
Zo b'dźa do wody je sadźić,
Duž běše so spłóšało.

* Dokelž maju serbske husle jeno tři truny, su potom, kaž so wě, na poslednjej piskali. Basnik.

Při tym nasta wulka zwada,
Khorosć klesny strowotu,
Tu je trěbna dobra rada —
Běrna hraba za butru.
Hłód tón poča wšěch won wabić,
To je wěsće sylny muž,
Chcyše měr a lubosć zabić,
Wućeže sej na njej' nóž.

Najsurowšo khodojt ćěmny
Njewěry dla zakhadźa;
Spiritus tam sedźo zdrěmny
Hižo też swój dźěl preč ma.
Rozymej tam tesak wzachu,
Zo wón nikoh' njezruba,
A so jeho warnowachu,
Žadyn blizko njestupa.

Slepota so poča hóršić,
Što ju ćišća storkajo,
Knot a błud ji radźi skoržić,
Kadołb woła: njeboj so!
Tučna ćma tam sudnik běše,
Jejne kumšty kóždy wě,
Wopačnemu pomhać chcyše,
Šelma! hdźe maš swědomje?

Prošeństwo 'šće zbytne běše
Z kijom, z měchom nazdala,

To tym pukam na bok dźěše,
Dokeliž so naboja,
Zo móhło při tutej zwadźi
Měch a kij snadź přisadźić,
Korb tam po jstwje skačo radźi:
„Chcemy k khlěbej rejwać hić!“

Ja pak dźeržu cyle za to,
Zo tych hóršich hosći bych,
Nichtó njeby swarił na to,
Do kužoła zmjetał wšěch.
Nawoženju chcył ja dajić,
Njewjestu ja zacpěju —
Chceš pak mi kórc pjenjez stajić,
Tón sej radšo wuzwolu! (1844.)

Njezbože při lubosćach.

(Tydź. Now. 1845, 167.)

K narodnemu hłosej (hl. Tow. Spěwnik, str. 67).

Přišła mi holčka,
Ta běše wosebna —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Ta wutrobu mi wza.

To bě ta prěnja,
Kotrejž sym božmje dał —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Bě šlipa nosata.

Přišła mi holčka,
Ta běše bohata —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Ta wutrobu mi wza.

To bě ta druha,
Kotrejž sym božmje dał —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Bě hłupa klibora.

Přišła mi holčka,
Kaž róža lubozna —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Ta wutrobu mi wza.

To bě ta třeća,
Kotrejž sym božmje dał —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Bě sebi najlěpša.

Přišła mi holčka,
Bě spěšna, rěčniwa —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Ta wutrobu mi wza.

To bě ta štwórta,
Kotrejž sym božmje dał —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Bě sroka, mutlička.

Přišła mi holčka,
Wot wšitkich khwalena —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Ta wutrobu mi wza.

To bě ta pjata,
Kotrejž sym božmje dał —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Bě khora tujawka.

Přišła mi holčka,
Króna bjez poroka —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Ta wutrobu mi wza.

To bě ta šesta,
Kotrejž sym božmje dał —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Ta hišće wuběra.

Ja nětk sej dyrbju
Dać jenu molować —
Haj zyndom zyndom zynduška,
Pak z Lipska zapisać!

(W oktobru 1845.)

Železnica.

(Tydź. Now. 1845, 198.)

Hłós: Kukecy je nowa wjes.

Kukała je kokula
Mudre słowo do swěta,
Hm hm hm, ha ha ha,
Mudre słowo do swěta.

Słyš a posł'chaj, Łužica,
Kajki hrěch so podawa,
Hm hm hm atd.

Našu serbsku Łužicu
Stwori Bóh Knjez njerunu,
Hm hm hm atd.

Wot Draždźan do Lubija
Nětko ju pak runaja,
Hm hm hm atd.

Srjedźa Sćiwjec, Ratarjec
Chcedźa železnicu pjec,
Hm hm hm atd.

Ludźo, wy sće ćelata,
Abo maće dundyra,
Hm hm hm atd.

Štož Bóh stwori, dobre je,
Wy chceće měć hinaše,
Hm hm hm atd.

Stworił je was k khodźenju,
Wy maće lóšt k lětanju,
Hm hm hm atd.

Kajke su to njeskutki
Na tej zemi hrěšneji!
Hm hm hm atd.

Jězdźić z wozom parowym,
To mi njeje po dobrym,
Hm hm hm atd.

Kotřiž dušu lubuja,
So z tym zmijom njewoža,
Hm hm hm atd.

Moje słowo wěšćeŕske,
Lubi ludźo, wopomńće!
Hm hm hm atd.

Wěsće jědźe swět tón zły
Hišće djasej do khlamy!
Hm hm hm atd. (1845.)

Stare kumšty w najnowišim času.

(Tydź. Now. 1846, 95.)

Kěž štó pjenjezy zo hraju,
Njech sej dźe do Kembjerka*,
Tam tych mudrych ludźi maju,
Kiž je nam'kać zamóža;
Tawzyntkumštarjej tam dwaj
Šacy zběhać móžetaj.

W Hrubońcach pod horami
Přińdźeštaj ryć studničku,
Ale dźiwy! pod dornami
Wučuštaj wěc krasnišu;
Ze swěrnosću zjewištaj,
Što we zemi widźitaj.

Dźeštaj: „Wowcka, wujo luby,
Šac ma twoja zahrodka,
Ale ducha trašne zuby
W spódku jón tam stražuja;
Wjele wěcy trjeba je,
Zo so twój šac wukopje.

To bě ćeće z wujom prawa
Pomazana pomazka,
Kuzłarjomaj pojěsć dawa
A wšo móžne přinoša;

* Kembjerk je skepsane z němskeho „Kahlenberg", štož je mjeno němskeje wsy blizko Šěrachowa.

Jeju přihot trašny bě,
Kaž so samo wot so wě.

Z rjećaznikom sedźi žona
W heli połna bojosćow,
Susod w knihach čita, stona,
Prosy za tych ryjerjow;
Wšitko dyrbi z měrom być,
Hdyž so chcedźa šacy ryć.

A hdyž ryja, kajka hnada!
Smě wuj stejeć nazdala;
Třepotajo posł'cha, hlada,
Hač tón skutk so dokonja;
Smjetank pjenjez doryja,
Ducha jachu do měcha.

Šac, tón šac bu namakany,
Pjenjezy wuj w měše mě —
A jón twjerdźe zawjazany
Njese zamknyć do křinje;
Z wopječicu dyrbi hić,
Za dwaj dnjej nic wočinić.

Za wšu prócu požadataj
Wonaj šaca třećinu,
Dwanaće pak potrjebataj
Tolerí do prědka za mzdu;
Wujk je jimaj rady da,
Dokelž połny hornyk ma.

Njesetaj nětk ducha khować
Do Budestec na keŕchow,
Tam chcetaj joh' zažohnować,
Kaž je wašnje kuzłarjow.
„Wujo, wostań do zady,
Zo će zły duch njeskazy!“

Kembjerčanaj wotsal dźetaj
Swoju dróhu přeco dom.
Dokelž wróćo njepřińdźetaj,
Wróći so wuj z wjeselom
A tu křinju wočinja,
Smjetank — črjopow namaka.

Zjebany do Šěrachowa
Mudroh' muža prašeć dźe,
Jebakow dla w sylzach płuwa;
Jeneho tam podeńdźe:
„O ty slěpco zabity,
Daj mi moje pjenjezy!“

Te pak běchu rozmjetane;
Duž dźe wuj na tachantstwo,
Skorži tam na zaklepane
Kembjerčanow jebanstwo.
Na jebakow prawo da,
Nětk tam radu składuja.

Stary přiwěrk chce nam zaso
Wbohich ludźi wobłaznić;

O ty nowy lěpši časo,
Njedaj so wot slepoh' bić;
Přiwěrk z wopječicu dźe,
Škody, hańby nabudźe! (1846.)

Hans.

(Tydź. Now. 1846, 172.)

Hans — nam'ka dołhu nić,
Duž chce do krawcow hić;
Hanso mój,
Přeco pój,
Koza ma łój!

Hans — smołu wuhlada,
Duž chce być za šewca;
Hanso mój atd.

Hans — widźi kołbasow,
Duž chce do rěznikow;
Hanso mój atd.

Hans — zetka holičku,
Duž chce k njej na žeńtwu;
Hanso mój atd.

Hans — pojě solotej,
Němc praji: grünen Klee;
Hanso mój atd.

Hans — padźe do hliny,
Duž wulki lěpjeŕ by;
Hanso mój atd. (1846.)

Měšćanscy nowi hospodarjo na wsach.

(Tydź. Now. 1847, 74.)

Hans Bjedrich, nowy hosćencaŕ,
Bě z města na kraj ćahnył.
„To njeje muž“, sam praji łhaŕ,
„Kiž na hłowu je panył;
Tón wě a znaje ličbować,
Što dyrbi njesć, što dyrbi dać
Tón nowy hosćenc z polom.“

Ja klukam hosći — mysleše,
A žona kruwy deji;
Haj, na wsach wšitko lěpje dźe,
Je tuńša kopa jeji.
Mi hišće złoto, sleborо
Na hnoju rosć a radźić so
Tu we Wonecach dyrbi.

A kruwy štyri pisane
Hródź hnydom jemu pyša;
Jich klinkot, ruće znajome
Žno burja wjesni słyša.
Wón, wona, dźěći wuměrja,
Što tute kruwy nadeja —
A jědźa w mlócy całty.

Nětk žona zběra smjetanu,
Muž tołsće butru maže;
„Nětk najězće so wot skotu!“
Mać hłódnym dźěćom kaže,
„Što chcemy tradać, lutować,
Bur ma, to móžeš nětko znać;
Je jeno skupy šelma!“

Też z nosowym tam rubješkom
Do trawy žona khwata,
A połne trawy přinjesć dom
Je chce ta mudra Khata;
Też dźěći w kapsach přinjesu
A w pyšnym ručnym korbiku,
Štož zelenej' bě barby.

„Tym kruwom načinjene je!“
Pak žona bórzy swari —
„To sobu z teho widźiće,
Zo dźowka spi na kari;
To njeje mi nic po dobrym,
Ja njewěrju tym žonam złym,
Naš skót też stajnje ruje.“

Hans Bjedrich sobu swarješe
A mudre žony praša,
Hdyž butry přeco mjenje je
A mloko módra kaša;
So posylnja pak z nadźiju,
Zo, hdyž b'dźe skót po ćeleću,
Zas' dóńčki połne budźa.

A zawěsće a woprawdźe,
Štóž jeno sćerpnje čaka,
Tón w swojim času wjesele,
Kaž zajac w kale, skaka.
Lět tři bě lědma wotešło
A w hródźi bječi ćelatko
Wot najrjeńšeje štrymy.

O kajke tołste wjesele
Nětk w cyłym domje knježi!
To běše běh a hladanje,
Kak ćelko skače, leži.
Wot ranja hač do wječora
Bě jeno rěč wot ćelatka —
A kajka budźe kruwa.

A dla tuteho přibytka
Na skoće a na zbožu
Bu wuradźena hosćina,
Hdyž hižo běchu w łožu,
A bližši dźeń dla ćeleća
Bu dźeržana ta kermuša,
Kiž swojoh' runja pyta.

To kralowska bě kermuša,
Wšo darmo jě a pije;
Na ćelko wot toh' ćeleća
Hans połne škleńcy lije —
A w cyłym wulkim wjeselu
Też ćelo do jstwy přiwjedu
We rjanych wěncach pyšne.

A dokelž zamysł k swjedźenju
Bě młode ćelko dało,
Wón wino dawa ćeleću;
To wšěm so zdobne zdało;
Wot wina haj najlěpšeho,
Zo by so zawjeseliło,
Jom' štyri bleše dadźa.

A lijachu a pjelnjachu
Do šije wino słódke.
To młodźo khětro pozdychnu
A čini dychi krótke;
Duž do hródźe je njeseja
A na powrjestło zwjazaja
Za korto pola štrymy.

Kak dale so wěc cowała,
Nic njetřam* prajić, pisać.
Hródź skotu za psyki je šła,
Jich kože widźiš wisać;**
O jerom je, o jejdyrko!
Jim běše zeslakało wšo —
Jich cyłe wěste zbože. (1847.)

* Vulgarnje za: njetrjebam.

** Tak ma so skónčenje tuteje basnje w Čmjełach a Wosach, druha wobrada (1861), str. 26; w Tydź. Nowinach pak so tak skónči:

Duž widźiš ćelčku wisać;
O jerom je, o jejdyrko!
To ćelatko bě slaknyło
A z nim to wěste zbože.

Wochoženjo na Radwořskej kermuši.*

(Tydź. Now. 1848, 259.)

Křělnjenjo a Wochoženjo,
Ze Sprewjow też jědźeja;
Wjeselće so, Radwořčenjo,
To je wšitko waše dla;
Delany so hibaju,
Hdyž ma Radwoř kermušu!

Dobytk swój wam skići hola,
Dyrbiće jón pokupić,
Wy wšak njerodźiće tola
Z lampku někak miškorić;
Kadołby a pjecaki
Maće hišće we česći.

Wulke swětło w česći maće,
To je jara k khwalenju,
A štož dale potrjebaće,
To tam budźe njedźelu;
Štož wam jutře nastawa,
Miłoražan powjeda.

W Miłorazu za khójnami
Konik bur so słyšeć da:

---

* Tuta baseń ma w Tydźeńskich Nowinach napismo: „Haj, woni jědu na tu Radwořsku kermušu“, a w Čmjełach a Wosach, druha wobrada (1861), str. 15: „Bur Konik z Miłoraza hotuje so na kermuš do Radworja w lěće 1848.“ Po prawym je tale baseń wotmołwjenje na trochu šćipny spěw Pětra Młynka, wozjewjeny w Tydź. Now. str. 258, w kotrymž za Radwořčanow po tehdušim wašnju na jich kermušu přeprošuje.

„Mjez wšitkimi kermušami
Je najrjeńša Radwořska,
Deski, łučwo, kołmazu
Tam najlěpje wotbudu.

Hodźij a też Malešecy
Šwarne wiki dawaju,
Ale w Radworju pak přecy
Wjele wjacy woženju;
Njeměrne drje časy su,
Ja pak božmje pojědu.

Radworja njej' w swěće runja,
Kamjenej też błyšći so,
W Łupoj, Bronju twora tunja
Nam'ka kupca zwólneho;
W Lutobiču, Měrkowi
Dopředam te repuchi.

Dundyr njechał! khwataj, Motso,
Lěnje stawy naćahuj!
Štož njej' łučwo same wot so,
Do přěrowa zatykuj,
Zo tam barby naćehnje —
Barbu měć — čas přikaže.

Štoha z bokom na mnje hladaš,
Njezhonjeny kopole?
Kupiš mjaso — přidawk žadaš!
Što ći rěznik přićisnje?

To też wjele hódne njej' —
Za wuši to zapiš sej.

Tykanc, hdyž so łučwo předa,
Za přidawk sej wučiniš;
Běłeho rad nichtó njeda;
Kak tu wěc dha wuważiš?
Za tu skibku srěnjeho
Mokry ćemjer přida so.

Předaš komu desku žanu,
Klumpach łučwa sobu dźe;
Maš-li sobu próšćel rjanu,
Ta so ćisnyć njemóže —
Njechaš-li pak přidawać,
To ći praja: skupy drač!

Wšitko chce być přemyslene,
Wjezeš-li što na wiki;
Twoje mysle rozprózene,
Motso, w hromadu duž wzmi;
Z čerwjenej tej kołmazu
Přihotuj też pičałku.

Potom tu kusk mjeńšu měrku
Musyš mi też na wóz dać;
Tołstu w drjewje, z wuzkej dźěrku,
Tu sej dyrbju sobu wzać,
Zo so škoda přidawka
Někak zaso naruna.

Dźiwny je tón swět wšak jara,
Z mocu chce być slepjeny;
Wjele dostać wón so stara,
Na poł darmo wzał wšo by;
Za tři kroški dřěje so
Kaž wo konja stareho.

Ja sym chcył žno dawno prajić
Tym, kiž měrku hanjachu,
Zo chcu hłowu na to stajić,
Zo dosć budźe kóždemu,
Dyrbjał-li ju wolizać,
Zabywši ju wusrěbać.

Wórta! njewěš, hdźe mam kapu
A tu staru pjechawu?
Daj mi šantko abo lapu,
Zo sej tykanc zawalu;
Přińdu dom, to wěste je,
Zo mi za nim slipaće.

Božmje žona, božmje dźěći!
Nětko dha jěć horje chcu.
Kermuše na tutym swěći
Wunam'kanje krasne su;
Wosebje ta Radwořska
Holanam je witana!“ (25.|10. 1848.)

Kukečanski kwas.

(Tydź. Now. 1849, 289.)

Kak rjenje běše tam, hdźež njejsmy nihdy byli,*
Fidlom, fidlom, fidlom!
W Kukecach na kwasu, w Kukecach na kwasu.
My smy so pěši na konju tam přiwjezć chcyli,
Fidlom, fidlom, fidlom!
Po prěnim dešćiku, po prěnim dešćiku.
Kak horco ducy njeběše, o haj, to zhonichmy;
Duž chcemy zaso dom, how hej, how hej, wot hosćiny.

Kak rjane bě, štož njejsmy nihdy wohladali,
Fidlom, fidlom, fidlom!
W Kukecach na kwasu, w Kukecach na kwasu.
Tam nawoženju njejsmy nihdźe zasłapali,
Fidlom, fidlom, fidlom!
A žanu njewjestu, a žanu njewjestu.
We horcej jušcy mjasowej bě wšo so tepiło,
Kaž muchi pluwachu, aw jaw, aw jaw, ći kwasarjo.

Haj, kralowske tam wužili smy wjesołosće,
Fidlom, fidlom, fidlom!
Sto łohći wysoke, sto łohći wysoke.
My njezabudźemy je nihdy do wěčnosće,
Fidlom, fidlom, fidlom!
Nam so tam lubješe, nam so tam lubješe.
Ze suchim krkom spěwamy — juchhej, to škoda je,
Zo wěčnje njetraje, bowskows, bowskows, to wjesele!

(1849.)

* K němskemu hłosej: Heil sei dem Tag, an welchem du erschienen.

Kruwarjowa skórźba.*

(Tydź. Now. 1849, 296.)

Haj, haj! kruwař ma so hněwać,
Pak na skót, pak na ludźi,
Zrudny kěrluš móhł wón spěwać
Z husarjom pod wjeŕbami:
„Swjatk a pjatk we kwakuli
Słuša k naju kermuši.“

[Je štó w domje něšto misnył,
Na njeju hněw wutřase.
Štó njej' winu na njej' ćisnył,
Je-li hdźe što skućene?
Kruwarja a husarja
Haj wšak wšitcy podćišća.]

Swjatk a pjatk njej' woteńdźenje,
Ach, tak je też pola nas;

---

* Tajke napismo ma ta basen w Čmjełach a Wosach II., str. 26, wjele dlějše pak w Tydźeńskich Nowinach: „Łazowskich kruwarjow a husarjow wobžarowanja, zo jich towaršojo w Sakskej njesmědźachu na domkhowanku dele přińć.“ Basen poćahuje so na krótšu w samsnym lětniku Tydźeńskich Nowin na str. 287 woćišćanu: „Staketa na Łazowskich přeprošerjow“ a poslednišа zaso na krótke přeprošenje w Tydź. Now. str. 280, kiž je traš też wot Zejlerja a ma so tak:

Njedźelu tu dźesatu
Po Swjatej Trojicy
Swjeći Łaz domkhowanku
A pječe tykancy;
Štóž ma tam žane znajomstwo,
Tón nam'kaj so tam za blido!

Přińdźe žane přeprošenje
Na kermušu abo kwas,
To sej kóždy hubu drje:
„Hólče! to nětk njepóńdźe!“

Kruwař, husař z cyła w swěći
Ma też wjele winy njesć;
Wot najwjetšoh' hač do dźěći
Wužiwataj słabu česć;
Cyły dom jej' pohanja:
To je jeju kermuša!

Bohot pohonč je tón prěni,
Wotročk porno njemu dźe,
Srěńk a třećak też njej' lěni,
Kóždy něšto čwiluje;
Dźowka, srěńca, hospoza
Dźěła hakle nadawa.

Telko knježich, kaž so znaje,
To njej' kaž by kozy hnał,
A hdyž mróčel dešćik saje,
Zaso dom so pórkotał,
Telko knježich wyše so:
To je ćežke poddanstwo!*

Ale, bratřa, to b'dźe hina**,
Spokojće so přichoda.

---

* Rukopis: To njej' žane powrjestło!

** Vulgarnje za: hinak.

Přińdźe-li sněh na Měrćina:
Naša pšeńca zakćěwa;
Potom — dyrbjeli tež lězć,
Přińdźće k nam tón tykanc jěsć! (1849.)

Bosćijowa lubka.

(Tydź. Now. 1850, 122.)

Posłuchajće, posłuchajće:
Něšto nowe wěšću wam!
Njedychajće, njepikajće:
Štož mam w kapsy, wusypam.

Moja luba Wóršla nosy
Jara rjenje zažwane
Nječesane ryzy włosy
Prěki, po dlu zmjetane!

W woku so ji woheń pali,
Kaž by pěc so pyriła:
Wšitko hori, wšo so smali,
Kaž by wjes so smudźiła.

Jeje wukormjenej licy,
Muchoriznam podobnej,
Widźu wodnjo, widźu spicy,
Tajkej całće nadobnej!

Žołte steja z wulkej' huby
Štyri dołhe hrymzaki:
Mělo wójsko tajke zuby,
Njetrjebało tesaki!

Jeje hałozojtej rucy
A te porsty nohćate
Słuža za hrabje na łucy,
Pjeru polo hruzlate!

Tři šklě jahłow wobjeduje:
Takle mało lubka jě;
Pokruty tři přikusuje:
Hač njetrada, štó to wě?!

Moja Wóršla nejko pije:
Wutroba so směje mi!
Piwo rada do so lije:
Wěčnje pólka w kapsy tči!

Moja Wóršla je tak změrna:
Jenož swari spochi mje!
Moja lubka je tak swěrna:
Jenož khodźi — njewěm, hdźe.

Sym-li přišoł k domu jeje,
To tam zrudny zdychuju,
Dokeliž tam Wóršla njeje,
Kotruž horco lubuju!

Rodźi-li štó druhi wo nju,
Teho hnydom wobwěšu!
Jeli hdy što wjacy zhonju,
Wo jej' zub joh' powěšu!

Moja lubka je mi lubša,
Hač kołbasa krupowa!
Moja lubka je mi słódša,
Hač pomazka mjedowa!

Tak wam prawdu rozkładuje
Mudry Bosćij Šćipalca;
W susodstwje so pomjenuje
„Zažlokana Piwalca“. (W haprylu 1850.)

Kukečanska* piwarnja.

(Čorny kós a drózna I, 23.)

Hłós: Kurić trubku tobaka.

Kukečanska piwarnja
Nima w swěće runjeća:
Łuža wodu žórli ji
Z napřeća tam při šuli.

W Kukecach mi zelena
Łuža je wot kačidła,
Dobru wodu k piwej da,
Dokelž je kusk husćiša.

* W rukopisu steji: Komorowska.

Žaby w łuži rjechtaja,
Hłowački tam lehnjeja,
Žaby wodu polěpša,
Duž ju k piwej bjerjeja.

Kruwki z łuže pijeja,
Też ta lačna husyčka,
Štož tam tehdy wostaja,
Lěpšu wodu k piwej da.

Pacholjo a holiča
Nóžki sej tam myjeja;
Tajka woda cydźena
Radne piwo podawa.

Stare dóńcy, wobruče
Mokaju też w łuži wšě,
Dešćik puć nutř wopłoka,
A to piwko porjedźa.

Kukečanska piwarnja,
Kajke maš ty žórleška!
Kiž tu łužu njeznaja,
Twoje piwko pokhwala! (Wok. 1850.)

Wšelaka ćehnidba.

Mać z prutom.

Sy, hólče, ty w tych kruśwach był
A hałzu wotlemił?
Sy ty to wokno wurazył
A z bleše ducy pił?
Złe zelo, to mi nětko praj! — Haj!

Nan z całtu.

Chceš, Hanka, něšto hermanka,
Dha jowle pohladaj;
A jelizo by rodźiła,
Dha nětko słowčko praj.
Ja całtu mam, duž, Hanka, praj! — Haj!

(Wok. 1850.)

Ducy z Bynječanskeje kermuše.*

(Tydź. Now. 1851, 326.)

Rjany muž a strózba žona
Dźěštaj z Bynjec z kermuše;
Wón ma tykanc, mjaso wona,
Kóždy swoje njeseše.

Za dompuć so wón też stara,
Wza sej pólku do zaka,
Hač bě wón też runje jara
Napił so tam palenca.

* Stary spěw, z nowa trochu přestajeny. Basnik.

Duž wón poča prěki stupać,
Dróha njej' dosć šěroka:
Wón so poča w błóće kupać,
Hač sej tykanc womaza.

Žona ruku poskićiwši
Chce joh' z błóta wućahnyć,
Za wuši tak pomasnywši,
Zo móhła jej wottorhnyć.

„Što sej mysliš, žona droha,
Ty mi wuši wottorhnješ,
Hladaj dale, tam je noha,
Tak mje skerje wućehnješ!"

Wón bě khětro womazany,
Tykanc hišće bóle bě,
Tón bě z nowa poliwany,
Skibku nětko wot njoh' zjě.

Tón jom' jara njesłodźeše,
Za wuši sej masaše,
Zrudny k swojej žonje dźeše:
„To mje helscy boleše!"

Žona dźeše: „„Luby mužo,
Dźerž wšak to mi k dobroći,
Swinjo zběha so tak lóžo,
Hdyž je wozmješ za wuši!"" (1851.)

Worakawa wěšća.

(Tydź. Now. 1854, 366.)

Hłós: Husy domoj leća.

[Słónčko rjenje swěći,
Jank tón zahe stawa,
Wěšća kharty kładźe
A jom' radu dawa.]

Słónčko rjenje swěći,
Janko, woraj w hajku —
Wuworaš sej žonu,
Stejawkec tu bajku.

Słónčko rjenje swěći,
Janko, kopaj rolu —
Wukopaš sej žonu,
Žonu kaž koprolu.

Słónčko rjenje swěći,
Janko, přahaj brónu —
Wuwłóčiš sej žonu,
Klunkerkatu wrónu.

Słónčko rjenje swěći,
Janko, klepaj kosu —
Wuklepaš sej žonu,
Jandźela kaž wosu.

Słónčko rjenje swěći,
Janko, posyč trawu —
Wusyčeš sej žonu,
Žonu kaž tu pawu.

[Słónčko rjenje swěći,
Janko, njeměj nuzu —
Dočakaš sej žonu,
Staru khromu Ruzu.]

Słónčko rjenje swěći,
Janko, měšej wšelko —
Njechaš stare rjebło,
Krydnješ młode ćelko.

Słónčko rjenje swěći,
Janko, budź ty nejny —
Njeběhaj za žonu,
Wostań hišće frejny!

(1854.)

Maćerjow starosć.

Naša mać a waša mać,
To su štyri kolena;
Měła kóžda dźowčičku,
Na hermank by wjedła ju.

Naša mać a waša mać
Dyrbitej tu pódla stać;
Kóžda swoju dźowčičku
Dyrbitej dać na rejku.

Naša mać a waša mać
Dyrbitej tu šaty prać;
Kóždej dźowcy na reju
Čistu bělu košulku.

Naša mać a waša mać
Dyrbitej to płótno tkać;
Hdyž te holcy wulke su,
Přińdu hólcy na žeńtwu.

Naša mać a waša mać
Dyrbitej tu łoža słać;
Přińdu hólcy do domu,
Holcy khwile nimaju. (1855.).

Khudy a bohaty bratr.

„Wě, mužo, swojoh' bratra Jana
Ty njewobkradń, njech ma, štož ma,
Njech njeběše też prawda žana
Při rozdźělenju naměrka.
Tehd', jako z blědej smjerću wuńdźe
Waj' nan a dźělbu postaji,
Što so na kóždoh' wot waj' dóńdźe,
Měj nana wolu we česći!"
Tak k swojom' mužej Hansej dźeše
Při durjach stejo Bělina.
„„Mjelč, Khata!"" Hans ji wotmołwješe,
„„Ja měnju, to njej' njeprawda;
Hlaj, ja sym wbohi khěžkař khudy
A Mikławš kubleŕ bohaty.
By njeboh nan so wrócił druhdy
A stupił k nam do našej' stwy,
Hdyž sycíš ty mi dźěći hłódne
Ze płačnym, snadnym wobjedom
A widźił, štož njej' prajić hódne,
Naj' bydleńčko, kaž pod keŕkom,
By widźał nan, kak Mikławš sněda
A sedźi w złotym bohatstwje,
Rót jeho zawołał by: «Běda!
Kak dźe so wamaj na swěće!»"" (1855.)

Nazdate pacholo

abo:

Njeje Serb, njej' Němpula!

Hłós: Kukecy su nowa wjes.

Kukec pachoł z hnězdźeška,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
Wulećił je do swěta.

Rjany by so rady zdał,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
Wšitke holcy zawjerćał.

Z kóždej rady pošepnje,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
Słódke drjewo rašpluje.

Na swěćatym rjećazku,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
W kapsy nosy cybulu.

W brylach by najlubšo bół*,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
Hdy by domoj trjechić móhł.

Kurjawku sej zažehla,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
Wróny so wšě zdaluja.

---

* Dialektiscy za: był.

Pyšny chce hić na wiki,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
Płata z wiksu škórnički.

Poprjancy sej kupuje,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
We wšěch budach woptuje.

Běži wječor k lubčičcy,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
Woknješko ji wurazy.

Biješe so wo rejku,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
Rozdrě suknju zajatu.

Hercam chcyše šěsnak dać,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
Polak běži požčować.

Rady by sam mudrosć měł,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
Wšitkich druhich k lěpšom' měł.

Zjězdźował by konika,
Aw jaw jaw, mek mek mek,
Předał so za maršala. (1855.)

Jank dobra wolka.

Jank bě sej młodu žonu wzał,
To běše krušej zrała!
Dóńž žanu lapku měješe,
Přec' khodźi jako pawa.
A hdyž bě dotorhane wšo,
Je khodźiła kaž šerjenjo*;
Jank khětro z hłowu wije —
W wšěch kutach něšto hnije.

„Što, Marša, nětko činić je,
Chceš k rjedźenju so stupić,
Chceš płatać, abo dyrbimy
Sej druhe nowe kupić?“
„„Aj, Janko,““ Marša dźe, „„ach jej,
Tón njerjad płatać hódno njej',
Pój radšo škleńčku wupić,
Ty dyrbiš nowe kupić!““

Jank z młodej žonu čampaše
Won kulki wobkopować,
„„To““, rjekny Marša, „„wyše je,
Sej khribjet dokóncować!““
Jank wotpołožić łopač dźe
A swoju Maršku prašeše,
Hač kopać abo ležeć?
„„Aj, ležeć, Janko, ležeć!““

* Dialektiscy za: šerjenje.

Dom prózdny, pola puste su;
„Što, Marša, chcemy warić?“
So praša Jank — a Marša tu
Je započała swarić.
„Što, Marša, chcemy spočinać,
Zo njetrjebamoj hłódnej spać?
Chceš lutować, chceš zajeć?“
„„Sto toleŕ, Janko, zajeć!““

Jank z Maršu dyrbi dołha dla
Swój dom a žiwnosć spušćić,
Duž zaso Maršu wopraša:
„Što, Marša, nětko činić?
Nětk na dźěło wšak dyrbimoj,
Pak po prošenju pójdźemoj;
Praj, što je k wuzwolenju?“
„„Aj, Janko, po prošenju!““

(Wok. 1855.)

Spěw z kupjelow.

Je to mi próca, drějeńca
Wot ranja hač do wječora,
A hišće njecha wunošeć
Stwu zhrěć a třěchu sporjedźeć,
Też kóždy dźeń mi za blido
Hłód z dźěćatami syda so;
Duž zdychnu husto tyšniwy:
Ach, kak ty tola khudy sy!

Ja pušćich so do kupjelow —
Ach, kajke wójsko bědnikow!
Na žonu, dźěći pomyslich,
Bjez zawisće jich wopušćich;
Ach, zahroda ty błyšćata,
Maš lute čerwe jabłuka!
Ja khudy slěpc tu mjez wšěmi
Sym zawěsće najbohatši!

Mje zetka človjek hordźaty,
Štož měješe, bě winojty;
Mje měšćan ducy popadnje
A překlepanosć wučeše,
Wón přez ramjo mi pohlada,
Kaž bych jom' pasł ja husata;
Ja pěši dźěch, wón wjeze so
A rozćiskuje bohatstwo! (Wok. 1855.)

Horde pacholo.*

Hłós: Sedźała na lipje.

Klinkoce pacholo,
Zemjanscy hordźi so —
Aw jaw jaw, hordźi so,
O hlajće wšak!

Rady był wulki knjez,
Po boku hwězdu njesł —

* Přirunaj podobny spěw „Nazdate pacholo“ na str. 295.

Aw jaw jaw, hwězdu njesł,
O hlajće wšak!

Na swětłym rjećazku
W kapsy ma cybulku —
Aw jaw jaw, cybulku,
O hlajće wšak!

Kurjawku zažehla,
Wrony so zdaluja —
Aw jaw jaw, zdaluja,
O hlajće wšak!

Chcyše hić na wiki,
Zaja sej škórnički —
Aw jaw jaw, škórnički,
O hlajće wšak!

Poprjancy pytaše,
W budach wšěch woptuje —
Aw jaw jaw, woptuje,
O hlajće wšak!

Běžeše k lubčičcy,
Trjechi do solotwje —
Aw jaw jaw, solotwje,
O hlajće wšak!

Lećeše na reju
Z zajatej sukničku —
Aw jaw jaw, sukničku,
O hlajće wšak!

Hercam chce toleŕ dać,
Polak dźe požčować —
Aw jaw jaw, požčować,
O hlajće wšak!

Rad by sam mudry był,
Druhich pak k lěpšom' měł —
Aw jaw jaw, k lěpšom' měł,
O hlajće wšak!

W brylach by rady bół*,
Hdy by dom trjechić móhł —
Aw jaw jaw, trjechić móhł,
O hlajće wšak!

Syda so na konja,
Činił by maršala —
Aw jaw jaw, maršala,
O hlajće wšak!

Poda so na žeńtwu
Z dźěrawej pódušu —
Huš huš huš, pacholo,
Dźěra njej' dno!

Njehordź so, njehordź so,
Mek mek mek, pacholo —
Aw jaw jaw, pacholo,
Dźěra njej' dno!

(Wok. 1855.)

* Dialektiscy za: był.

Třo krawcy.

Třo krawcy w cuzbu chcychu hić
A njem'žachu sej wumyslić,
Haho hahe, haho hahić,
A njem'žachu sej wumyslić,
Hdźe chcyli hić.

Na twarožki jich zalóšt'wa
Dla Nikšec wowčoh' sydera,
Haho hahe, haho haha,
Duž připadźe jim Limborska,
Tam sahaja.

A do kraja hdyž přińdźechu,
Tam stadło wowcow nadeńdu,
Haho hahe, haho hahu,
Te bobuški tam drjebjachu
Na pastwišću.

Duž dźachu wšitcy: „Što to tam?
To symješko je k twarožkam,
Haho hahe, hahi haham,
K tym słódnym wowčim twarožkam,
K tym Limborskim!“

Duž kóždy hrabny symješko,
Tři lěta domoj kulejo,
Haho hahe, hahi haho,
Přez hory, doły kulejo,
Hač zbraši so.

A krawcow zbraši tajki šac,
Zo žadyn strowy njebě wjac',
Haho hahe, haho hahac,
Zo strowy njeje žadyn wjac'
Hač do dźensa! (Wok. 1860.)

Mužej dźěše za marami, ale wumrjeł bě ji swět.

(Łužičan 1865, 145.)

Khory muž a strowa žona,
Wobaj z dobom stonaštaj —
Najhórje pak dźěła wona,
Sylzy njeskhnu w wočomaj;
„Wuńdu-li ja", muž k njej dźeše,
„Bóh wšak njewopušći će!" —
Ji pak wotmołwjenje dźeše
Mjelčace we wutrobje:

„„Blada! twoja smjerć mje hrjebje
Mało sama na sebi,
Bych-li ničo, dyžli tebje
Njezhubiła na swěći;
Bych so z tobu njeskulała
Z hory dele do doła —
Božmje bych će přewodźała,
Ale tak — sym ranjena!

Hórka mi so křiwda stanje,
Mój trón widźu zwrócěny,

Moja česć a mjeno spanje*,
Štó ma zańć hdy wudowy?
Kupuje Bóh krinoliny
Abo drasty židźane?
Wopyty a wokřewiny
Hdźe nětk wostawaju te?

Moje ramjo starosć nosyć
Njebě nihdy zwučene,
Nikoho ja njetřach** prosyć —
Njej' to złota winojte?
Ale nětko, zrudne nětko
Na wopak wšo wobroća,
A by trało to też lětko,
Měła hišće pokoja.

Ale do smjerće to dostać
A sej hišće popřeć dać,
Kaž na suchim ryba wostać —
Štó by tu móhł z měrom spać?
Duž mje hněwa tajka rana
Do smjerće, to njem'žu prěć,
Z milijonom troštowana
Chcyła suchej woči měć!" "

(13./9. 1865.)

---

* Dialektiscy za: spadnje.

** Skrótšena ludowa twórba za: njetrjebach.

Skupy Khryšan.

Najskupiši we cyłej wsy,
Hač runje kubleŕ bohaty,
Bur Khryšan něhdy běše;
Njej' wědźał, kak by lutował,
Hač njeby skótnu picu žrał,
Hdyž za blido hdy dźěše.

Je přišoł prošeŕ do dwora,
Tón swary za khlěb dostawa
A wěsće prózdny wuńdźe;
Wón słyši skoržić Khryšana,
Kak khudy je, zo nazajtra
Sam po prošenju póńdźe!

(W oktobru 1865.)

Człowjek ma so přiwučić.

Hans Depla ze synom Deplku
Na dróhu so podaštaj prózdninsku,
Puć prěni do korčmy přińdźeštaj,
Tam kisało z piwom pić dyrbještaj.

„Ach, nano mój", praješe Deplka,
„Naj' dróha so spočina kisała!
Tež muchi so mjeŕwja a roja so,
Ja njewěm sej překhować wobličo."

„„Pušć přiwěrk!““ nan Deplku troštuje,
„„Hlej, muchi a piwa su wšelake;
To wšitko pak dźe a dyrbi hić,
To jeno ma człowjek so přiwučić.““

Wjes wote wsy ćehnještaj tam a tu
Po prósnym a błóćanym pućiku,
A jako pak do Wonec přińdźeštaj,
Tam židki a mazny bě puć a kraj.

„Ach, nano mój“, wołaše Deplka,
„Kak dróha naj' tola je błóćana!
Ach dźerž mje, tu tčacy ja wostanu
W tym łohćowskim hlinjanym pimpusu!“

Nan dźeržeše syna a troštuje:
„„Haj, w swěće wšak puće su wšelake;
To wšitko pak dźe a dyrbi hić,
To jeno ma człowjek so přiwučić.““

A jako so k połdnju bliżeše,
Žołdk prózdny za wobjedom mórčał je,
Do korčmy nutř dźěštaj ze žedźenjom
A jědźeštaj kołbasu z popjerjom.

„To mori trichiny, zo nješkodźa!“
So korčmař smějkajo słyšeć da,
„Nórtk mataj mi jeno zapłaćić
A móžetaj strowaj nětk dale hić.“ —

„Ach, moje črjewa!“ Hans skoržeše;
Nan huza so sam a mĕnješe:
„„To wšitko wšak dźe a dyrbi hić,
To jeno ma čłowjek so přiwučić.““

So lehnyštaj popołdnju do khłódka,
Duž přińdźe žandarm a škrjebota:
„Hdźe wopismo mataj, krajbłudźerjaj,
A z wotkal a hdźeha dźe dróha waj'?“

„Ach nano, kak hrózbny to čłowjek je,
Z arrestom a kłódu naj' troštuje!“
Tak Deplka šeptaše třepotajcy;
„Je wosud to dróharjow njezminliwy?“

Hans Depla won wopismo ćahaše
A struchłeho synka tak změruje:
„„To wšitko wšak dźe a dyrbi hić,
To jeno ma čłowjek so přiwučić.““

A jako so k wječoru bližeše,
Dešć z njewjedrom ducy jej' nadpadźe,
Nic wodźěw, nic předešćnik njepomha,
Ze škórni je woda so žórliła.

„Ach nano!“ zas' skoržeše Deplka,
„Kaž połon ta dróha mje wokřewja,
Haj, budźech to wĕdźał, ja njecham łhać,
Ja radšo chcył tola njepućować!“

„„Mój synko, wšak njejsy wot poprjanca,““
Nan dźeše, „„a žimaj so tež kaž ja,
To wšitko wšak dźe a dyrbi hić,
To jeno ma człowjek so přiwučić.““

Nan nócléhwo ze synkom wobćeže,
To woběmaj pěknje so lubješe,
A jako tam stanyštaj nazajtra,
Pjeć toleŕ sej hosćencaŕ pomina.

„Ach nano“, syn dźeše, „to mjerzy mje,
Zo předrožił tudy naj' korčmaŕ je,
Naj' pjenjezy leća kaž z wětřikom,
Ja praju, mój sahamoj zaso dom!“

„„Mój synko, ty swěta sy njeznaty,
Duž njebudź hnydom tak njesćerpny —
Što pomha so hóršić a žałosćić?
To jeno ma człowjek so přiwučić!““

(Wok. 1865.)

Wobraz šwarneje žony.

Muž.

Luba žona, ludźo praja
Wšitcy, kiž će bliže znaja,
Zo sy lěni ty šwernut
A přez tebje hišće ja
Wěsće pónđu tež kaput.

Žona.

Luby mužo, daj sej prajić
A sej druhu brylu stajić,
Zo mje lěpje póznaješ;
Hlaj, to je ta rozprawa,
Kiž će ze mnu wujedna.

Póndźela, haj póndźela,
To je sotra njedźelina!
Jejo jejkej podobna —
Tak je wěčnje było w swěći
Pola měšćanskich a wjesnych dźěći,
A też nihdy njeb'dźe hina*,
To je stare znate prawo.
Štóž je něhdy wumysli,
Njech je też nětk zastupi,
Moja njej' to wina.

Wutoru sym doma!
Kaž to dušnej žonje přisteji,
Pěknej žonje njeběhatej,
Po susodstwje njekleskatej,
Haj wutoru sym doma!
Wot póndźele
Najbóle hišće khroma,
Mam so zdobnje wothladać
A na dźěło hotować,
Přetož srjeda nastawa,
Z dźěłom hlada přez wokna.

* Vulgarnje za: hinak.

Srjedu du do trawy!
To wam njejsu žane žorty,
Štóž wot lěnjeje njej' porty!
Hdyž hródź skotu doma ruje
A kaž hłódne wjelki wuje,
Telko trawy nahotować,
Koruški wšě přitorhować
A je runać — woprawdźi*,
To ma něšto na sebi,
Někotra to hospoza
Přede mnu so khować ma!

Štwórtk zběram smjetanu!
To khribjet, rucy, nohi koštuje
A někotrej so bórzy přiżerje;
Do pincy won a nutř mam łazyć,
Zo móhłe so mi mozhy skazyć.
Likaj, hłodaj, čerpaj! — rěka,
Hač so z dźěłom ruka kwěka,
A lij jene do druhoh';
Tak je štwórtk so wobzamkło.

Pjatk, tehdy butru dźěłam!
Pjatk rano khwila njej',
Zo ducy z łoža sej
Haj modlitwu ja spěwam.
Tón dźeń ja wěčnje na nós padam
A wječora sej tyšna žadam,

* Dialektiscy za: woprawdźe.

Najradšo butry žanej' dźěła dla
Bych nihdy njejědła;
By dźowka k rucy njebyła,
Bych dawno dušu spušćiła!

Sobotu njesu butru do města!
Sčesam sebi trochu plesu,
Włosy trochu wuhładźu;
Potom swoju butru njesu
W našijowym rubišću.
Dźeń minje so — štóž znaje wiki;
Do słónca pak doma być,
To mi njejsu žane šiki,
Dyrbjała so roztorhnyć!

Mužo, tydźeń bu preč!
Tehodla hladaj a wědź:
Lěpšej' njenam'kaš, hač mje,
Khiba zo je z N. N. — pp.,
(Z města abo z druhich wsow,)
Štož by braška prajić móhł!

(18./2. 1868.)

Na drastu njedaj ničo!

(Łužičan 1868, 150.)

Wot krala hač do prošerja
So wšelke noša drasćenja,
Kaž kóždy dyrbi abo ma,
Wot klunkrow hač do purpura.

By pak po znutřknej taxy šło,
Kaž waži Bóh tu kóždeho,
A drasta temu poruno:
Dosć klunkrow by tu njebyło.

To pychunošeŕ někotry
A waženy po drasćičcy
A tola lumpak znutřkowny,
Pak nahi abo klunkraty —

Za keŕki dyrbjał snować,
Tam swoju hańbu khować.
Duž bratře, luby Mičo,
Na drastu njedaj ničo! (3.|9. 1868.)

Křćizna.

(Serb. Now. 1868, 411.)

Štóž chce křćizna wuhotować*
A so někak widźeć dać,
Hódny kroš k nim dyrbi khować,
Kucheń derje wobstarać.
Duž mój luby synko, hy,
Założiš na křćizna hdy,
Hotuj so! to njej' žort!
Tawzynt naj! saprkhort!
Duž mój luby synko, hy,
Założiš na křćizna hdy,
Tehdy strowej nozy, rucy sebi proš,
Čestnym kmótram służ a noš!

* K němskemu hłosej: Wer will unter die Soldaten.

Seršćak ma pod nožom panyć,
Ćelko, ryba, husyčka,
Wokolc też, kiž njecha ćahnyć,
Zo b'dźe tučna poliwka.
Duž mój luby synko, hy atd.

Potom rěka: rjedźić, parić,
Drjewo dźěłać do jadra,
Škrabać, truhać, pjec a warić,
Sudobja měj bjez kónca.
Duž mój luby synko, hy atd.

Tajki přihot da po domi
Dobry tydźeń roboty,
Hewak rady něšto khromi,
Njeradźa so tykancy.
Duž mój luby synko, hy atd.

Sydom kmótrow dyrbiš prosyć
Po dwu a zo přahaja,
Wědźeć maš jim służić, nosyć,
Hač ći blida rjapaja.
Duž mój luby synko, hy atd.

Bleše, pičałki a tuny
Njesmě šerić khudoba —
A też napoj z brunej' buny
Bohaće njech pluskota.
Duž mój luby synko, hy atd.

Też na nucharjow maš hladać,
Njemdre wójsko womłódne,
Wokna pasu, přińdu žadać
Swój dźěl, wjelki šijate.
Duž mój luby synko, hy atd.

Chceš-li hišće husle skazać
Młodym kmótram wuskočnym,
Šiju hercam dyrbiš mazać,
Blidko přihotuj też tym!
Duž mój luby synko, hy,
Założiš na křćizna hdy,
Hotuj so! to njej' žort!
Tawzynt naj! saprkhort!
Duž mój luby synko, hy,
Założiš na křćizna hdy,
Tehdy strowej nozy, rucy sebi proš
A też hercam służ a noš!

(W decembru 1868.)

Serbski a-bej-cej.

(Złamk.)

A — ale, woš w kale, to Němcaki su,
Kiž hłódni mjez Serbow so zasydlichu.

Bej — aba, wjeŕbaba, hdy budźe naš kwas?
Hdyž Němcy b'dźa dobri a njeżeru nas.

Cej — całta bjez gwałta, hdyž butrowa je,
Přez němske a serbske te čelesna dźe.

Ćej — ćelko, mój wjelko, by, čejež je, wzał;
Němc hordy też serbske by pjenjezy brał.

Dej — dele jich wjele so wobkuleše,
Do Serbow najwjacy wšěch prošerjow dźe.

(Wok. 1870.)

Hansk — Hans.

Naš Mops, hdyž hišće Mopslk bě,
Duch běše přećelny;
Nětk wobužny je njedótk
A hišće blawkaty.

Mic-Mica naša młoduška
Rad hładkować so da;
Nětk syči, korči stajnje
A zdrapa připódla.

Naš Hans, hdyž hišće Hanslk bě,
Štó tehdy hódaše,
Kak wulki woł po času
Tón lěnik wotrosće?

(W juliju 1872.)

Přistawk.

Hłosy k spěwam tuteho prěnjeho zwjazka,

kotrež je basnik sam wumyslił.

1. Wěnc. Strona 11.

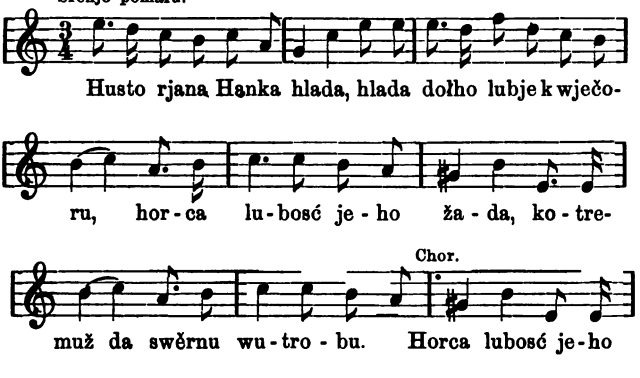
2. Lubka lilija. Strona 21.

Con tenerezza.

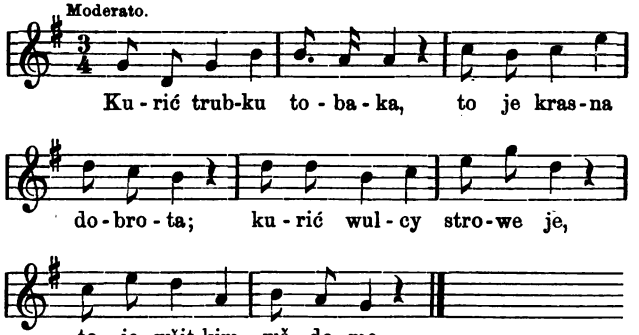

3. Holiča žadosć po lubym. Strona 24.

Srěnjo pomału.

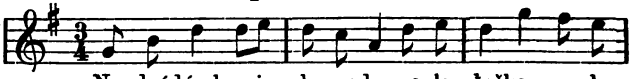
4. Khwalba kurjenja. Strona 80.

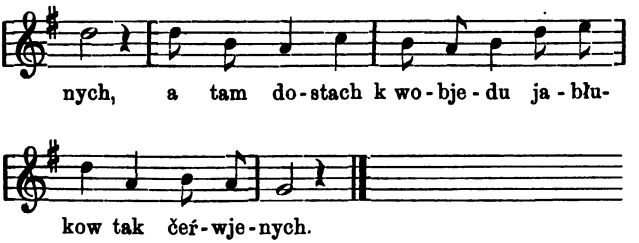

5. Khwalba burstwa. Strona 105.

6. Darmotna hospoda. Strona 108.

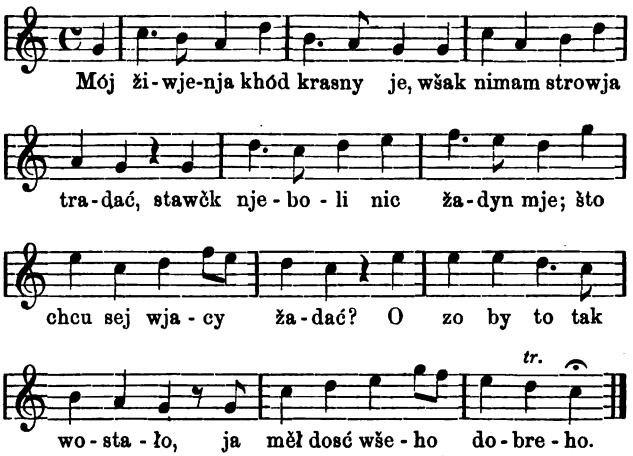

7. Što je Serbow wótcny kraj? Strona 115.

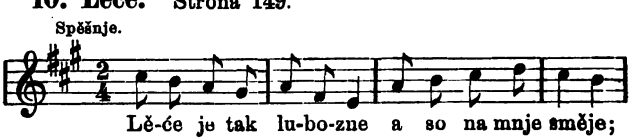
8. Spěw serbskeho trubadura. Strona 122.

9. Wosebnosć lubeje. Strona 129.

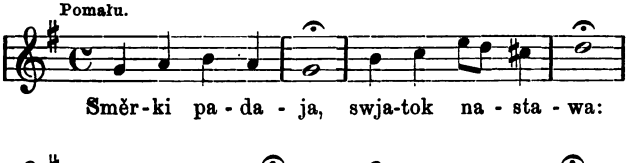

10. Lěće. Strona 149.

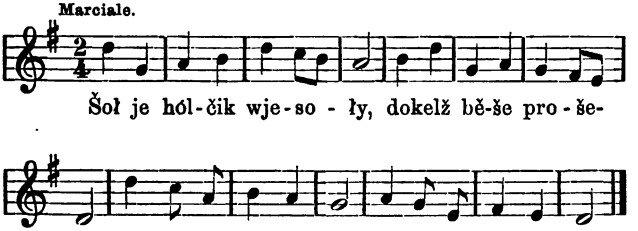

11. Na swjatok. Strona 150.

12. Kukečanska kermuša. Strona 254.

Pokazowař

jednotliwych spěwow prěnjeho zwjazka.

	Strona
A — ale, woš w kale, to Němcaki su	314
Ach Božko, što sym činiła	144
Baje, baje bachu	259
Běch sebi wušoł na łuki pod stajnje zelenym čołom	166
Blidko kryte běłe	109
Bóh, jako něhdy ptačinu	199
Bratŕa, słyšće	63
Budź tu božemje	110
Bur, po zdaću najnižši	105
Był je wowčeŕ lestraty	33
Česćowny wopomnik staja ći wutroby serbske	160
Dar spěwanja je smjertnym z njebjes daty	147
Dar spěwanja, nam z njebjes daty	146
Dom swjaty Pětr přez pola	204
Dorył mudrosće sym nowy šac	134
Do zahrodki wětřik duł	230
Do žołmow Orinokskoh' zliwa	188
Dwě róži kćějetej	117
Ha było mi pacholo w Zdźarecach je	237
Ha ćěrješe holičo do lěska won	236
Haćiš rěku wodnjo a tež w nocy	253
Haj, haj! kruwař ma so hněwać	284
Hajńk duješe jasny swój sleborny rózk	234

	Strona
Haj w tych našich serbskich kerkach	132
Ha kotry je tón rjany kraj	138
Ha lehnu so do łóžka mjehkeho spać	137
Hale něhdźe, haj něhdźe mi rožička kće	135
Ha měsačk na njebjesa zwodźuje	227
Ha na horach wyše mi Rožanta	222
Ha nihdy ja njejsym tak zradowny bół	243
Hans Bjedrich, nowy hosćencaŕ	275
Hans Depla ze synom Deplku	305
Hans — nam'ka dołhu nić	274
Hans přećela na kwas přeproša	219
Ha přez hory měsačk so pozběhuje	227
Ha swěćeše měsačk, so błyšćeše	242
Ha što je Serbow wótcny kraj	115
Hdyž małuški běch, płakach	74
Hdyž mje njecha žana młoda holca	93
Hdźež swětłe mječe zabrinča	107
Hišće Serbstwo njezhubjene	132
Hłód, lubša złota hejtmanka	214
Hlajće, nowa wěc so stała	262
Hola, hola, ty pacholo	112
Hola, holčo, ty rjane dźěćo	87
Holčka, ja ći radźić chcył	130
Holčo myješe w slěbornej wodźičcy so	238
Holičo, ty dyrbiš kuzłać móc	133
Hólčika ja rady chcu	124
Hród stwarjeny mamy	90
Hura! wy bratŕa zmužiwi	128
Husto rjana Hanka hlada	24
Chceš-li ju wohladać	55
Chceš-li so, luby, prawje wobhladać	258
Chcył něhdy w holi Mužakec	196
Jako něhdy na zemi	178
Jako něhdy w Bethlehemi	96
Jank bě sej młodu žonu wzał	297

	Strona
Jank dopołdnja bě pobył w měsće	202
Jasne słónčko swěći	50
Ja twoje skrónje wěčnje ze zelenym	86
Jenym wona je wysoke, njebjeske kubło	165
Je to mi próca, drějeńca	298
Jědu na horu	54
Jěł jězdny domoj na konju	36
Jěli su domoj z Bamberka	140
Kak krasnje je na rjanej Božej zemi	32
Kak rjenje běše tam, hdźež njejsmy nihdy byli	283
Kak su te hory tak zelene	226
Kak tola jenički bohaty wjele da prošerjam picy	165
Kaž hdy we žołmach so póčrětej mórskich	163
Kaž jěry zmór a zamysleny	201
Kaž rózow kćenja połna hłowa	4
Keŕk rokotowy rosćeše	176
Klinkoce pacholo	299
Kokula, kokula	46
Korčmarjo, porjedź nam-toh' brunoh' piwa	84
Korzyński hród Serbja su dobyli — hidyhi	184
K połnocy Łaza zběha	185
Kukała je kokula	269
Kukečanska piwarnja	288
Kurić trubku tobaka, to je hłuposć človjeka	82
Kurić trubku tobaka, to je krasna dobrota	80
Khory muž a strowa žona	303
Khwalmy, khwalmy, bratŕa, Bakchusa	21
Łupičenjo z keŕkow dom ćehnjechu	62
Leńka, Leńka, wóčko błyšćate	53
Lěće je tak lubozne	149
Lóžše mi křidła pozběhuj duša	78
Luba žona, ludźo praja	308
Lubka lilija	21
Lubo so měješ rózičcy dwě	228
Miłosći stworićela so dźakujće hona	167

	Strona
Mjeze wšěmi štomami	102
Mojeho z Budyš'na	43
Mots nan dźěda žortnje puka	192
Mój khód je lubosć, wjesele	104
Mój žiwjenja khód krasny je	122
Móšnička je wuklukana	136
My w přećelnym towarstwje mamy	57
Nadeńdźech sej hospodu	108
Nadòbne hrónčka we zańdźenym stotku ćečechu	167
Najprjedy přińdźetaj dwaj, rady bodźetaj	47
Najrjeńšo kóčje lilija	129
Najskupiši we cyłej wsy	305
Na Lubin, nóc do swjatoh' Jana	205
Naša mać a waša mać	293
Naš Mops, hdyž hišće Mopslk bě	315
Na wójnu je Maruška wujěła	183
Na wójnu pachoł ćehnješe	210
Na zemi wšo je kničomne	18
Někotryžkuli sej młodosće lěta	163
Ně, mužo, swojoh' bratra Jana	294
Nětk nastaju so z Budyšina	97
Nětko dha njehraje wjacy přez płódniwe hona	159
Njech wšak też tuteho lěta wjesela połne a krasne	158
O bratřa lubi, nadobni	25
O mój lubši ludo serbski	99
O ty mokra mokrota	249
O wy dobri, pěkni mukarjo	114
Pěsk něhdy z wětrom lětał	197
Pjany muž a strózba žona	290
Płakało Bože sadleško	27
Pode mnu, wyše mje běža te žołmy, te wozy	165
Pod Łazom rjana wjeska je	208
Pod miłej ruku Boha wjeřźneho	32
Pod słóncom zakhódne wšo je	142
Po kamuškach, přez koruški	7

Strona

Poł so rozměrił dźeń běše 217
Pomróčene njebjesa 51
Posłuchajće, posłuchajće 286
Póstorózk zyńčeše pod hórku 239
Přec' je holčo pěkne było 101
Přez kerk lisćaty 30
Při holi w Třělnom polo je 212
Přijěli su do korčmički 232
Přišła mi holčka 266
Při twojich módrych wóčkow njebjesach 13
Pytaš-li jow to njewuměriwe, ty sy so mylił . . . 165
Rjana Łužica 14
Rjana Leńka, chceš mje měć 195
Sedźeštaj dwaj přećelej 3
Sedźo na Lubjencu 26
Słowjanske mi to holčo přiwjedźće 121
Słódke směwki, hładke słowa 251
Słónčko rjenje swěći 292
Směrki padaja 150
Směrkow rój na hona pada 76
So do kemšow prěni króć zwonješe 200
So khroboli pan Lichański 216
So pasće, kruwki, napasće 40
So wjeselu do šěrokeje 75
Spar mje ćěsni, spar mje krjuduje 44
Stanyć budźeš stanyć, procho ty 94
Stysknosć, starosć, zrudoba 91
Swěćeše słónčko na hałzu 235
Swěty wobroćeć a ważić 101
Swjećmy to přećelstwo, swjećmy te lubozne 157
Sy, hólče, ty w tych krušwach był 290
Syłobiki spěwaja 41
Sym ći dobry, hdyž će widźu 86
Sym Serbow serbske holičo 57
Sym swoju rjanu lubku 52

	Strona
Šoł hólčik ranko po hori	74
Šoł je hólčik wjesoły	254
Što čerwjeni so nazdala	151
Štož je dušna holička	260
Štóha z tych Lipsčanskich murjow won dźe	15
Štó kłapa tak pozdźe wo duŕčka mi	182
Štó móhł dźě holcam přeco swěrny być	125
Štóž chce kŕćizna wuhotować	312
Štóž sebje ničo njewaži	127
Štyri nohi prosće steja	152
Tam na dalokim jězorje	42
Tam niže Rakec w Kamjenej	181
Tam w zahrodźe	49
Tebi je njezwjadne wěncy wiła ta zelena młodosć	159
To je mi stare wótcne prawo	126
To žiwjenje zo són by było	98
Tón nakrajny lud narod wjesoły je	225
Trać dyrbi Serbstwo, zawostać	153
Trypty, trapty běžachu	207
Třělnjenjo a Wochoženjo	279
Tři róže nam'ka holičo	233
Tŕo krawcy w cuzbu chcychu hić	302
Tŕo pacholjo brunački sedłowachu	112
Tu drěma sprawna přećelnosć	95
Twjerde su naj' lubosća	126
Twjerdźe dźeržće w hromadźi	140
Twojemu swědomju spar a ćěmnosć přińdźe	163
Tyjne, zwjeselne	35
Waju slub njerozwjazaj so	12
We Wotrowje wětřik mi jabłuko strasł	240
Wěnčik różowy	89
Wě štó pjenjezy zo hraju	271
W Hodźiju tam na kefchowje	173
Witaj, witaj, pachole	22
Witane, tři króć witane swětło na łužiskich honach	168

	Strona
Witany, z wutrobu witany tudy na Bennowych	164
W našej zahrodźi	39
Wot krala hač do prošerja	311
Wot nizkich staršich rodźeny	5
W papjerniku podarmo	12
W šěrym poli na podoli	17
Wšitkim słuša, štož myslíš	165
Wuńdźe kowař z kowařnje	43
Wuzwol sej pućik žiwjenja	154
Za Budyš'nom po doli	175
Zaćmiwa-li hdy zrudźba jasne	67
Zady našej' pjecy kuntworki hraja	61
Zak a Žwak we zwadźe běštaj	247
Za lubku sym hižo dawno hladał	31
Za sedmimi ryhelami	69
Zezady hunow w zahrodźi	59
Z kajkimi słowami dyrbju k nam słowić	161
Z kim so móhła měnjeć mudrje	155
Z Kukec pachoł z hnězdźeška	295
Z měrom, z měrom	20
Zrudobne mróčele	29
Z teje módrej' twjerdźizny	23
Z tej' harfy klinča dźensa zrudne hłosy	6
Zwjeselće so, hdyž so hodźi	48
Zyma je, zyma a hłuboki sněh	241
Zyma so bliži a hłuboki sněh	230
Žadyn njebudź kaž druhi	165
Žiwy być bjez holiča	28

